

TÜRK İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
ISSN 1300-6843 NİSAN-MAYIS-HAZİRAN • SAYI: 328

ONRİNİLERİ F ALANI ARDAYDIN

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Sabri ÖZDEŞ
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Tamer ERALAN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIÖĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NECDET UZMAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

**DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR**

Dizgi - Baskı :
DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 01.07.1998

AYIN İÇİNDEN

Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu ve beraberindeki milletvekilleri 11 Mayıs 1998 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ile görüştüler

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'e 27 Mayıs 1998 günü yapılan törenle Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından bir plaket verildi.

Çin İşçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticileri TÜRK-İŞ'in davetlisi olarak geldikleri Türkiye'de 16 Nisan 1998 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ettiler.

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL

TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

Türkiye ekonomik alanda büyük bir atılım gücü gösteriyor. Asya krizi Türkiye'yi etkilemiyor. Bölücü terör örgütünün saldırılarına karşı yapılan harcamalara, petrol boru hatlarının yıllardır kapalı olmasına ve birçok alanda idari hatalardan kaynaklanan israfa rağmen, Türkiye ekonomisi ayakta duruyor. Türkiye, dünya ekonomileri içinde yüksek oranlı büyümesiyle örnek gösteriliyor.

Ancak tüm bu olumlu gelişmeler, halkımızın sorunlarının çözümüne yansımıyor. Göç ve işsizlik sürüyor. Enflasyon, biraz düşmekle birlikte, dünyada artık örneği görülmeyen bir düzeyde devam ediyor. Demokratikleşme konusunda adım atılmıyor. 12 Eylül Anayasası hâlâ korunuyor. Çalışma mevzuatımız hâlâ onaylanmış ILO Sözleşmelerini ihlal ediyor. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sunduğu hizmetler, bırakın iyileşmeyi, daha da kötüleşiyor. Herkes ancak sahip olduğu para kadar eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanabiliyor. Gerçek ücretler geriliyor. Zorunlu tasarruf sorununa bir çözüm bulunmuyor. Kaçak işçilikle mücadelede sözlerin ve vaatlerin ötesine gidilmiyor.

Ülkenin sorunlarını çözmek görevi öncelikle hükümetindir. TÜRK-İŞ, sorun çözme niyetiyle hareket eden hükümetlere her zaman yardımcı olmuştur ve olmaktadır. TÜRK-İŞ ülkemizin sorunlarını çözemez; ama TÜRK-İŞ'in desteğine sahip hükümetler, sorunların çözümünde büyük başarılar elde edebilirler.

Ülkemizin sorunları çözülüyor. Hükümetin son dönemde attığı adımlar, bu sorunların daha da artacağına göstergesidir.

IMF ile varılan anlaşma, halkımız için yeni sorunların habercisidir.

Hükümet, TÜRK-İŞ ile görüşmeden, işçi ve işveren tarafla-

nyla bir mutabakat sağlamadan, emeklilikte 57-60 yaş konusunda taahhütlerde bulunmaktadır. TÜRK-İŞ bu konudaki tavrını yıllardır açıkça ifade etmiştir ve etmektedir. TÜRK-İŞ mezarda emeklilik girişimlerine karşı geçmişte başka hükümetlere karşı ne yapıyorsa, bugün de aynıını ve hatta daha etkililerini yapma gücüne sahiptir.

Hükümetin kuruluş sürecinde eşel mobil uygulamasından kaynaklanan zararların telafi edilmesi konusunda verilen sözler ve hatta taahhütler bir türlü yerine getirilmemiştir. IMF'nin memnun edilebilmesi için bu konulardaki taleplerin unutturulmaya çalışılması da Hükümeti yıpratmaktadır.

Memurlara ve emeklilere verilmesi öngörülen yüzde 20 oranındaki zam, dar ve sabit gelirliilerin hayatını daha da dayanılmaz bir hale getirecektir.

İş güvencesinin hâlâ sağlanmaması, işsizlik sigortasının hâlâ kurulmaması, kamu kesiminde ihale alan işverenlerin işkolunda en yaygın toplu iş sözleşmesini çalıştırdıkları işçilere uygulama yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, kaçak işçilikle etkili bir biçimde mücadele edilmemesi, gelir dağılımındaki adaletsizliğin ve işsizliğin giderek artması, halkımızda ve işçi sınıfımızda büyük tepkilere yol açmaktadır.

Özellikle Petrol Ofisi ve diğer işyerlerinin özelleştirilmesi uygulamaları, hem ülkemiz, hem halkımız, hem de işçilerimiz açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır.

TÜRK-İŞ sorun yaratmamıştır; yaratmaz. TÜRK-İŞ, özellikle günümüzde, sorunların masa başında diyalog yoluyla çözülmesinden yanadır. Ancak TÜRK-İŞ, karşısında, diyaloga açık ve taahhütlerini yerine getiren bir hükümet istemektedir. TÜRK-İŞ, sorunların çözümü için çaba gösterilmesini istemektedir.

**SORUNLARIN
ÇÖZÜMÜ
İÇİN
ÇABA
İSTİYORUZ**

TÜRK-İŞ ALAN

- **TÜRK-İŞ'İN DÜZENLEDİĞİ "İŞSİZLİĞE HAYIR! ÖZELLEŞTİRME TALANINA SON!" MİTINGİNE YAKLAŞIK 70 BİN İŞÇİ KATILDI.**
- **TÜRKİYE'NİN DÖRT BİR YANINDAN GELEN VE SİHHİYE MEYDANI'NI DOLDURAN İŞÇİLER HÜKÜMETİ ÖZELLEŞTİRME TALANININ DURDURULMASI KONUSUNDA UYARDI.**

MERAL:

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen "İşsizliğe hayır, özelleştirme talanına son" mitingi 16 Mayıs 1998 Cumartesi günü Ankara'da gerçekleştirildi.

LARI DOLDURDU

"Bugün özelleştirme adı altında bir yağma ve talan sürmektedir."

Çeşitli illerden sabahın erken saatlerinde Ankara'ya gelen Celal Bayar Bulvarı, Tandoğan Köprüsü üzerinde toplanan yaklaşık 70 bine yakın işçi, saat 10.00'da Sıhhiye isti-

kametine doğru yürüyüşe geçti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral başta olmak üzere üye sendikaların başkanları kol kola girerek önde yürürken işçilerde kortej

halinde yürüyüş süresince "Termik santraller satılamaz", "Şalter inecek, Hükümet gidecek", "Kahrolsun IMF, Bağımsız Türkiye", "Sendikasıylaştırmaya, Taşeronlaştırmaya hayır",

Mitingte katılan sendika başkanları kortejin en önünde yürüdüler.

"SSK işçilerindir, satılamaz", "Vur vur inlesin, Ankara dinlesin", "Ankara Ankara duy sesimizi, bu gelen işçinin ayak sesleri", "Özelleştirmeye karşı tek ses tek yumruk" sloganları atılan yol boyu davul zurna eşliğinde halk oyunları oynadılar. Yaklaşık 3 saat süren yürüyüşten sonra Sıhhiye meydanında toplanan TÜRK-İŞ üyesi işçiler, burada davul zurna eşliğinde halay çektiler, hükümeti eleştiren sloganlar attılar.

Düzenli olarak, alana girmesi tamamlanan işçilerin saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunması ile birlikte miting başladı. İşçilere hitaben ilk konuşmayı Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Yıldırım yaptı ve şunları söyledi: "İşçilerin halkın el emeği ve göz nuru ile oluşturulan KİTlerin birilerine peşkeş çekilmesini önlemek için alanları doldurduk. Talan biçiminde yapılan özelleştirmeye en güvendiğimiz medya da seyirci kalmaktadır. Haklı tepkilerimizi yansıtmamaktadır, onlardan kınıyoruz" dedi. Yıldırım, KİTlerin zarar etmediğini, zarar ettirildiğini öne sürerek "Özelleştirme adı altında yapılan vurgunlara müsaade etmeyeceğiz. Lütfen Siyasiler, kirli ellerini KİTlerden çeksin yeter! Halk özelleştirme istemiyor. Özelleştirme konusunda halk ne düşünüyor? öğrenmek istiyorlarsa, referandum yapınlar."

Türkiye Maden İşçileri Sendikası Genel Başkanı Hasan Hüseyin Kayabaşı da Maden Ocakları ile enerji sektöründeki özelleştirmeleri eleştirerek çalışma yaşamındaki antidemokratik yasaları değiştireceği sözünü vererek iktidar olanların bugün çalışanlara karşı tavır aldıklarını belirtti ve "Bugünkü futsuz hükümete, balans ayarı yapmaya geldik" dedi. Kayabaşı, "Hukukun üstünlüğünden söz edenler şimdi özelleştirmede verilen yargı karar-

larını niçin uygulamıyorlar? Bunların bundan sonra hukukun üstünlüğünden söz etmeye hakları yoktur" diye konuştu.

Tes-İş Sendikası Genel Başkanı Mahmut Özönur ise, işçilerin ellerindeki hakları kaybetmemek için mücadele yürüttüğünü vurgulayarak enerji işçisinin gerekirse bu konuda "şalter indireceğini" söyledi. Özönur, "Anti demokratik yasalara hayır demek için meydanlara indik. Ülkeye ve demokrasiye sahip çıkmak için burda toplandık, yazılı beyanlarını yerine getirmeyen bu hükümetin, ülkeyi yönetmeye hakkı yoktur" dedi. Özönur, iktidardaki partiler muhalefette iken stratejik KİT'leri özelleştirmeyecekleri sözünü verdiklerini ancak, sözlerinde durmadıklarını hatırlatarak, "Hani sözünüz nerede kaldı?" şeklinde konuştu. Ülkede güdümlü sendikacılık ve güdümlü demokrasi istendi-

ğini iddia ederek, "muhalefette demokrasi diyenler, iktidarda antidemokratik uygulamalar yapıyorlar" dedi.

İşçilerin, "Şalter inecek, hükümet gidecek", "TÜRK-İŞ nerede biz oradayız" sloganı eşliğinde konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, bıçağın kemiğe dayandığını belirterek "Sorunlarımız çözülmezse, sizin dediğiniz olacak, şalteri indireceğiz" dedi.

Meral mitingde şu konuşmayı yaptı:

"Yüzlerce kilometreyi büyük bir coşku ve inançla aşarak, TÜRK-İŞ'in davetine katılan onbinlerce arkadaşımıza 'hoşgeldiniz' diyorum. Ankara'dan mitingimize katılan onbinlerce kardeşimize 'hoşgeldiniz' diyorum.

TÜRK-İŞ, halkımızın öncüsü ve umududur. TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel dayanaklarından biridir. Eğer TÜRK-İŞ bugün yüzbinlerce insanı meydanlara çağırmışsa, Türkiye'de sorunlar var demektir. Türkiye'de sorunlar vardır. Bu sorunlar, ne yazık ki, sürekli olarak artmaktadır. Hükümetler, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın sorunlarının çözümü için beklediğimiz adımları bir türlü atmamaktadır. Parlamenter demokrasi-nin temel kurumu olan Meclisimiz, üzerine düşen görevleri zamanında gereği gibi yapmamaktadır. Siyasi partilerimiz, halkımızın arzusu ve beklentisi olan reformları kabul etmek ve uygulamak yerine, ufak hesapları önde tutan bir tutum içindedir. Herbiri ülkemize yılda 15-20 milyar liraya malolan milletvekillerimiz, ettikleri yemine sadakat göstermemekte, görevlerini yerine getirmemektedir. Hükümetimizi, Meclisimizi, Siyasi Partilerimizi ve Milletvekillerimizi göreve davet ediyoruz. Görevleri, halkımızın sorunlarına

İşçiler disiplin içinde Sıhhiye'ye yürürken görkemli bir tablo çizdiler.

çözüm bulmaktır, her geçen gün daha da artan derhterine derman bulmaktır.

Sorunlarımızın kaynağında 12 Eylül Anayasası ve diğer mevzuatı yatmaktadır. Vaadedilen ve tachüt edilen demokratikleşme bir türlü gerçekleşmemiştir. Demokratik ve laik sosyal hukuk devletine yönelik sürekli ve sistemli saldırılar karşısında, halkımızın istediğı biçimde kararlı bir tavır takınılmamıştır. İşsizlik ve yoksulluk her geçen gün yaygınlaşmakta, gelir dağılımı adaletsizliği her geçen gün daha da artmaktadır. Tarım ve hayvancılık, kasıtlı biçimde uygulanan yanlış politikalarla çökertilmiştir. Her gün binlerce kişi, yerlerini yurtlarını terkederek, tarlalarını boş bırakarak, şehirlere göçmektedir. İşçisi, memuru, emeklisi, dul ve yetimi, işsizi, küçük esnaf ve sanatkar ve köylüsüyle tüm çalışanlar büyük bir sıkıntı içindedir. Siyasal partiler arasındaki ve içindeki sürüşmeler ve hükümetlerin istikrarız politikaları nedeniyle, halkımızı büyük bir umutsuzluk sarmaktadır. Özelleştirme adı altında sürdürülen yağma ve talanla, üretim azalmakta, üretkenlik düşmekte, işyeri kapanmakta, işçi kıyımı yaşanmaktadır. Parası olmayanın çocuğunu okutması mümkün değildir. Parası olmayanın hastalığını tedavi ettirebilmesi mümkün değildir. Sosyal devlet çökertilmektedir. Kaçak işçilik, taşeronlaşma, sendikasılaştırma yaygınlaşmaktadır.

İşsizlik Türkiye'nin en büyük sorunudur. Terör de, laiklik düşmanı akımlar da, bölücülük de, ahlaksızlık da, intiharlar da, giderek büyüyen işsizlik bataklığında gelişmeleri için en uygun zemini bulmaktadır. Bu bataklığın kurutulması gereklidir. İşsizlik bataklığını kurutma görevi, Devletimizdir. Devletimizin

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral işçilerin "TÜRK-İŞ nerede biz oradayız" sloganları altında konuştu.

bu görevini yerine getirme görevi ise Hükümetlerimizdir. Hükümetimizi uyanıyoruz. Bu bataklık Türkiye'nin başına daha fazla bela olmadan, atılacak doğru ve kararlı adımlarla, kurutulmalıdır.

Bu meydana toplanan ve ayrıca evlerinden bize destek verenlerin birinci isteğı, iş ve aştır. Ülkesi ve Devleti için herşeyini feda etmeye hazır olduğunu göstermiş bu vatandaşlara iş ve aştırılamayan hükümetlerin başına neler geldiğı çok iyi bilinmektedir.

Bugün özelleştirme adı altında bir yağma ve talan sürdürülmektedir. Hükümetler, bugüne kadar Türkiye'yi ayağına kaldırmış olan ve ayakta tutan kamu kurum ve kuruluşlarına, "kapat, sat, kurtul" mantığıyla yaklaşmaktadır. Ülkemizde tek bir çivi çıkmayanlar, ülkenin çivisini sökmektedir. Taş üstüne taş

koymayanlar, kamu kurum ve kuruluşlarını satıp kurtulmak istemektedir. Bu anlayışı kabul etmemiz mümkün değildir. Ekonomimizin can damarı olan elektrik santrallerimiz 20 yıllığına, üretilen elektriğin dağıtımını yapan şebekelerimiz 30 yıllığına yerli ve yabancı şirketlere kiralanmaktadır. Kiralanan kuruluşlar, en kârlı işletmelerdir. Bu kuruluşları 20 ve 30 yıllığına kiralamalar, ödedikleri parayı 2 yıl içinde geri alabilmektedir. Özelleştirilen bu işletmeleri kiralamalar, bu parayı ayrıca halkımızdan tahsil edecektir. Santrallerin ve dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesini, milli savunmamızla, ekonomik çıkarlarımızla, halkımızın çıkarlarıyla bağdaştırılabilmek mümkün değildir. Böyle bir özelleştirmeyi savunanları desteklememiz mümkün değildir.

Tekel özelleştirilmek istenmektedir. Tekel'in özelleştirilmesi demek, 500 bin tütün üreticisi ailenin açlığı terk edilmesi demektir. Tekel'in özelleştirilmesi demek, Osmanlı'yı sömüren Reji idaresinin, kolcu terörünün ülkemize yeniden gelmesi demektir. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir. Petrol Ofisi özelleştirilmek istenmektedir. Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesi, 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekati sırasında uçaklarımızın benzin, tanklarımıza madeni yağ vermeyenlerden başka kimsenin işine yaramayacaktır. Vatani için canını vermeyi onur kabul eden insanlar olarak, bunu kabul etmemiz mümkün değildir.

Telekom özelleştirilmek istenmektedir. Limanlar özelleştirilmek istenmektedir. Beykoz Deri Kundera özelleştirilmek istenmektedir. Tersanelerimiz özelleştirilmek istenmektedir. Bunların ve adını burada saymadığım diğer kamu kurum ve kuruluşlarının özelleştirilmesini ka-

Tes-İŞ Genel Başkanı Mahmut Özönur.

T. Maden-İş Genel Başkanı H. Hüseyin Kayabaşı.

bul etmemiz mümkün değildir. Yalnızca parası olanların eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmasına neden olan uygulamaları kabullenmemiz mümkün değildir.

Hükümetimizi, Meclisimizi, Siyasi Partilerimizi ve Milletvekillerimizi uyuyoruz. Bizim sesimizi duyun. Türkiye Cumhuriyeti'nin, Devletimizin, Halkımızın dostu olmadığını bildiğimiz ulusötesi sermayenin, IMF'nin, Dünya Bankası'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeyi bırakın. Halkımızın sesine kulak verin. İşçi kıyımına yol açan özelleştirmeyi durdurun. Kaçak işçiliği ve taşeronluğu yaygınlaştıran uygulamalara son verin. İşçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin ayaklar altına alınmasına imkân veren özelleştirmelere gitmeyin. Fabrikaların, madenlerin, tarım işletmelerinin ve diğer kuruluşların kapanmasına, insanların ekmek kapılarının kapanmasına yol açan özelleştirmeler yapmayın. İstihdamda, üretimde ve üretkenlikte azalmalara yol açmayın. Devletimizin ve halkımızın malvarlığını, belirli çevrelere ve Mafyaya yağmalatmayın. Bu özelleştirme talamına son verin.

İsteklerimiz haklıdır ve meşrudur. İsteklerimiz, hükümetlerin vadelerine ve taahhütlerine uygundur. İş ve aş istiyoruz. İş güvencesi istiyoruz. Başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere, tüm yörelerde yatırımların artırılmasını ve göçün önlenmesini istiyoruz. Her alanda demokratikleşme istiyoruz. Sosyal hukuk devletinin hayata geçirilmesini istiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünün ve bağımsızlığının ve laik ve demokratik cumhuriyetin korunmasını istiyoruz. Hayat pahalılığının sona erdirilmesini, rüşvetin, yolsuzlukların,

haksız kazancın, israfın ve hırsızlıkların önlenmesini istiyoruz. Adaletli bir gelir dağılımı istiyoruz. Herkesin, geliri ve serveti ile orantılı bir vergi vermesini istiyoruz. Sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılmasını istiyoruz. İşçi-memur ayrımının düzene sokulmasını istiyoruz. Grevli toplu sözleşmeli sendikal haklar için mücadele eden kamu çalışanlarını destekliyoruz. İşten çıkarmaların durdurulmasını istiyoruz. Dünyanın 63 ülkesinde ve Avrupa Birliği'nin tüm ülkelerinde uygulanan işsizlik sigortasını Türkiye'de de görmek istiyoruz. Zorunlu tasarruftaki paramızı istiyoruz. Mevsimlik ve geçici işçilerin sorunlarının çözülmesini, bu arkadaşlarımızın kadroya geçirilmelerini ve güvenceye kavuşmalarını istiyoruz. Taşeronluğun ve kaçak işçiliğin önlenmesini istiyoruz. SSK'nın sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi-

ne karşı çıkıyoruz. SSK'nın sunduğu hizmetlerin geliştirilmesini, emekli aylıklarının artırılmasını istiyoruz. Parası olmayanın eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanamadığı bir düzeni kabul etmiyoruz. 1997 toplu iş sözleşmelerinde meydana gelen kayıplarımızı telafi edecek bir zaman istiyoruz. İşçinin, memurun, emeklinin, dul ve yetimin, işsiz, küçük esnaf ve sanatkarın, köylünün, engellinin insanca yaşayabileceği bir Türkiye istiyoruz.

TÜRK-İŞ hiçbir zaman sorun kaynağı olmamıştır. Bugün de sorun yaratmıyoruz. Ama IMF'ye kulak veren ve bize karşı kulaklarını tıkayanların katalanları hangi kayaya çarptığını gayet iyi biliyoruz ve ilgililere hatırlatıyoruz. TÜRK-İŞ'in, işçi sınıfımızın ve halkımızın gücü kullanılmak zorunda kalınmadan sorunlarımızın çözülmesini istiyoruz. Sahip olunan büyük potansiyelin hayata geçirilebilmesi için Türkiye'nin siyasi istikrara ihtiyacı vardır. Bu istikrarı sağlayacak olan Hükümetlerimizdir, Meclisimizdir, Siyasi Partilerimizdir. Bugün bu meydana dolduran yüzbinlerce kişi, halkımızın bu konulardaki duyarlılığını ve kararlılığını açıkça göstermektedir.

TÜRK-İŞ, bu haklı isteklerimizin hayata geçirilmesi için meşru ve demokratik çizgide mücadelesini sürdürecektir. TÜRK-İŞ, işçinin, memurun, emeklinin, dul ve yetimin, işsiz, küçük esnaf ve sanatkarın, köylünün, engellinin, yurtdışındaki vatandaşımızın sözcüsüdür. Bu mitinge katılarak bize güç veriniz, sesinizi duyurdunuz, gücünüzü gösterdiniz. Hepinizin sağlık, huzur ve mutluluk içinde evlerinize dönmenizi dilerken, katkılarınız için teşekkür ediyor, en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum."

Petrol-İş Genel Başkanı Bayram Yıldırım.

ILO ULUSLARARASI ÇALIŞMA KONFERANSI 86. TOPLANTISI YAPILDI

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısı 2-18 Haziran 1998 günleri Cenevre'de yapıldı. Uluslararası Çalışma Konferansı'nın bu toplantısına 157 ülkeden 3000'i aşkın delege katıldı.

ILO Konferansı'nın bu yılki onur konuğu, Venezuela Cumhuriyeti Devlet Başkanı Dr. Rafael Caldera idi. Caldera, 9 Haziran günkü özel oturumda bir konuşma yap-

**Türkiye İşçi Delegatesi
ve
TÜRK-İŞ Genel Başkanı
BAYRAM MERAL'in
ILO Uluslararası
Çalışma Konferansı
86. Toplantısı Konuşması
(Cenevre, 12 Haziran 1998)**

Sayın Başkan,

*Uluslararası Çalışma Konferansı'nın
86. Toplantısının Değerli Delegeleri,*

Konuşmama başlarken, hepinizi, Türkiye'deki tüm çalışanlar adına, en derin saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan,

Konferansa sunduğu Çalışma Raporu nedeniyle Genel Müdür'ü kutluyorum.

Türk çalışanları olarak, ILO'nun standart belirleme ve gözetin faaliyetlerinin öneminin arttığına inanıyoruz ve bu doğrultuda yapılan tüm girişimleri tümüyle destekliyoruz.

Küreselleşmiş ekonomide, çalışma yaşamına ilişkin temel standartların küresel düzeyde uygulanması son derece önemlidir. İnanıyoruz ki, ILO ve Dünya Ticaret Örgütü arasında, çalışma yaşamına iliş-

ti. Konferansın önemli konuklarından biri de, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Mary Robinson idi. Mary Robinson, Konferans genel kurulunun 10 Haziran günlü toplantısında bir konuşma yaptı.

Çocuk emeğine karşı gerçekleştirilen küresel yürüyüşe katılan çocuklar 2 Haziran günü genel kurul salonuna girdiler. Küresel çocuk yürüyüşünün örgütleyicilerinden Kailash Satyarthi de aynı gün genel kurulda bir konuşma yaparak, çocuk emeğine karşı küresel yürüyüşün amacını anlattı.

Konferansa delege olarak 127 bakan katıldı. Türkiye'den Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Nami Çağan da Konferans çalışmalarında yer aldı.

Uluslararası Çalışma Konferansı Genel Kurulunda Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral, Türkiye İşveren Delegesi Kubilay Atasayar ve Türkiye Hükümet Delegesi ve Çalışma ve Sosyal Gü-

venlik Bakanı Nami Çağan birer konuşma yaptılar.

Bu yıl Konferans başkanlığını, Fransız işveren delegesi Jean-Jacques Oechslin üstlendi.

Uluslararası Çalışma Kon-

kin standartlarla ticaret arasındaki ilişkiyi düzenleyecek gerçek bir işbirliği, dünyada sosyal adalet, istikrar ve barış davasına katkılarda bulunacaktır.

Bu nedenle, ILO ve Dünya Ticaret Örgütü Genel Müdürlerinin somut olarak faaliyetlere ilişkin bir program başlatmalarını istiyorum.

Sayın Başkan,

Türkiye Cumhuriyeti, laik ve demokratik bir sosyal hukuk devletidir. Ülkem, geçen yıl içinde mevzuatta yaptığı değişikliklerle, geçmişte konan kısıtlamaların bir bölümünü kaldırmış ve bu konuda yürürlükteki mevzuatı, onaylanmış Sözleşmelerle uyumlu hale getirmiştir. Bu alanda yol gösterici katkılar nedeniyle, Uluslararası Çalışma Bürosuna teşekkür ediyorum.

Dünyanın birçok ülkesinde insan hak-

larının, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerinin çok ciddi biçimde ihlal edildiği koşullarda, bu adımların atılmasını, ülkemde demokratikleşme mücadelesinin önemli bir başansı olarak kabul ediyorum.

Hükümetimin, yürürlükteki mevzuat ile onaylanmış ILO Sözleşmeleri arasındaki uyumsuzluğu ortadan kaldıracak yasal düzenlemeleri yapmaya devam etmesini istiyorum.

İnanıyorum ki, başta kamu çalışanlarının sendikal hakları olmak üzere, temel sendikal hak ve özgürlüklerin tam olarak tanınması doğrultusunda atılacak adımlar ve iş güvencesinin sağlanması, Türkiye'nin, gelişmekte olan ülkeler içindeki örnek demokratik konumunu daha da güçlendirecektir.

29 ve 138 sayılı Sözleşmelerin onaylanma sürecinin tamamlanmasıyla bir-

feransı'nda Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral'di. Standartların Uygulanması Komitesinde Bayram Meral ve Yıldırım Koç, Sözleşmeli Emek Komitesinde H. Hüseyin Kayabaşı, Orta ve Küçük Ölçekli İşletmelerde İstihdam Komitesinde Efendi Güvercin ve Selahattin Güngör, Çocuk Emegi Komitesinde Orhan Balta ve Ziya Sonay ve Temel İlkeler Deklarasyonu Komitesi'nde de Şemsi Denizer görev yaptı.

Uluslararası Çalışma Konferansı çalışmalarına gözlemci olarak da Metin Tiryakioğlu, Turan Uzun, Turgut Yılmaz, Hüseyin Karakoç, Mahmut Hamitoğulları, Hasan Gücek, Rahmi Yaman, Çetin Altun, İhsan Dokur, Ferit Bengisu, Fahrettin İnanc, Mehmet Uludağ, Ahmet De-

mirtaş, Nevres Yücel, Hüseyin Ekmekçiöğlu, Oğuz Oyan, Özcan Karabulut, Hakan Sükun, Emre Kocaoğlu, Zeynep Dedeoğlu ve Erdal Yazıcıoğlu katıldı.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısına katılan delegeler, Uluslararası toplumun, işçilerin işyerindeki temel haklarını koruma konusundaki kararlılığının bir kez daha teyidi olarak, Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesini bir mutabakat içinde kabul ettiler. Böylece, ILO üyesi 174 devlet, çalışma yaşamına ilişkin temel 7 Sözleşmede yer alan ana ilkelere saygı göstermeyi ve bunların dünya ölçeğinde uygulanması için çaba harcamayı yükümlendi. Bu konuda

yapılan oylamada 273 delege lehte oy kullanırken, 43 delege çekimser kaldı. Aleyhte oy kullanan olmadı.

Temel İlkeler ve işyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesi, ilgili sözleşmeleri onaylasınlar veya onaylamasınlar, tüm üye devletlerin temel ilkelere saygı gösterme yükümlülüğünü kabul etmektedir. Ayrıca, ILO Anayasası ve Filadelfiya Beyannamesinde yer alan temel ilkelerin ve hakların uygulanmasının teşvik edilmesi için ILO üyesi devletlerin gereken çabayı göstermesi gerektiği de belirtilmektedir.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nda çocuk emeğinin en kötü biçimlerinin ortadan

likte, Türkiye, ILO'nun 7 temel Sözleşmesi'nin tümünü onaylayan az sayıdaki ülkeden biri olacaktır. Bundan memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, 8 yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitimle birlikte, dünyada giderek büyüyen bir sorun olan çocuk emeğinin önlenmesi için de ülkemiz açısından önemli bir adım atılmıştır.

Ülkemizdeki çalışanlar, yıllardır demokratikleşme konusunda kararlı bir biçimde mücadele etmektedir ve bu doğrultuda atılan adımları her zaman desteklemiştir ve desteklemeye devam edecektir.

Ülkemizdeki demokratik ortam sayesinde, çalışma mevzuatımızda geçmişin anti-demokratik kalıntılarını temizlemek için gerekli olan demokratik mücadele araçlarına sahibiz ve bunları etkili bir biçimde kullanıyor olmaktan da gurur duyuyoruz.

Türk çalışanları, yürürlükteki mevzuat ve uygulama ile onaylanmış Sözleşmeler arasındaki farklılıkları, ayrıntılı raporlar halinde Hükümetimin ve Uluslararası Çalışma Bürosu'nun dikkatine sunmuştur ve sunmaya devam edecektir.

Sayın Başkan,

Ülkeler arasında ve ülkeler içinde gelir ve servet dağılımı adaletsizliği her geçen gün artmaktadır. IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kurumlarının ve gün geçtikçe güçlenen ulusötesi şirketlerin dayattığı istikrar programlarının, adaletsizlik, yoksulluk, işsizlik, kaçak işçilik, çocuk emeği sorunlarının daha da büyümesinde önemli rolü vardır.

İşsiz bırakılarak ekmeği elinden alınmış ve eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanamayan çaresiz insanlar, tüm insanlığa zarar verebilecek yıkıcı akımların propagandalarına kapılabilir.

kaldırılmasını amaçlayan yeni bir Sözleşmenin ilk görüşmeleri yapıldı. 1999 yılında yeniden görüşülecek olan ve bir Sözleşme olarak kabulü beklenen metinde, özellikle tehlikeli işler, borca bağlı çalışma bağımlılığı, zorla çalıştırma, köle benzeri uygulamalar, fuhuş, pornografi ve uyuşturucu ticaretindeki çocukların durumu ele alınmaktadır.

Sözleşmeli emek konusunda bir uluslararası Sözleşmenin kabulü konusundaki görüşmeler başarıyla sonuçlanmadı. Bu konuda gerekli olan uzlaşma sağlanamadığı için, konu ILO Yönetim Kurulu'na iade edildi. ILO Yönetim Kurulu, bu konuyu Uluslararası Çalışma Konferansı'nın daha sonraki yıllar-

daki toplantılarından birinde yeniden gündem maddesi yapabilecektir.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 86. Toplantısı, küçük ve orta ölçekli işletmelerde istihdamın teşviki için gerekli koşullar konusunda bir Tavsiye Kararı da kabul etti.

Konferansta ayrıca Gençlerin İstihdamı konusunda bir karar kabul edildi. Bu kararda, gençler için istihdam olanaklarının artırılması ve bu arada gerekli korumanın sağlanması amacıyla özel önlemlerin alınması için üye devletlere çağrıda bulunuldu. Bu özel önlemler arasında yatırım ve eğitim, mesleki eğitim, danışma, esnek çalışma düzenlemeleri ve küçük ve orta ölçekli işlet-

melerin yaratılması yer almaktadır.

Standartların Uygulanması Komitesi bu yıl Türkiye'yi 98 sayılı Sözleşmeyi ihlal etmekten incelemeye aldı.

Standartların Uygulanması Komitesi'nin raporunda, Myanmar ve Sudan, özel paragrafta yer aldı. Komite çalışmalarını sırasında özellikle Sudan, hâlâ kölelik uygulamaları içinde olduğu için, sert bir biçimde eleştirildi.

Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı 86. Toplantısında kabul edilen Temel İlkeler ve İşyerindeki Haklar Konulu ILO Deklarasyonu ve İzlenmesi Belgesinin tam metni aşağıda sunulmaktadır.

Bu nedenle, sosyal refah devletini parçalamaya yönelik girişimler, insanlığa büyük zararlar vermektedir.

Türk çalışanları olarak, özelleştirme uygulamalarıyla sosyal devleti yoketme girişimlerine, taşeronluğa ve ekonominin devletçe denetlenmesini önleyici girişimlere karşı çıkıyoruz ve sosyal güvenlik sistemimizin işçi-işveren-hükümet mutabakatı temelinde güçlendirilmesini istiyoruz.

Sayın Başkan,

Bugün insanlığın ulaştığı gelişme düzeyi, herkes için refah ve mutluluk yaratabilecekken, çalışanların sorunları artmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri, silah tüccarlarının da kışkırttığı bölgesel savaşlardır.

Savaşlar yalnızca kaynak israf etmekle kalmamakta; aynı zamanda insan

haklarının, işçi haklarının ve sendikalar hak ve özgürlüklerin en kötü biçimde ihlal edildiği şartları da yaratmaktadır.

Bu nedenle, ülkeleri birbirine karşı kışkırtan girişimleri ve bazı ülkelerin diğerlerinin iç işlerine karışmasını ve terör örgütlerini desteklemesini üzüntüyle karşılıyoruz; dünyada kalıcı bir barışın sağlanması doğrultusundaki girişimleri tüm kalbimizle destekliyoruz.

Sayın Başkan,

ILO'nun göçmen işçilere bulundukları ülkelerdeki tüm hak ve özgürlüklerin tanınması yolunda daha yoğun bir çaba içine girmesi, bizleri memnun edecektir. Geçmişte ve bugün, gelişmiş ülkelerin en zor işlerini yapan milyonlarca göçmen işçinin bugün haksızlıklara maruz kalmasını üzüntüyle karşılıyoruz.

Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ VE DİSK GENEL SEKRETERLERİ'NDEN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

"Hükümet IMF'nin değil, halkımızın sesine kulak versin"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, HAK-İŞ Genel Sekreteri Recai Başkan ve DİSK Genel Sekreteri Murat Tokmak 22 Mayıs 1998 gü-

nü ortak bir basın toplantısı yaparak ülkemizin ve çalışma yaşamımızın önemli sorunlarını görüştüler. Genel Sekreterler ortak bir metin

üzerinde anlaşarak basın toplantısında metni basının ve kamuoyunun bilgisine sundular.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ VE DİSK GENEL SEKRETERLERİ ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

(22 Mayıs 1998, Ankara)

Ülkemizde, başta çalışma yaşamını ilgilendiren sorunlar olmak üzere, ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda yaşanmakta olan büyük ve derin sorunlara yıllardır çözüm bulunmamaktadır. Halkımızın bu konulardaki arzu ve taleplerini ifade eden Konfederasyonlarımızın birlikte ve ayrı ayrı yaptıkları girişimler istenilen sonucu yaratamamış, Hükümetler, ülkemizin sorunlarını çözme görev ve taahhütlerini yerine getirmemiştir. Bu durum, halkımızda büyük bir yılgınlığa, karamsarlığa ve moral bozukluğuna yol açmakta, parlamenter demokrasiye, Parlamentosuza, siyasi partilere ve milletvekillerine olan güveni ve saygıyı sarsmaktadır. Türkiye, ihtiyaç duyduğu siyasi istikrara bir türlü kavuşamadığı ve bunu sağlamakla görevli olanlar ufak parti hesapları ve kişisel hesaplar içinde olduğu için, sahip olduğu büyük potansiyeli hayata geçirememektedir.

Türkiye'de milyonlarca işçinin temsilcisi olan TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK'in Genel Sekreterleri olarak, aşağıda özetle ifade ettiğimiz acil sorunların çözümünü konusunda Parlamentomuzu, Hükümeti, siyasi partileri ve milletvekillerini bir kez daha göreve davet ediyoruz.

- Demokratikleşme bir an önce sağlanmalı, çetelerin ve her türlü yasadışı örgütlenmenin üzerine hukuk devleti anlayışı içinde etkili ve kararlı bir biçimde gidilmelidir.
- Faili meçhul cinayetlerin faillerinin bulunması ve cezalandırılması ve son dönemde yeniden gündeme gelen saldırıların önlenmesi için gereken tedbirler gecikilmeksizin alınmalıdır.
- Özelleştirme ve taşeronlaşma durdurulmalıdır.
- Enflasyonun ve işsizliğin önlenmesi ve gelir dağılımı adaletsizliğinin ortadan kaldırılması için gereken adımlar atılmalıdır.

- Herkesin geliri ve serveti ile orantılı vergi vermesini sağlayacak ve kayıt dışı kesimleri kayıt altına alacak bir vergi reformunu sağlayacak yasa değişikliği en kısa sürede kabul edilmelidir.
- Zorunlu tasarruf fonunda biriken para gerçek sahiplerine defaten ödenmeli; bu uygulamaya kadar, emekli olanların fonda birikmiş paralarını emekliliğe hak kazandıkları anda almaları sağlanmalıdır.
- İşsizlik sigortası, iş güvencesi yasasıyla birlikte getirilmelidir.
- SSK'nın özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulması sağlanmalıdır.
- SSK'nın sorunlarına, kaçak işçilikle mücadele ve devletin sistemli prim katkısı temelinde çözüm bulunmalı, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talepleri doğrultusunda mezarda emekliliğe yol açacak uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Konfederasyonlarımız, SSK'yı önce çökerterek, ardından özel sigortacılığı hakim kılama doğrultusundaki IMF önerilerini protesto etmekte ve Hükümeti ve siyasi partileri, bu konuda, IMF'nin değil halkımızın sesine kulak vermeye çağırılmaktadır.

Konfederasyonlarımız, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının, insan haklarının, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin, aydınlanma ve çağdaşlaşma anlayışının ve parlamenter demokrasinin yılmaz savunucusudur.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Sekreterleri olarak, yukarıda özetlediğimiz acil sorunların çözümünü doğrultusunda bundan sonra birlikte davranacağımızı ve düzenli aralıklarla gündemli olarak bir araya geleceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

1 MAYIS COŞKUUYLA KUTLANDI

MERAL : "Ulusötesi sermayenin, ulusun egemenliğini tehdit ettiği günlerde 1 Mayıs'ı kutluyoruz"

İşçi sınıfının uluslararası birlik ve dayanışma günü olan 1 Mayıs yurdun çeşitli yerlerinde mitinglerle ve şenliklerle kutlandı.

İstanbul'da 1 Mayıs kutlamaları Taksim'de yapılan törenle başladı. TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve KESK genel başkanları, siyasi parti temsilcileri ve işçilerden oluşan grup, sabah saat 09.00'da kortej halinde Taksim Kazancı Yokuşu'na geldi. Burada 1 Mayıs 1977'de ölen işçilerin anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunulduktan sonra, yere kırmızı karanfiller bırakıldı.

Buradan Taksim Cumhuriyet Anıtı önüne gelen grupla TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu ve KESK Genel Başkanı Siyami Erdem, üzerinde 1 Mayıs yazılı çelengi, birlikte anıta koydu. Daha sonra bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Daha sonra Şişli Abide-i Hürriyet alanında düzenlenen mitinge sendikalara bağlı çok sayıda işçi, siyasi partiler ve kitle örgütleri katıldı.

Coşkulu geçen mitingde bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral özetle şunları söyledi:

"Ulusötesi sermayenin, ulusun egemenliğini tehdit ettiği günlerde, 1 Mayıs'ın kutlanması daha da önemlidir.

Yağma ve talan biçiminde sürdürülen özelleştirmenin, işsizliği artırdığı, üretimi ve üretkenliği azalttığı koşullarda, 1 Mayıs'ta Türkiye'ye sahip çıkmak daha da önemlidir.

1 Mayıs'ta, tüm halkımızla birlikte, çetelere, bölücülüğe, irticaya ve teröre karşı demokrasiye sahip çıkmak, bugünün en önemli görevidir.

TÜRK-İŞ, 1998 yılında 1 Mayıs'ı bu anlayışla kutlamaktadır.

Türkiye sıkıntılı bir dönemden geçmektedir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün büyüklüğü ve yüceliği, her geçen gün daha da iyi anlaşılmaktadır.

İşçi sınıfımız, 1 Mayıs'larda, bir taraftan, işçi hak ve özgürlükleri için, tüm dünyanın işçileriyle omuz omuzadır.

İşçi sınıfımız, bugün, diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne ve bağımsızlığına, ulusun egemenliğine, Mustafa Kemal Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına, insan haklarına, demokratik ve laik sosyal hukuk devletine ve parlamenter demokrasiye sahip çıkarak, halkımızın öncüsü olma görevini başarıyla sürdürmektedir.

İşçi sınıfımız, halkımızın umudu ve öncüsüdür.

Bu nedenle, isteklerimiz yalnızca işçiler için değildir.

İsteklerimiz, halkımız içindir, Türkiye içindir.

Halkımız ve işçi sınıfımız, imkansız olanları değil, günümüz koşullarında mümkün olanı talep etmektedir.

İsteklerimiz haklıdır.

İşçi sınıfı olarak bu meşru ve demokratik mücadelemizde, halkımızı, ülkemizi, insanlığı ve dünyayı kucaklıyoruz.

Haklıyız. Kazanacağız".

1 MAYIS 1998 BİLDİRİSİ

ŞİMDİ DEMOKRASİ ZAMANIDIR!

1 Mayıs '98

İşçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele, dayanışma günü ortak bildirgesi

Bugün 1 Mayıs.

Tüm dünyadaki işçi sınıfının Birlik, Mücadele, Dayanışma Günü.

Bizler, işçiler, kamu emekçileri, işsizler, emeklileriz; İŞÇİ SINIFIYIZ.

Bugün bütün dünyada ve ülkemizin dört bir yanında alanlardayız.

Dünyanın tüm ülkelerinde işçiler, kamu emekçileri, işsizler ve emekliler, kadınlar, gençler, insanca yaşanabilecek bir dünya yaratma mücadelesinde güç birliklerini, dayanışmalarını ve bütünlüklerini bir kez daha hatırlamakta ve göstermektedir.

Bütün dünyayı sermayenin çıkarları doğrultusunda denetim altına alma girişimi olan küreselleşme emekçiler için 1 MAYIS'ı ve DAYANIŞMA'yı çok daha önemli kılıyor. Bugün sorunlarımız daha da ortak, kurtuluşumuz daha da birdir.

Bu 1 Mayıs'da DEMOKRASİ şiarı daha da yakıcı.

Ülkemizin her yönüyle ağır sorunlarla karşı karşıya olduğu bir süreçten geçmekteyiz. Sermaye, bunalımının yükünü biz emekçilerin omuzlarına yıkmak istiyor.

Bu sorunların başında;

Biz emekçilerin yaşamını zindan eden hayat pahalılığı,

İnanılmaz boyutlardaki işsizliğin bir baskı aracı olarak kullanılması,

Ucuza işgücü politikasına bağlı olarak ücretlerin düşük tutulması,

Sosyal güvenlik haklarımızın elimizden alınmaya çalışılması,

Kamu emekçilerinin sendikal hak ve özgürlüklerinin engellenmesi, Sendikasılaşma girişimleri gelmektedir.

Bir yağma ve talan zihniyetiyle başta enerji ve iletişim alanlarında yürütülen özelleştirme bir taraftan üretim alanlarını kapatmakta ve dolayısıyla istihdamı daraltmakta diğer taraftan tüm topluma ait kamu malları yok pahasına peşkeş çekilmektedir. Bütün bunlar kaynak yok gereğiyle yapılırken, bütçenin üçte ikisini iş ve dış borç faizlerine ayrılmaktadır.

Düşünce özgürlüğünün olmadığı, düşüncenin yargılandığı, çalışanların sendikal ve siyasal haklarının gelişkin olmadığı, toplu sözleşme ve grev haklarının işçinin fiilen boşaltıldığı, yani demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlemediği bir ülkede sorunlara kalıcı çözümler üretilememektedir.

Bu sorunlar küreselleşme adıyla yürütülen vahşi kapitalist anlayışın dayatmalarıyla daha da artmakta, sömürü daha da yoğunlaştırılmaktadır.

Uluslararası sermaye Çok Taraflı Yatı-

rım Anlaşması (MAI) gibi yeni sözleşmelerle egemenliğini güçlendirmeye çalışmaktadır.

Ülkemizin aydınlığa çıkarılması, devleti ele geçirmeye çalışan çetelerin temizlenmesi bir hukuk devletinin olmazsa olmaz sorumluluğudur. Bu yalnızca bir Anayasa yükümlülüğü değil, demokratik devlet olmanın kaçınılmaz görevidir.

Toplumda kutuplaşmalara yol açacak politikalarından kaçınılmalıdır.

Bizler; işçiler, kamu emekçileri, işsizler ve emekliler

İnsanın insanı sömürmediği, ezmediği, demokrasinin yaşamın tüm alanlarına hakim kılındığı, hukuk ihlallerinin olmadığı silahların sustuğu, düşüncenin ve inancın özgür olduğu, insanların huzur ve mutluluk içinde yaşadığı bir Türkiye ve dünya istiyoruz.

Bunun ise ancak ve ancak demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletinde mümkün olduğuna inanıyoruz.

Bu inancımızın bir gereği olarak demokrasinin geliştirilmesi, kurumlaşması doğrultusunda güçlerimizi birleştiriyoruz.

Demokrasinin kimse için iyilikleriyle oluşmayacağını, varlığını sürdürebilmesinin tek teminatının örgütlü bir toplum olduğunun bilincinde olarak 1 Mayıs'ın ortak çağrısını "DEMOKRASİ" olarak ilan ediyoruz.

Emeğin özgürleşme mücadelesi ülkenin demokratikleşmesinin motorudur, kalbidir.

Bütün bunları sağlayacak olan örgütlü emektir, emeğin mücadelesidir. Bizler bu bilinçle aşağıdaki taleplerimizi hayata geçirmek; özgürlükçü, laik, bağımsız ve demokratik bir ülkeyi kurmak için mücadele etmekte kararlıyız.

Bu doğrultudaki acil ortak taleplerimiz şunlardır;

- Ülkemiz demokratikleştirilmeli, 12 Eylül döneminin tüm antidemokratik düzenlemeleri kaldırılmalı, Türkiye tarafından onaylanmış, ILO Sözleşmelerinden kaynaklanan haklar uygulanmalı, sendikal hak ve özgürlükler üzerindeki yasak ve kısıtlamalar ile kamu emekçilerinin grevli toplu pazarlık haklarını kullanmalarının

önündeki idari ve hukuksal engeller kaldırılmalıdır.

- Devleti ele geçirmeye çalışan çeteler açığa çıkarılmalı ve yargı önünde hesap vermelidir. Türkiye geçmişindeki karanlık olayları aydınlatılmalı, her alanda açıklık sağlanmalıdır.

- Güneydoğu'da akan kan ve gözyaşı dinmeli; sorunun çözümü için insanların özgürce tartışabileceği bir ortam sağlanmalıdır.

- Toplum içindeki farklılıklar zenginliğimiz olarak kabul edilmeli, gerginlikler üzerinde yapılan siyasete taviz verilmemelidir.

- Sosyal güvenlik kuruluşları demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı, devletin sosyal güvenliğin finansmanına etkili bir biçimde katılması sağlanmalı, devletin sağlık ve eğitim harcamaları artırılmalı, üniversite harçları kaldırılmalıdır.

- Çalışanların yararına olacak yolların enflasyonla ve işsizlikle mücadele edilme-
li, istihdam ve üretimi geliştiren yatırımlar artırılmalı, piyasalar sermayenin denetimine bırakılmalıdır.

- Özelleştirme ve tasarruflaştırma durdurulmalı, kayıt dışı ekonomi ve kaçak işçilik önlenmeli, işten çıkartmalar engellenmeli, iş güvenesi sağlanmalı, işsizlik sigortası getirilmelidir.

- En temel sendikal hak ve özgürlüklerini kullanan işçilere, kamu emekçilerine ve sendikalara yönelik hukuk dışı saldırılar durdurulmalıdır.

- Alıntımızdan yapılan haksız kesintiler durdurulmalı, birikimlerimiz nemalarıyla birlikte geri ödenmelidir.

- Asgari ücret dört kişilik bir ailenin en temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye çıkarılmalı; emekli aylıkları artırılmalıdır.

- 1 Mayıs yasalaşmalıdır.

- Geçmiş 1 Mayıs'ları kana bulayanlar ortaya çıkarılıp yargılanmalıdır.

İşçiler, kamu emekçileri, işsizler, emekliler ve tüm halkımız;

1 Mayıs 1998'i Türkiye emekçilerini temsil eden 4 örgüt; TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DISK ve KESK olarak DEMOKRASİ temel şiarıyla;

Özgürlükçü, laik bağımsız ve demokratik bir Türkiye

Sosyal hukuk devleti,
Silahların sustuğu bir dünya ve Türkiye,
İnsanca bir yaşam istemiyle kutlayacağız.

Emekçiler olarak sesleniyoruz;

Şimdi demokrasi zamanıdır!

Haydi 1 Mayıs'ta buluşmaya!

YAŞASIN 1 MAYIS,

YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ ULUSLARARASI BİRLİK, DAYANIŞMA ve MÜCADELE GÜNÜ,

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DISK, KESK

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE KARŞI "KÜRESEL YÜRÜYÜŞ" ün TÜRKİYE BÖLÜMÜ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

- Çocuk işçiliğine karşı "Küresel Yürüyüş" dünyada 3 koldan gerçekleştirildi.
- Asya'daki yürüyüş 17 Ocak'ta Manila'da; Latin Amerika'daki yürüyüş 25 Şubat'ta Rio'da; Afrika'daki yürüyüş 21 Martta Kıtının en güneyinden başladı.
- "Küresel Yürüyüş"ün Türkiye bölümü 27 Nisan - 4 Mayıs 1998 tarihleri arasında TÜRK-İŞ, DISK, HAK-İŞ, KESK ve TESK'in aktif katılımıyla gerçekleştirildi.

- Yürüyüş çerçevesinde Cumhurbaşkanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ziyaret edildi.
- "Küresel Yürüyüş"ün başlıca amaçları; çocuk işçiliği konusunda duyarlılığın artırılması, varolan sözleşme ve yasaların kabul edilmesi ve uygulanması, çocuk işçiliğine yol açan ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlere karşı kamuoyunun harekete geçirilmesi olarak sıralanabilmektedir.

Asya'dan 11 ülkeden gelen çocuk işçiler 1 Mayıs 1998 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i ziyaret ederek, sorunlarını anlattılar. Ziyarette TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve diğer Konfederasyon yetkilileri de hazır bulundular.

Yürüyüşçüler TÜRK-İŞ Genel Merkezinde.

"Küresel Yürüyüş"ün Türkiye Bölümü 27 Nisan 1998 tarihinde çocuk işçilerin Gürbulak kapısından Türkiye'ye girişleriyle başladı. 28 Nisan 1998 tarihinde Erzurum'da bir yürüyüş gerçekleştirildikten sonra, TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliğinde bir basın toplantısı gerçekleştirildi. Bu arada, Erzurum'da TKV Altınçanak Köyü ziyaret edilerek, burada gerçekleştirilen proje uygulaması hakkında bilgi alındı.

29 Nisan 1998 tarihinde OSTİM'de karşılanan yürüyüşçüler, OSTİM girişinde Ankara'dan yürüyüşe katılan çocuklarla birlikte bir yürüyüş gerçekleştirdiler. Ardından Çalışma Bakanlığını ziyaret ederek, Bakan Nami Çağınla görüştüler. Aynı gün OSTİM Çıraklık Merkezi ve OSTİM Fişek Enstitüsü ziyaret edildi, çocuklara sağlık taraması yapıldı.

30 Nisan 1998 günü sabah Anıtkabir'in ziyaret edilmesinden sonra Abdi İpekçi Parkı'nda bildiri okundu ve ardından TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenlendi. Batın toplantısında TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, "Küresel Yürüyüş" hakkında bilgi vererek, Türkiye'de çalışan çocukların çalışma koşulları ve çözüm yolları üzerinde durdu. Aynı gün öğleden sonra HAK-İŞ ziyaret edildi.

1 Mayıs 1998 günü sabah Cumhurbaşkanı ziyaret edildi. Ardından 1 Mayıs mitingine katılan çalışan çocuklar, öğleden sonra HARB-İŞ'te düzenlenen sempozyuma katıldılar. Aynı gün akşam Sapanca Belediye Başkanı tarafından karşılanan

çocuklar, gece İstanbul SSK tesislerine hareket ettiler.

2 Mayıs 1998 tarihinde Kadıköy İskele Meydanında başlayan yürüyüş Kadıköy Belediyesinde son buldu. İMES Sanayi Sitesinin ziyaret edilmesinden sonra Boğaz'da bir gezi yapıldı.

3 Mayıs 1998 tarihinde Taksim Metro Tanıtım Merkezinde bir basın toplantısı gerçekleştirilerek, İstiklal Caddesine doğru yürüyüşe geçildi. Yürüyüşü pek çok kurum ve kuruluş destekledi. Beyoğlu Belediyesinin verdiği öğle yemeğinden sonra, DİSK Genel Merkezi ziyaret edildi. Aynı gün öğleden sonra Esenyurt Belediyesi ziyaret edildi.

4 Mayıs 1998 günü "Küresel Yürüyüş"ün Türkiye bölümü, heyetin Yunanistan'a geçişiyle son buldu.

KÜRESEL YÜRÜYÜŞÜN AMAÇLARI

- Çocuk işçiliği konusunda duyarlılığın artırılması,
- Hükümetlere, çocuk işçiliği ve eğitimi ile ilgili varolan sözleşme ve yasalardan kabul etmeleri ve uygulamaları için baskı yapılması,
- Bütün çocukların eğitimi desteklemek üzere, ulusal ve uluslararası mümkün olan kaynakların harekete geçirilmesi,
- Çocuk işçiliğine yolaçan ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlere karşı kamuoyunun harekete geçirilmesi,
- Çocuk emeğinin en kötü sömürü biçimlerinin acilen ortadan kaldırılmasının talep edilmesi,
- İşverenlerin ve tüketicilerin olumlu adımlarının desteklenmesi,
- Çocuk işçilerinin rehabilitasyonunun sağlanmasıdır.

Yürüyüşçüler Abdi İpekçi Parkından TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne yürürlerken.

SENDİKALARDAN TARİHİ UYARI

**TÜRK-İŞ'E BAĞLI
24 SENDİKA VE KİGEM
ÖZELLEŞTİRMeye KARŞI
ORTAK AÇIKLAMA YAPTI.**

**AÇIKLAMADA, ÖZELLEŞTİRMeye
KARŞI SUSKUN KALINMAYARAK
TEPKİ GÖSTERİLECEĞİ VE HALKIN
UYARILACAĞI BELİRTİLDİ.**

TÜRK-İŞ'e bağlı 24 sendika
ve KİGEM 12 Haziran 1998 gü-

nü özelleştirme uygulamalarına
karşı ortak bir açıklama yaptı.

Bu tarihi açıklamayı aynen ya-
yımlıyoruz:

ÖZELLEŞTİRMELERE KARŞI 24 SENDİKA ve KİGEM'İN AÇIKLAMASI

Türkiye'nin temel ekonomik kuruluşları olan ve ulusal bağımsızlığın güvencesini oluşturan ka-
mu kuruluşlarının özelleştirilmesi çabalarına Dünya Bankası ve IMF istemleri doğrultusunda yeni
boyutlar kazandırılmaya başlandı.

Daha önce özelleştirme adı altında bütçe açıklarını kapatmak ve siyasi yandaşları kayırma
amaçlı yok pahasına elden çıkarılan Sümerbank, Çimento, EBK, SEK gibi kuruluşlardan sonra
şimdi de her ülke için stratejik kuruluşlar olarak nitelendirilen; telekomünikasyon, metalürji, ma-
dencilik, petrol, tekelle, enerji ve savunma sektörlerinde kurulu kamu kuruluşları artık birer birer
özelleştirme programına alınarak, çoğu yabancı çokuluslu tekellerle ortaklıklar oluşturmuş bulu-
nan holdinglelere satılmak isteniyor. Ulusal bağımsızlığımızın güvencesini oluşturan stratejik kuru-
şulardan Telekom, Petrol Ofisi, Petkim, Tüpraş, Tedaş, Teaş, Tekel için özelleştirme çalışmaları
son aşamaya getirilirken; yıllardır Silahlı Kuvvetlerimize bağlı olarak üretimlerini sürdüren ve Ha-
va Kuvvetlerimizin ikmal ve bakımından sorumlu Hava İkmal Bakım Merkezlerinin 2000'li yıllara
doğru özelleştirileceği açıklanıyor.

Ülkemizin kalkınmasının ve ulusal bağımsızlığımızın güvencesini oluşturan bu kuruluşların
özelleştirilmesi; savunma sanayiinin tröstlerin, kartellerin, tekelin kontrolüne geçmesi demektir.
Bugünlerde önce Petrol Ofisi'nde gerçekleştirilmek istenen bu operasyon; ardından askeri işyerle-
rimizden hava ikmal bakım merkezlerini ve daha sonra da askeri tersanelerimizi kapsamına ala-
caktır.

Tüm bu çabalar, ulusal devleti yok etmeyi amaçlayan Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)
dayatması ile birlikte değerlendirildiğinde korkunç olan bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu tablo
tersanelerimize girildiğinin, limanlarımızın zaptolunduğunun, kamu kuruluşlarının üç-beş yaban-
cı ortaklı holdinge teslim edildiğinin, müstevlilerin siyasal emellerine alet olunduğunun tablosu-
dur!.. Yani bu tablo; Mustafa Kemal Atatürk'ün; içinde bulunduğunuz ahval ve şeraiti düşün-
meksizin, bağımsızlığınızı ve olursa olsun kurtaracaksınız dediği bir tablodur.

Bu nedenle bu gdişe tepki göstermek yalnızca sendikaların görevi değildir. Bu görev, "Bağım-
sızlığımız karakterimizdir" ilkesini yaşatmayı onur sayan, tüm yurtseverlerin, toplumsal örgütlerin
birer yurttaşlık görevidir.

Bizler bağımsızlığımızı ayaklar altına alacak, ülkemizi müstemlekeye çevirecek bu tehlikeli
özelleştirme operasyonlarına asla suskun kalmayacak; halkımızı uyarak tepki göstermeyi sür-
düreceğiz.

Bu amaç doğrultusunda Petrol-İş Sendikamızın bugün (12 Haziran 1998), üretimden gelen gü-
cünü kullanarak başlattığı eylemleri destekliyor ve bundan böyle özelleştirmelere karşı daha ak-
tif bir mücadele sürdüreceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz. 12 Haziran 1998

TÜRK HARB-İŞ SENDİKASI
TEK GIDA-İŞ SENDİKASI
PETROL-İŞ SENDİKASI
ÇİMSE-İŞ SENDİKASI
YOL-İŞ SENDİKASI
T. MADEN-İŞ SENDİKASI
GENEL MADEN-İŞ SENDİKASI
TEKSİF SENDİKASI
DERİ-İŞ SENDİKASI

TEZKOOP-İŞ SENDİKASI
BASS SENDİKASI
SELÜLOZ-İŞ SENDİKASI
DENİZCİLER SENDİKASI
BASİSEN SENDİKASI
T. GAZETECİLER SENDİKASI
HAVA-İŞ SENDİKASI
LİMAN-İŞ SENDİKASI
TÜMTİS SENDİKASI

TARIM-İŞ SENDİKASI
ORMAN-İŞ SENDİKASI
BASIN-İŞ SENDİKASI
TES-İŞ SENDİKASI
SAĞLIK-İŞ SENDİKASI
KRİSTAL-İŞ SENDİKASI
AĞAÇ-İŞ SENDİKASI
KİGEM

TES-İŞ'TE HUKUK ve DEMOKRASİ KAZANDI

- **Tes-İş Sendikamızın 27-28 Haziran 1998 günlerinde yapılan Genel Kurulu'nda Mahmut Özönur yeniden Genel Başkanlığına seçildi.**
- **Eski yönetimin tamamının tekrar göreve gelmesi, kayyum sürecini atlatan Tes-İş'te bir hukuk ve demokrasi zaferi olarak değerlendirildi.**

Tes-İş Sendikamızın 10-11 Ağustos 1996 günleri yapılan olağanüstü genel kurulu, bazı kişilerin yaptığı başvuru üzerine, Ankara 9. İş Mahkemesi tarafından 26 Şubat 1998 tarihinde tüm sonuçları ile birlikte iptal edildi.

Mahkeme, Tes-İş'in Adana 1, Adana 3, Aydın, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul 1, İstanbul 2, İstanbul 5, Kayseri, Konya, Şanlıurfa ve Van Şubelerinin üst kurul delegeliklerinin yeniden düzenlenmesine ve Prof. Dr. Kamil Turan, Doç. Dr. A. Nizamettin Aktay ve Araştırma Görevlisi Aydın Başbuğ'un da kayyum olarak tayinine karar verdi. Bu kararın Yargıtay tarafından, beklenmedik bir biçimde onaylanmasının ardından, 1 Nisan 1998 günü Tes-İş Sendikamızın yönetimi görevden ayrıldı ve kayyumlar yönetime geldi.

Tes-İş Yönetimi, 3 Nisan 1998 günü şu açıklamayı yaptı:

"Bu girişim ve gelinen nokta, enerji işçisine, Tes-İşe ve Türk Sendikacılık Hareketi'ne büyük zarar vermiştir. Özellikle, enerji işçisinin ve ülkemizin aleyhine bir özelleştirme saldırısının yaşandığı günlerde, Tes-İş'in kayyuma teslimine yol açmak, kimse için tarih önünde hesap veremeyeceği kadar ağır bir sorumluluktur. Demokratik biçimde seçilmiş yöneticilerin, göstermelik bazı gerekçelerle görevden uzaklaştırılmaları ve yerlerine kayyum atanmasını da demokrasiye bağdaştırmak mümkün değildir.

"TÜRK-İŞ Yönetimi bu haksızlığı kabullenmemiştir. Anti-demokratik bir biçimde kayyuma teslim edilen Sendikamızın görevden el çektiler. Yönetim Kurulu, TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde, enerji işçileriyle birlik ve bütünlüğünü sürdürmektedir. TÜRK-İŞ, Tes-İş'in demokratik yapısının korunması ve enerji işçilerinin sorunlarının demokratik yollardan çözümünün sağlanması için gereken çabayı göstermektedir. Kayyum atanması konusunda Sendikamızın ve

Tes-İş Yönetim Kurulu, Sendikamızın kayyum tarafından yönetildiği günlerde çalışmalarını TÜRK-İŞ'te sürdürdü.

enerji işçilerinin, gerek kamuoyuna yapılacak açıklamalarla ve gerek telefonla veya bizleri ziyaret ederek gösterdikleri tepki, enerji işçisinin demokratik çizgideki mücadelesine kararlılığını bir defa daha göstermiştir. Enerji işçilerinin haklı, demokratik ve meşru mücadelesi sürmektedir ve sürecektir."

Tes-İş'in özelleştirmeye karşı kararlı mücadelesini başka biçimde engelleyemeyenler, bazı kişilerle işbirliği halinde, anti-demokratik kayyum yoluna başvurduktan 4 gün sonra, 5 Nisan 1998 günlü Resmi Gazete'de elektrik santrallerinin 20 yıllığına, dağıtım şebekelerinin ise 30 yıllığına yerli ve yabancı şirketlere kiralanmalarına ilişkin metinler yayınlandı.

Tes-İş'in Şube Yöneticileri, işyeri sendika temsilci ve baştemsilcileri ve üyeleri, özelleştirmeye karşı Türkiye'ye sahip çıkılması çizgisini kararlı bir biçimde sürdürdüler.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde Tes-İş Yönetim Kurulu'na ve Genel Başkanı Mahmut Özönur'a tahsis edilen odalar, ülkemizin dört bir yanından gelen ziyaretçilerle doldu taşı. Tes-İş Şube Başkanları, 15 Nisan 1998 günü TÜRK-İŞ'te yaptıkları toplantıda, genel kurulun en kısa sürede toplanmasını, daha önceden belirlenmiş şube genel kurullarının zamanında yapılmasını, kayyumların Sendika yönetimine ilişkin hiçbir işlem yapmamasını, işe yeni adam almamasını ve özelleştirme girişimine karşı meşru ve demokratik eylemlerin geçmişte alınan kararlar doğrultusunda sürdürülmesini talep etti ve

Ankara'dan ayrılmama kararını açıkladılar.

Tes-İş tabanı, TÜRK-İŞ tarafından 16 Mayıs 1998 günü Ankara'da düzenlenen işsizliği Hayır! Özelleştirme Talamına Son! yürüyüş ve mitingine onbinlerce kişiyle katıldı. Mahmut Özönur, Sıhhiye'deki mitingde bir konuşma yaptı.

Tes-İş tabanında yaşanan bütünlüşme ve Şube Yönetimlerinin gösterdiği kararlı tavır sonucunda, Tes-İş'in olağanüstü genel kurulu, çok fazla gecikmeden, 27-28 Haziran 1998 günleri Ankara'da toplandı.

Genel Kurul Divan Başkanlığına Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu seçildi. Haber-İş Genel Başkanı Cengiz Teke ve Ağaç-İş Sendikası Genel Başkanı Güral Erçakır da ikinci başkanlıklara getirildi. Divanın oluşumundan sonra toplantıya ara verilerek, 28 Haziran günü seçimlere geçildi.

Mahmut Özönur'un başkanlığındaki eski yönetim, aynen yeniden göreve getirildi.

Mahmut Özönur Genel Başkanlığa seçilirken, Genel Başkan Yardımcılığına Hayrettin Erdoğan, Genel Sekreterliğe M. Murat Aytemiz, Genel Mali Sekreterliğe Mustafa Kumlu, Genel Araştırma ve Sosyal İşler Sekreterliğine Kamil Özdemir, Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine Mehmet Ali Ersoy ve Genel Eğitim Sekreterliğine de Hasan Saygılı yeniden seçildi.

TÜRK-İŞ, Tes-İş Yönetimine başkanı çalışmaları devamını dilemektedir.

ORMAN-IŞ GENEL KURULU YAPILDI

- **Genel Kurulda Genel Başkanlığa Selahattin Güngör yeniden seçildi.**
- **Genel Kurulun Divan Başkanlığını TÜRK-IŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı.**

Türkiye Orman İşçileri Sendikası 9. Olağan Genel Kurulu 28-29 Mart 1998 tarihlerinde Ankara B. Sürmeli otel toplantı salonunda 208 delegenin katılımıyla yapıldı.

Genel Kurul divan başkanlığına TÜRK-IŞ Genel Başkanı Bayram Meral yardımcılığına TÜRK-IŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Personel Müdürü Şuçyıp Bayhan, Samsun Şube Sekreteri Mustafa Öztürk, Bursa Şube Sekreteri Ertuğrul Atan seçildiler.

Genel Kurula, Devlet Bakanı Burhan Kara, TÜRK-IŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizler, Genel Mali Sekreter Sabri Özdeş, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Orman Genel Müdürü Hasan Basri Canlı, Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı Efendi Güvercin, Basın-İş Sendikası Genel Başkanı Ali Ekber Güvenç, Yol-İş Sendikası Genel Sekreteri Tefik Özçelik, Sağlık-İş Sendikası Genel Sekreteri Mehmet Ali Tanrıverdi, Türk Metal Sendikası Mali Sekreteri Süleyman Erdinç, Azerbaycan Meşe İşçileri Sendikası ile Romanya Orman İşçileri "CONŞILVA" Sendikacaları birer heyetle katılarak kongreyi onurlandırdılar.

Genel Kurulu yönetmek üzere seçilen divan heyeti yerini aldıktan sonra, Başkan Bayram Meral bir teşekkür konuşması yaparak şunları söyledi:

"55. Cumhuriyet Hükümeti'nce aralarında Orman işçilerinin de bulunduğu mevsimlik işçilerin önümüzdeki günlerde, çıkarılacak yasa ile yapılacak sınav sonrası Orman işçilerinin büyük bölümüne daimi kadro verileceğini" söyledi. Meral, "eşel-mobil uygulamasının kaldırılması taleplerine Başbakan ve yardımcısının olumlu baktığını belirterek bu konudaki girişimimizi devam ettiriyoruz" dedi.

Meral konuşmasında "İşçi ücretlerinde eşel-mobil uygulamasıyla % 30 kayıp mevcuttur. Sayın Bakan Kararı'nın göreve gelmesi bizi sevindirdi. Orman-İş Sendikamız TÜRK-IŞ içerisinde saygınlığı olan, itibarı olan sendikalarımızdan biridir. Sizlerle olmak sizleri TÜRK-IŞ çatısı altında görmek Konfederasyonumuza güç katmıştır bugüne kadarki katkınıza teşekkür ediyorum.

Orman-İş Sendikamızın geçmiş toplu sözleşme dönemlerindeki davranış ve dayanışma tu-

tumuna tekrar teşekkür ederim. İşçilerin kaybının giderilmesi konusunda verilen sözlerin yerine getirilmesini istiyor mevcut hükümetten bir jest bekliyoruz" dedi.

Daha sonra kürsüye gelen Orman-İş Genel Başkanı Selahattin Güngör ise "Ülkemizde yaşanan bir karamsarlık sarmıştır. İnsanlar Türkiye'nin huzurlu süreçten geçmesini ve mutlu geleceğine olan inançlarını kaybetme noktasındadır. Bu şartlarda işçilerin ve sendikaların birinci görevi Türkiye'nin demokrasi ile idare edilen ülke konumunda olması için gerekli her türlü çabayı sarfetmelidir. Türkiye Orman İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyeleri, temsilcileri ve delegeleri ile bir bütündür. Türkiye'ye sahip çıkma kararlılığı içerisindeyiz" dedi.

Seçimler sonucunda Orman-İş Sendikası Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan	: Selahattin Güngör
Genel Sekreter	: Mehmet Kafes
Genel Mali Sekreter	: Baki Yüksel
Genel Teşk. Sekreteri	: Mustafa İlidi
Genel Eğitim Sekreteri	: Hasan Gücek

PETROL-İŞ'TEN POAŞ TEPKİSİ

"Özelleştirmelere geçit vermeyelim"

Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesi- nin ülke savunmasının yok edilmesi, petrolün tekelin eline teslim edilmesi, işsizleştirme, sendikasılaştırma olduğu değerlendirilmesini yapılarak, Petrol Ofisi ve diğer kurumların özelleştirilmesine karşı 'ortak' mücadele çağrısı yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesine karşı bir basın toplantısı düzenlendi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler ve Genel Mali Sekreter Sabri Özdeş, Petrol-İş Genel Başkanı Bayram Yıldırım, KİGEM Genel Başkanı ve Milletvekili Mümtaz Soysal, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarımızın yöneticilerinin de katıldığı basın toplantısında konuşan Meral, özelleştirmenin yalnızca işçi sınıfının hayatını zorlaştırmakla kalmadığını, aynı zamanda ülkenin bağımsızlığını da tehlikeye soktuğunu söyledi. Özelleştirme uygulamalarının bugüne kadar işçi kıyımlarına yol açtığının, taşeronluğu ve kaçak işçiliği yaygınlaştırdığının, sendikasılaştırmayı, hak gasplarını getirdiğini, fabrikaların, madenlerin ve tarım işletmelerin kapanmasına yol açtığını, istihdamda, üretim ve üretkenlikte azalmalara neden olduğunu kaydeden Meral, özelleştirme kapsamına alınan kurumların yatırım yapılmayarak, yanlış politikalarla 'zarar' ettirildiğini söyledi.

KÜRESEL KAPİTÜLASYON

Meral, konuşmasında uluslararası sermayenin özelleştirmeyi de kullanarak Türkiye'yi sömürgeleştirmek istediğini ve önümüzdeki dönemde de gündemde kalmaya devam edecek olan Çok Taraflı Yatırım Anlaşması'nın özelleştirmeyi daha da hızlandıracaklarını vurguladı. "Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) ulusal egemenliği ortadan kaldırmaya yönelik bir adımdır, küresel kapitülasyonlardır. Çok Taraflı Yatırım Anlaşması, kamu kesimine verilen desteğin ulus

ötesi şirketlere de verilmesini öngörmektedir" diyen Meral, Türkiye'nin kaynaklarına göz diken uluslararası sermayenin, önünde hiçbir engel olmasını istemediğini vurguladı.

Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesinde, ulus ötesi sermayenin Türkiye'yi zayıflatma çabalarının olduğunu dile getiren Meral, Petrol Ofisi'nin ulusal savunma ve halkın ihtiyaçlarını karşılamak bakımından önemine işaret etti.

1998 yılını 'hukuk yılı' ilan edenlere seslenen Meral, Petrol-İş, Ağaç-İş, Liman-İş, Teksif, Çimse-İş ve Hava-İş sendikalarının kazandığı özelleştirmeyi iptal ve yürütmeyi durdurma kararlarının hayata geçmesini istedi.

Daha sonra söz alan Petrol-İş Genel Başkanı Bayram Yıldırım, bugün özelleştirme adı altında soygun, talan ve yağmanın sürdüğünü söyledi. Enerji ve tekelle başta olmak üzere stratejik alanlardaki özelleştirmenin mantığını anlamamanın mümkün olmadığını, çünkü buraların hem karlılık, verimlilik ve teknolojik açıdan hem de stratejik açıdan özelleştirmenin amacına uygun olmadığını belirten Yıldırım, Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesine sadece işçilerin özlük hakları açısından karşı olmadıklarını, bu özelleştir-

menin bütün toplumun zararına olduğunu ifade etti. Petrol sektörünün, entegre bir tesis olduğunu ve Özelleştirme İdaresi'nin bunu bilerek, "gizli" raporlarla satışa sunduğunu kaydeden Yıldırım, petrolün aramadan, sondaja, dağıtımına kadar bir bütün olduğunu söyledi.

KİGEM Genel Başkanı Mümtaz Soysal ise, Türkiye'nin çok önemli bir dönüm noktasında olduğunu, özelleştirmeye karşı mücadelenin daha da yoğunlaştırılması gerektiğini söyledi. Petrol-İş Sendikası tarafından üç gazeteyle verilen "Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesine karşı susma" ilanının 8.5 milyar liraya mal olduğunu hatırlatan Soysal, bütün gazetelerin, televizyonların bu haberi birinci haber olarak vermesi ve ilanlarını bedava alması gerektiğini söyledi. Basını bu konuda geniş haberler yapmaya ve destek vermeye çağırarak Soysal, "Mücadelenin çok önemli bir noktasındayız. Eğer üzerine yeterince gidilirse, bu mücadele kazanılmak üzeredir. Kuruluşlar da artık daha titizdir. Halk, özelleştirmedeki yanlış işsizlik, üretimsizlik olarak yakından gördü. Savaş özde kazanılmak üzeredir. Onun için rakibin üstüne herkesin yüklenmesi gerekmektedir" diye konuştu.

SELÜLOZ-İŞ'TEN ÖZELLEŞTİRMeye KARŞI KAMPANYA

MERAL :

**"Özelleştirme
ülkemizde yağma
ve talan şeklinde
sürüyor"**

BOZKAN :

**"Bizlere destek
vermeyen
yanımızda yer
almayan
siyasetçilere oy
yok"**

SOYSAL :

**"Özelleştirme artık
ülkenin yeşiline de
yöneldi"**

Selüloz-İş Sendikası SEKA'nın fidanlıklarının özelleştirilmesi girişimlerine bir tepki olarak 21 Mayıs 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenledi. Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ile KİGEM Genel Başkanı ve DSP Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mümtaz Soysal'da katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral burada yaptığı konuşmada; "Türkiye'de kağıt sanayiinin temel dayanağı olan SEKA'nın özelleştirme kapsamına alınması da ülke ekonomisine büyük bir darbe indirecektir. Kasıtlı ola-

rak yatırım yapılmamasına ve düşük kapasite kullanımına rağmen 1995 yılında 5,3 trilyon lira net kâr elde eden bu kuruluşun özelleştirilmesini haklı gösterecek bir gerekçe yoktur. SEKA'nın 28 bin dönümlük arazisi yağmalanmak istenmektedir. Özellikle İzmit bölgesinde çevre sağlığı açısından büyük bir öneme sahip olan SEKA Fidanlığı'nın yok edilmesine yol açacak adımlardan da özenle kaçınılmalıdır" dedi.

Selüloz-İş Sendikası Genel Başkanı Davut Bozkan ise; "IMF ve Dünya Bankası politikalarını hayata geçiren Hükümetler halkımızın aklarını alıp geleceğini satmaktadırlar. Ulusal bağımsızlığın emperyalizmi yenerek koruyan emekçiler, sanayinin ve ülkenizin kaleleri olan bu fabrikaları da ulusal onurlarına sahip çıkarak koruyacaklardır. Yapabiliriz. Tüm bunları kazanabiliriz. Biz halkız. Yaşamak için ekmek ne ise, düşünmek için kağıt odur. İkisini de topraklarında yetiştirmeyen uluslar eksikli olur diyen M. Ali Kağıtçı'nın torunlarıyız. Bir memleket kağıdını kendi

yapmadığı zaman ulusal kültürünü yabancı lütfuna bağlar diyen ulusların özgürlük ve bağımsızlığın sembolü olan Mustafa Kemal Atatürk'ün öğrencileriyiz. Biz birlik olursak, biz örgütlü olursak bizi yoksayamazlar.

Onun içindir ki bizlere destek vermeyen, yanımızda yer almayan özelleştirmeye destek veren siyasi partilere "oy yok" kampanyasını başlatıyor. Tüm demokrasi güçlerini kampanyamıza destek vermeye çağırıyoruz" dedi.

Prof. Dr. Soysal ise konuşmasında; "Özelleştirme doğrudan doğruya ülkenin ulaşımına, sanayiisine, üretimine değil, yeşiline yönelmiştir. Kendi varlığına yönelmiştir. Kocaeli'ndeki fidanlığın satışı fabrikalarının veya diğer bir fabrikasının satışından öte bir anlam taşımaktadır. Onun için bütün ülkenin dikkatinin bu nokta üzerine yönelmesi gerekir." dedi.

Selüloz-İş işçiyeye destek vermeyen ve işçiden yana tavır almayan siyasetçilere "oy yok" kampanyası başlattı.

Milli Prodüktivite Merkezi 37. Genel Kurulu yapıldı

DENİZER YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Milli Prodüktivite Merkezi 37. Olağan Genel Kurulu 26 Mart 1998 günü toplandı.

Kongrenin divan başkanlığına Ali Nafiz Konuk, başkan yardımcılığına Akansel Koç ve TÜRK-İŞ İŞİG Uzmanı Sebahattin Dertli üyeliklere de Neşe Bilge ve Başar Ay seçildiler.

Genel Kurula TÜRK-İŞ adına katılan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç yaptığı konuşmada verimliliğin önemine değinerek endüstride verimlilik sorununun olumlu ve olumsuz

yönleriyle ele alınması ve tüm kesimlerle birlikte verimliliği artıncı çözümler üretilmesi gerektiğini belirtti.

Daha sonra yapılan seçimler

sonucunda TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler MPM Yönetim Kurulu'na seçildi. Denizler daha sonra da Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getirildi.

1998 yılı temsilci eğitimleri devam ediyor

Konfederasyonumuzca 1998 çalışma dönemi içinde üye sendikalarımızın temsilci ve baştemsilcilerine yönelik olarak düzenlenen seminerlere TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde devam ediliyor.

Mart - Nisan 1998 dönemlerine ait olan ve 85 temsilci-baştemsilcinin katıldığıları sem-

nerlerin açılışında bulunan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, parlamentodaki istikrarsızlığın ve artan tartışmaların vatandaşları rahatsız ettiğini işaret ederek, "siyasiler arasındaki tartışmalar, vatandaşları rahatsız ederken, temsilci olarak sizin içinizde olan rahatsızlık da işçileri rahatsız eder. Liderler is-

tikrarsızlığı ortadan kaldıramıyorsa, biz ve sendikalarda etkili olan arkadaşlar istikrarsızlığı ortadan kaldırmak için uğraşmalıyız. Eğer parlamentoda istikrar vatandaş tarafından sağlanırsa, istikrar o zaman sağlanır. Sağda ve solda istikrarı getirecek yapılmamaya gidilmezse zor şartlarla karşılaşacağımız inkar edilemez" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç konuşmasında ayrıca "sigortalı işçilerin ancak yüzde 25'i örgütlü. Çalışanların örgütlenmesi yasal sorunlardan dolayı. Türkiye çok yönlü yatırım anlaşması ile hızla kapitülasyonlara, osmanlı dönemine gider" dedi.

Seminerlerde Türk Sendikacılık Hareketinde beklentiler, Gümrük Birliği, İşçi-İşveren ilişkileri, Sosyal Güvenlik, Türkiye Ekonomisi, Toplu İş Sözleşme Yöntemleri ile Uluslararası Sözleşmeler konuları ilgili uzmanlarca işlendi.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ŞEMSİ DENİZER:

"Kayıtdışı ekonomi ülke yönetimini tehdit ediyor"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler, Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Başkanı Prof. Dr. Ömer Gebizoğlu'nun, kişi başına düşen milli gelir konusunda yaptığı açıklamaların ülke gerçeğini gözler önüne serdiğini belirterek, sendikaların yaptığı uyarıları ve çözüm önerilerini görmezden gelen siyasi iktidarların bundan utanması gerektiğini söyledi.

3 bin dolar civarında görünen kişi başına milli gelirin, aslında 10 bin dolar civarında olduğunu, bir bilim adamının açıklamasının, kayıt dışı ekonominin ciddiyetini ve boyutlarını gözler önüne serdiğini vurgulayan Denizler "Ülkemizdeki, örgütlenme ve demokrasi mücadelesi önündeki asıl güç budur" dedi.

Bu, kayıt dışı ekonominin yarattığı gücün, ülke yönetimine hakim olma aşamasına geldiğine dikkati çeken Denizler, çeteleşme artarken devletin zafra uğradığını ve gelir dağılımının da süratle bozulduğunu söyledi.

Tüm kurum ve kuralları ile işleyen bir demokrasiye herkesin ihtiyacı olduğunu kaydeden Denizler, sendikaları hedef gösterenlerin ve örgütlenme önüne engeller çıkaranların bütün topluma, ülkeye zarar verdiğini ifade etti.

Denizler şunları söyledi;

"Biz herşeyden önce demokrasi istiyoruz. Demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlenmesini ve demokrasinin, hükümet edenlerin demokrasi anlayışıyla sınırlanmamasını istiyoruz.

Başta kamu emekçileri olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin örgütlenmesi önündeki engellerin kaldırılmasını istiyoruz. Örgütsüz bir toplumda demokrasiden söz edilemez. Demokrasi, bir uzlaşma rejimidir ve katılımcılık esastır. Bunun sağlayacak olan araç ise toplum katmanlarının örgütleridir. Sadece oy hakkı ile demokrasi olmaz.

Biz açıklık istiyoruz, şeffaflık istiyoruz. Bizim seçtiğimiz insanlarımla 19 + i yönetirken, bizden saklayacak şeyleri olamaz. Bizim seçtiğimiz insanlar; bu ülkeyi, bu toplumu bizden daha fazla sevdiklerini düşünerek, bazı şeyleri saklama gerekçesi yaratmamalıdır. Gizlilik varsa, suistimale, şahsi çıkarıya uygun zemin vardır. Halkın örgütleri

ŞEMSİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

aracılığıyla, yönetenleri denetlemesi, onları, verdiği sözler ve taahhütleri konusunda baskı altında tutabilmesi demokrasinin gereğidir. Eğer bu sağlanamazsa siyaset ve yalan iç içe geçecektir. Demokrasi sözde kalacaktır.

Sistem işlemez, açıklık, şeffaflık ve halkın denetimi olmazsa, böyle bir ortamda görev alan herkes sözünde durmayabilir ve herkes hırsızlık ve ahlaksızlıkla suçlanabilir. Bu ortamda ahlaka, inancı siyasete alet ederek iktidar peşinde koşanlar ortaya çıkar. Sonuçta onlar da iktidar olsalar, sistem onları da sapıttırır. Hedef sapabilir. Sistemin kuruşu unutulur.

Herkes siyaset yapabilmeli, bu ülkenin her alanında yetişmiş beyinlerinden ülke siyasetinde ve yönetiminde de yararlanılabilmelidir.

Kayıt dışı ekonominin önüne geçilmelidir. Eğer örgütlenme önünde engeller olursa; zorluk çıkartılır, baskılara izin verilirse, kayıt dışı ekonominin önüne geçemezsiniz. Sonuçta vergi toplayamazsınız. Sosyal güvenlik sistemini ayakta tutamazsınız. Kolay para kazanılan yerde de çete ve mafyanın türemesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla kurumlar zedelenir. Adalet ve yargı bile yara alabilir. Kolay para kazanılan bir ülkede dostluğu, sevgiyi, kardeşliği de yaşatamazsınız. Çünkü birilerinin ezilmesine, sömür-

rülmesine göz yumuluyor demektir.

Adil bir vergi düzeni kurulmalı, çok kazandıran çok, az kazandıran az vergi anlayışı hayata geçirilerek, ücretli kesim üzerindeki vergi yükü kaldırılmalıdır. Bugün Türkiye'nin yaşadığı sorunların özünde, 1984 yılında bozulan vergi düzeni vardır. Gelirleri azalan devlet, KİT'leri hedef yapmış ve özelleştirmeyi zorunluluk haline getirmiştir. Özelleştirmenin önünü açmak isteyenler bunu bilerek yapmıştır. Çünkü dünyadaki tüm hükümetlerin enbüyük zorluğu yeni vergi koyabilmektir. Türkiye'de hükümetler, vergi düzenlemesi yaparak oy kaybetmeyi göze almaktansa özelleştirme ile kamu varlıklarını talan etmeyi ve yandaşlara peşkeş çekmeyi daha kolay bulmuşlardır.

Herşey halkımızın çoğunluğunun bu gerçekleri görmesine ve ne istediğimizi bilmesine bağlıdır. Bizim görevimiz yılmadan, bıkmadan bu gerçekleri haykırmaktır.

Bu gerçekleri haykırmamızın kimleri rahatsız edeceği açıktır.

Saldırıların özünde; bölgede zayıf bir Türkiye isteyen emperyalist güçler, onların oluşturduğu uluslararası tekeller ve ülkemizin, toplumun çıkarlarını bir kenara bırakarak, sadece kendi çıkarlarını düşünen, onların yerli işbirlikçileri vardır. Bu işbirlikçiler hayatın her alanında kaşımıza çıkabilir. Çünkü onlar kaos yaratmak, bizi başka sorunlarla, yapay sorunlarla uğraştırmak ve meydanı boş bırakmakla görevlidirler.

Ama başaramayacaklar. Biz halkımızı, ülkemizi seviyoruz. Ömrümüz yettiğince de bu doğruları söylemeye her şart altında devam edeceğiz.

Birlikte mücadelemizle bu oyunları bozacağız.

IMF'den ve Dünya Bankası'ndan korkan siyasetçi siyaseti bırakmak zorunda kalacak.

Güçlü ve onurlu bir Türkiye'ye kimse, Kıbrıs'ta, Ege'de, Balkanlar'da, Güneydoğu'da, Orta Doğu'da veya Orta Asya'da kendi politikalarını dayatamayacak, ticaret ve siyasette dengeli ilişkiler kurulacaktır.

Herşeyden önce demokrasi gelmektedir."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri SALİH KILIÇ:

"İşçimizin sağlığı konusunda inandırıcı yaptırımlara ihtiyaç var"

Her yıl 4-10 Mayıs tarihlerinin "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası" olarak değerlendirilmesinin bir amacının olduğunu hepimiz bilmekteyiz.

Genel manada bu amaç hızlı bir kalkınma sürecine girmiş olan ve ülkemizde, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gerek çevre sorunları yönünden gerekse İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili sorunların hızla artışı görülmektedir.

Bu alanda acil tedbir için çalışmaların yapılmasını ve çalışanların sağlıklarının korunmasını kaçınılmaz kılmıştır.

Bu nedenle; amaç yeni aktiviteleri ortaya koymak iş kazaları ile meslek hastalıkları vakalarını en az seviyeye indirmektir.

Ülkemizde iş kazaları vakalarının iyileşme trendine girdiği hatta son yıllarda azalmalar olduğu ifade edilmekte ise de; bu sonuçları pek gerçekçi bulmuyoruz.

Çünkü eldeki bilgiler sadece hak almak için SSK'ya müracaat edenleri kapsamaktadır.

Özelleştirme ve taşeronluğun kayıt dışının da yaygınlaştığı ve buna bağlı olarak da yabancı ve kaçak iş-

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

çiliğinde 4.5 milyona ulaştığı bir ortamda SSK kayıtlarına intikal etmeyen vakalarında bir bu kadar olacağı kesindir.

Bu bakımdan gerçek manada azalma olmayıp bilakis artış vardır.

Ayrıca Gelişmiş ülkelerde meslek hastalıkları sayısı artış gösterirken ülkemizde ise; aynı sayılarda kalması, meslek hastalığı teşhis ve tedavisinde ihtisasa dayalı yeterli çalışma ve hastanelerin olmayışına bağlıdır.

Ancak; sonuçlar ve maliyetler SSK'ya çıkarılmakta tedbir ve önlem almak ise daima başka yerlere havale edilmektedir.

Bu hali ile SSK Genel Mü-

dürlüğü, ne yeni bir organizasyon, ne bir ufuk açıcı anlayış getiremez. Yeni bir vizyon yaratamaz. Bu gidişle kurumu küçültürler.

Bu durumda iş kazalarının, meslek hastalıklarının asgariye indirilmesi için tek ve kesin çözümün iş güvenliği eğitimi olduğu ortadadır.

Ayrıca; iş yerinde güvenlik, mekanik ve fiziki şartları yerine getirmektir.

Gerek sağlıklı çalışma hakkının ihlali gerekse sosyal güvenlik ve örgütlenme hakkının ihlalinin hızla yaygınlaştırılmak istendiği günümüzde, işletmelerde; özellikle kaçak ve çocuk işgücünün kullanılması adeta alışkanlık halini almış ve meşrulaştırılmak istenmektedir. Bu konuda bazı işverenlerimizi istisna kılmakla beraber.

Bu gidiş bir yandan sosyal devlet anlayışını zedeleyen öte yandan da uluslararası prestijimizin de zarar görmesi demektir.

O nedenle biran evvel çalışanların demokratik hakkı olan örgütlenme önündeki engellerin kaldırılması, kaçak işçiliğin sona erdirilmesi işçi sağlığı hizmetlerinin gelişmesi bakımından da çok önem taşımaktadır.

DENİZCİLİĞİMİZ VE DENİZ İŞ KANUNU

Turhan UZUN

Türkiye Denizciler Sendikası Genel Başkanı

Denizcilik; gemi inşa sanayii, deniz yapıtlarının işletilmesi, deniz ürünleri avcılığı ve pazarlanması, liman hizmetleri, acentalık, gemi alım satımı, kiralanması, deniz kredileri, deniz sporları ve turizmi ve nihayet ticaret filosu işletilmesi gibi yek diğerleriyle ilişkili ve iç-içe olan bir endüstri ve meslek dalıdır.

Osmanlı-Türk Devletinin gerileme ve çöküşe doğru sürüklendiği tarih süreçleri, denize ve denizciliğe sırtımızı döndüğümüz tarih kesitleriyle çakişmaktadır.

Sadece dünyadaki ticarete yönelik taşımaların % 90'nın denizler üzerinde cereyan etmesi denizciliğin ne denli önemli ve bir ülke için yaşamsal değeri olduğunu ortaya koymaya yeterlidir.

Maalesef, Cumhuriyetin ilk yılları ve 1950'li yıllar hariç siyasi iktidarlar sırtını denize çevirmiş ve denizciliğimizi "Ulaştırmanın" dar kalıpları içine sıkıştırıp bırakmıştır.

Deniz ticareti ve Endüstrisi ülkemizin sahip olduğu kıyılarında ve denizlerinde bile geliştirilmemiştir. Kaldığı artık bu ticaret ve endüstri dalına tüm dünya denizleri, kıyıları ve hatta iç su yolları bile açıktır.

Denizcilik alanında ülkemizdeki tüm kurumlaşmalar geniş bir ihmalin, özensizliğin, bilgisizliğin içine itilmiştir.

Dünya denizlerindeki ticaretten ve deniz endüstrisinden pay alabilme savaşı bil-

miyizki bugün en acımasız rekabet koşulları içinde sürmektedir.

Bu acımasız rekabet koşullarında her ülkeye tüm liberal görüntüsünün arkasında örtülü bir desteği sürdürmekte, ulusal bir politika tesbiti ve uygulamasıyla, silahsız ekonomik sarvaştan pay devşirmenin yollarını zorlamaktadır.

Bu gün maalesef ülkemiz, hedefleri belirlenmiş, kurumlaşmış bir "Ulusal Denizcilik Politikası'ndan" yoksundur.

Hükümet programları içinde bir iki satır ve kalkınma planları içinde klasik bir paragrafla, hemen hemen kurulu her bakanlığın faaliyet ve düzenleme alanına giren yetki dağınıklığıyla denizciliğimiz can çekişir hale getirilmiştir.

Bu dağınıklık ve ilgisizliği toparlayacak, bu alandaki bilgisizlik ve eksiklikleri gidererek, ulusal bir denizcilik politikasının tesbitinde yönlendirici ve düzenleyici olabilecek, deniz kadar engin ekonomik çıkarlardan ulusumuzun da pay devşirmesini sağlayacak yolları ve ufku açacak bir denizcilik bakanlığı kurulmasını yıllarca istedik.

Bu ticaret ve endüstri dalından çağdaş bir anlayış içinde yararlanabilmenin akılcı ve geç kalmışlığımızı giderici bir düzenlemeye olan geniş ve kaçınılmaz ihtiyacın kurulması gerekli "Denizcilik Bakanlığı" eli ile giderme ve toparlamakta geç kaldığı-

mız her günün ülkemiz için büyük bir katkı olduğunu bir kez daha ifade ediyorum.

Biz çalışanlar deniz emekçileri olarak bu sektörün kurtarılması için uzun yıllardır fedakarlık ettik, feragat gösterdik. Her türlü şartlar içerisinde çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz.

Deniz İş Kanunumuz 1950'lerden sonra çıktı ve hala çağdaş bir yapıda değil.

Bu güne kadar hükümet edenler böyle bir kanunun olduğunu ve Türkiye'de deniz emekçilerinin bulunduğunun sanki farkında değillerdi.

Çalışma Bakanlığı istatistiklerine göre 50 bine yakın deniz işçisinin ülkemizde çalıştığı görülüyor. Bunların azami kendi ölçümünde 12 binini teşkilatladığımız da istatistiklerde görülüyor. Ortalama 38 bin denizci toplu iş hukukunun sendikamız çatısı altında örgütlenerek getirebileceği faydalardan, getirebileceği hizmetlerden yararlanamıyor.

Belki sendika çatısı altında toplanmış denizciler olarak deniz iş kanununda değiştirilmesi günün koşullarına göre yenilenmesi, çağdaş bir yapıya kavuşturulması, hatta kara iş kanununa paralel bir biçimde tadil edilmesi teşkilatlanmış işçiler olarak bize fazla bir şey getirecek değil ama, bu ortam içinde bu teşkilatlanma gerçeği karşısında onbinlerce deniz işçisinin kanun himayesine muhtaç halde bulunması dolayısıyla, örgütlenmedeki kısırlık dolayısıyla, bu kanun çalışma hayatımız için deniz hayatı için oldukça önem taşıyor.

Teşkilatlanmamış binlerce deniz emekçisinin haklarının ve çıkarlarının çağa uygun bir kanun şemsiyesi altında korunmasını bugün hükümet edenlerden istiyoruz.

Biliyorsunuz temel iş kanunumuz olan 3008 sayılı iş kanunu 8 Haziran 1936 tarihinde çıkartılmış, yürürlüğe konmuş.

Fakat 1936 yılında bir temel iş kanunu çıkartılırken yani daha çok karada çalışan emekçi arkadaşlarımız, asgari bir kanun himayesine alınmaya gayret edilirken,

denizde çalışanlar için böyle bir şey düşünülmemiştir.

Yani denizde de çalışan insanlar var, acaba bunlara ne yapmak lazım, bunlar içinde bir kanun düzenlemek gerekirmi diye bir soru hiç kimsenin aklına gelmemiş, böyle bir ihtiyaç duyulmamıştır.

Tabi bunun temelinde yukarıda belirttiğimiz gibi denize sırtımızı çevirmiş olmamız ve denizcilik konularına ülke olarak hiç bir şekilde bir ulusal politika çerçevesinden bakmamış olmamız da yatıyor.

İşte gerçek; 1936'da iş kanunu çıktığı halde deniz emekçileri hatırlanmıyor. Aradan 18 yıl sonra deniz işçilerinin Türkiye'de var olduğu, bunlarında bir kanuna kavuşması lazım geldiği, hatırlanıyor ve 1954'de 6379 sayılı Deniz İş Kanunu çıkıyor.

1954 yılından sonra bir iki küçük değişiklikle 854 sayılı bugünkü Deniz İş Kanunu 1967 yılında yürürlüğe giriyor.

1475 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği tarihten bu yana defalarca değiştirildiği ve günün şartlarına uygun duruma getirilmesine çalışıldığı anımsanırsa, 1967'den bu yana yürürlükte bulunan 854 sayılı Deniz İş Kanunun da bu değişime paralel bir gelişmenin dahi görülmeysi önemli bir eksiklik olarak saptanmaktadır.

Özetle 854 sayılı kanun kapsam bakımından, çalışma süresi bakımından, yurda iade konusu bakımından, fesih hakkı ve istihdam güvencesi bakımından, hafta tatili bakımından, kaptanlarımızın durumu bakımından, cezalar bakımından, asgari ücret bakımından, kıdem tazminatı bakımından, deniz de çalışma hayatını engelleyici, asgari kanun himayesini sağlayıcı düzenlemelerin acilen yerine getirilmesi gerekir.

Bu düşünce çerçevesinde değişiklik tasarımasının öncelikle ele alınması ve yasalaştırılması için gereken çabanın gösterilmesinde zorunluluk bulunduğu inancını taşıyor, deniz emekçileri olarak bugün hükümet edenlerden istiyorum.

ÇOKTARAFLI YATIRIM ANLAŞMASI:

Küreselleşmenin Anayasası mı?

Prof. Dr. Oğuz OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

Geçen yüzyılı düşünün. Yüzyılın ilk yarısında İngiltere'nin tartışılmaz bir ekonomik üstünlüğü var. Sanayi devriminde önde olmanın tüm avantajlarını kullanıyor. Herşey bir serbest ticaretin İngiltere lehine gelişeceğini söylüyor. Ve İngiltere dünyayı buna zorlamaya hazırlanıyor.

Zorlama kapsamı içinde, kendi sömürgelemini veya kapitüler ticari ilişkiler dayattığı Osmanlı İmparatorluğu gibi oluşumları saymıyorum. Osmanlı, bir sanayi devrimi sürecine girmediği için iç pazarlarını koruma gibi temel bir kavgayı zaten taşımıyor. Merkantilist çağın kapitülasyonlarını 1838 İngiliz Ticaret Antlaşması tarzı modern ticari dayatmaların izlemesine bu nedenle fazla direnemiyor. Böylece İngiltere henüz kendisi serbest ticarete adım atmadan birçok çevre ülkesinin iç pazarını kendi gereksinimlerine açmış bulunuyor. Bu arada Osmanlı İngiltere'yle yaptığı ticaret sözleşmesini Avrupa'nın diğer güçleriyle imzalamakta gecikmiyor.

İngiltere'nin esas derdi ise, sanayi devrimi sürecine girmiş, dolayısıyla kendisine rakip olma potansiyeli bulunan güçleri aynı mindere çekerek üstünlüğünü pekiştirmek. Kendisinden daha zayıf güçleri kendisiyle aynı koşullarda ticaret yapmaya zorlamak yani onların iç pazarlarını korumalarını sınırlamak. Bu nedenle önce kendisi serbest ticaret deneyimini başlatıyor. 1846'dan itibaren pazarlarını tedricen serbest ticarete açıyor. Özgüveni tam, korkusu yok, dayatması var.

1860'dan itibaren birçok ülke İngiltere'yi izlemek zorunda kalıyor. Ancak bu deneyim genelde çok uzun sürmüyor. 1877'den itibaren çok sayıda ülke anlaşmanın aleyhine çalıştığını farkederek uygulamadan ayrılıyor. ABD sürece en az katılan ülkeler arasında bulunuyor. Fransa, bazı kapsam daraltmalarına rağmen 1892'ye kadar İngiltere ile serbest değişimi sürdürüyor. Ancak bir bütün olarak bu uygulamanın sonuçları İngiltere lehine Fransa aleyhine gelişiyor.

Dış ticarette bu kısa süreli liberalleşme bili-

nen bir doğruyu pekiştirme işlevini görüyor: Sanayileşme süreci iç pazarları korumaksızın gerçekleşmiyor.

Gene de 1892 ile Birinci Dünya Savaşı arasındaki çeyrek yüzyılda dünya ticaret hacmi hızla gelişiyor. Dış açılma oranları büyüyor. Herbir ülke için dış ticaret hacminin milli gelire oranı yükselmeye devam etmekle birlikte ülkeler açısından farklı dış ticarete açılma düzeyleri söz konusu oluyor. Bununla birlikte, Birinci Dünya Savaşı öncesinde dünya ölçeğinde dış ticarete açılma oranı (dünya dış ticareti bölü dünya toplam hasılası) yüzyıl sonuna dek egale edilemeyecek bir düzeye yükseliyor.

Kapitalist sistemin doğasında olan küreselleşmeyi yüzyıl içinde kesintiye uğratan belibaşlı dört olay ortaya çıkıyor: Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, 1917 Devrimi ve 1929 Krizi. Dolayısıyla dünya ticareti yüzyıl ortasına doğru önemli ölçüde daralmış bulunuyor. Yüzyılın ikinci yarısı ile yeni bir toparlanma dönemi başlıyor. Yüzyıl sonuna dek dış ticaret hacmi büyük ölçüde genişliyor. Uzun dönemli trendleri gözden kaçıranlar için bu gelişme benzersiz bir gelişme olarak algılanıyor. Oysa yüzyıl başı değerleri yüzyıl sonunda ancak yakalanıyor. İngiltere, Almanya, Fransa yüzyıl başındaki yüksek dış ticarete açılma oranlarını yakalarken, ABD çok düşük dış açılma oranını ikiye katlayabiliyor (yüzde 10'dan yüzde 20'ye), buna karşılık Japonya'da yüzyıl başında yüzde 30 olan dış açılma oranı yüzyıl sonunda ancak yüzde 15 düzeyinde kalıyor.

Yüzyılın ikinci yarısı ulusötesi şirketlerin (UŞ) hızlı gelişimine de tanık oluyor. Bunlar her ne kadar tamamen yeni olgular değillerse de, dünya ticaretindeki paylarının üçte bir gibi bir orana yükselmesi nedeniyle giderek kendi koşullarını dayatmaya başlıyorlar. Ancak bunları sistemin hakim güçlerinden yalıtarak ele alanlar ya yanılgıya düşüyorlar ya da yanıltma yapıyorlar. UŞ aslında sistemin hegemonik gücü olan ABD'nin arzusu hilafına davranma özgürlüğüne pek sahip değil.

İşte bu nedenle de Çok Taraflı Yatırım Anlaşması ABD'nin güdümünde başlatılan bir operasyon özelliği taşıyor. En çok UŞ üreten ABD şimdi kendi karşısında ayakbağı olarak gördüğü ulus devletlere savaş açmak için bu truva atlarını kullanmaya çalışıyor. İşte bu nedenle "küreselleşmenin anayasası" olarak sunulan bu dayatmaya karşı durmak gerekiyor.

"Küreselleşmenin anayasası" ifadesi bize ait değil. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ veya WTO) genel müdürü Renato Ruggerio'nun. Ruggerio, OECD bünyesinde taslağı oluşturulan Çoktaraflı Yatırım Anlaşması (ÇYA veya MAI) ile ilgili olarak tam olarak şunu söylüyor: "Tek bir küresel ekonominin anayasasını yazıyoruz".

Uluslararası İş için Amerikan Konseyi (US-CIB)'nin değerlendirmesi ise şöyle: "ÇYA, sonuçlandığı zaman, ticaret, finans ve yatırıma ilişkin küresel sistemin yeni temel direği olacak".

ÇYA, bugünlerin gündemini oluşturuyor. Gündeme girişi gecikti, çünkü 1995'ten bu yana tam bir gizlilik içinde görüşülüyordu. Amerikan hükümetinin yönlendirdiği müzakerelerden Amerikan Kongresi'nin haberi olabilmesi için bile Ralph Nader'in kurduğu Public Citizen adlı tüketici haklarını koruma örgütünün ÇYA taslağını ele geçirerek Nisan 1997'de internet ortamına vermesi gerekti. Aralık 1997 gibi çok yakın bir tarihte dahi Fransız parlamentosu dış ilişkiler komisyonu başkanı Jack Lang "kim kimin adına müzakere ediyor bilemiyoruz" diyebiliyordu.

Bugün görüşmeler belirli ölçüde tıkanmış gibi gözükse de, artık dünyaya malolmuş bu anlaşma taslağının sadece zenginler kulübü sayılan OECD bünyesinde kalabilmesi zor görünüyor. Zenginler kulübünün Türkiye, Meksika, G. Kore gibi gelişmekte olan ülkeleri de bünyesinde barındırması, istisna sınırları dışına çıkamıyor; sonbahara kadar askıya alınan müzakere sürecinin DTÖ bünyesine taşınması büyük bir olasılık olarak gözüküyor.

190 sayfalık bir metin oluşturan ÇYA'nın çeşitli hükümleri konusunda henüz OECD çerçevesinde de tam bir mutabakata varılmış değil. Esasen tam bir mutabakat yerine önemli maddelerinin mümkün olduğu kadar çekincesiz bir biçimde yürürlüğe girmesi amaçlanıyor. İlk tasavvur bu anlaşmanın önce OECD ülkeleri çerçevesinde yürürlüğe girmesi, daha sonra tedicen diğer ülkelere dayatılmasıydı. Şimdi artık sürecin daha fazla uzaması göze alınacak gibi görünüyor.

ÇYA gerçekten bir küresel anayasa mı? Ya da, bu anayasa çok uluslu (ÇUŞ) veya ulusötesi (UŞ) şirketlerin anayasası mı?

ÇYA'nın ulusdevletlere uluslararası hukuk normları dayatacağı tartışılmaz bir gerçek. Bu anlaşmayı imzalayan devletler, a) ekonomilerini yabancı sermayeye tamamen açmak; b) yabancı şirketler ile yerli şirketler arasında ayırım gözetmemek; ve c) yabancı yatırımcılarla doğacak ihtilafların özel uluslararası ticaret mahkemelerinde çözüme bağlanmasına razı olmak gibi ödünleri vermek durumunda olacaklardır.

Bu ödünlerin yerli ve yabancı sermayeyi sadece bir rekabet eşitliği ilişkisi içine sokmakla sınırlı olmayacağı, aslında ulusötesi şirketlere tanınan yeni imtiyazlar anlamına geleceği çok açıktır.

Ama öncelikle eşit ayaklı muamelelerin dahi bir rekabet eşitliği sağlamanın ötesinde anlamı olduğuna dikkat çekilmelidir. Dev ulusötesi şirketler yanında en büyüğü dahi küçük kalan ulusal şirketleri böyle bir "eşit" rekabet ilişkisine zorlamak ne denli doğru ve haklıdır? Gelişmiş ülke ekonomileri ve onların ulusötesi şirketleri uzun dönemler boyunca dış rekabete karşı korunarak serpilmişlerdir. Peki şimdi farklı güçteki ekonomik oluşumları aynı minderde güreşmeye çağırarak eşitlik adına mıdır acaba? Ulus-devletlerin küresel gelişmelere uyum sağlayarak ulusal iktisat politikalarından vazgeçmeleri bu kadar kolay olabilecek midir ve olmalı mıdır?

Öte yandan, ulusötesi yatırımcılara tanınacak hakların bir eşit muameleyi aşan yönleri vardır. ÇYA'yı imzalayan ülke, yabancı yatırımcılara, benzer koşullarda, "en az kendi yatırımcılarına gösterdiği muamele kadar iyi bir muamele" göstermeyi taahhüt etmiş olacaktır. Dolayısıyla yabancı şirketlere yerli şirketlerden daha kötü davranılması yolu kapanmaktadır ama daha iyi davranılmanın yolu açık tutulmaktadır. Yerli şirketler bu durumu uluslararası mahkemelerde kovuşturabilecekler midir? Anlaşmada böyle bir düzenleme öngörülmemektedir; zira amaç yerli yatırımcının değil yabancı yatırımcının haklarını korumak ve genişletmektir.

Hatta, anlaşmaya göre yabancı yatırımcılara ne kuruluş, ne büyüme, ne işletme ne de hareket tarzı ile ilişkili olarak hiçbir zorunluluğun veya herhangi bir taahhüt veya sorumluluğun dayatılamayacağı öngörüldüğü için, yabancı şirketlere yerli şirketlerden daha ayrıcalıklı davranılması yasa hükmü haline getirilmiş olacaktır. Çünkü her bir ulus-devlet şimdiye kadar yerli olsun yabancı olsun şirketlere belirli iktisadi, çevresel, siyasi, mali normlara uyma konusunda çok çeşitli yükümlülükler getirebilirken, bundan böyle bunu yabancı yatırımcılar için yapmaları engellenmiş olacaktır. Bunun adı imtiyazdan başka bir söz-cümle tanımlanabilir mi?

Devletin görevleri nelerdir? Bugün özelleştirme, taşeronlaştırma, devletin ekonomiyi denetleyici ve yönlendirici olarak müdahalesi, kaçak işçilik gibi konular ele alındığında ortaya çıkan farklı görüşlerin temelinde bu soruya verilen yanıtların farklılığı yatmaktadır.

Eğer, 1982 Anayasası'nın 2. Maddesinde yer alan ifadeyi ciddiye alıp, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir sosyal hukuk devleti olduğunu ve olması gerektiğini savunuyorsanız, devletin görevlerini çok geniş tutmak gerekir. Devlet, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde, "kerim devlet", "baba devlet" olmak zorundadır. Devlet, vatandaşından birçok alanda özveri isterken, beşikten mezara kadar vatandaşını güvence altına almalı, piyasaya vatandaşlar lehine müdahalelerde bulunmalı, doğrudan yatırımlar yapmalı, vatandaşın üç-beş tekelin hakimiyeti altına almaya yönelik girişimlere engel olmalıdır. Bunun için de ulusal, güçlü ve demokratik bir yapıya sahip olmalıdır.

Ancak buna karşılık 1980'li ve 1990'lı yıllarda yaygınlaşan tam tersi bir anlayış vardır. Bu anlayışta devletin görevleri çok sınırlıdır, devletin küçültülmesi gerekir, "devlet baba değildir, işsizine iş bulmak gibi bir yükümlülüğü ve görevi yoktur."

Uluslararası tekelleşen sermaye ve ulusötesi şirketler de, karşılığında zayıf devletler görmek istemektedir. Bu nedenle, bölgesel saflaşmalar ve çatışmalar körüklenmekte, ulusal devletler parçalanmaya ve zayıflatılmaya çalışılmaktadır. OECD içinde tartışılan ve son aylarda kamuoyunun gündemine gelen Çok Taraflı Yatırım Anlaşması da, ulusötesi sermayenin ulusal devletleri daha da zayıflatma çabasının bir aracıdır. Ulusal devletleri zayıflatmanın, sosyal devleti yok etmenin ve ulusötesi sermayenin hakimiyetini pekiştirmenin en önemli aracı ise, özelleştirme.

Bu anlayış değişikliğini ülkemizde de görmek olanaklıdır.

Başbakanlık Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanarak 21 Ekim 1994 tarihinde yayınlanan "Türkiye'de Özelleştirme" raporunun başında, "Özelleştirmenin Felsefesi" bölümünde şöyle deniliyordu:

DEVLETİN GÖREVLERİ

YILDIRIM KOÇ

Genel Başkan Danışmanı

"Özelleştirmenin ana felsefesi, devletin, asli görevleri olan ve özel sektör tarafından yüklenilemeyecek savunma, sağlık, eğitim ve altyapı yatırımlarına yönelmesi; ekonominin ise, pazar mekanizmaları tarafından yönlendirilmesidir."

Bu ifade, Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 2 Şubat 1995 ve 3 Ağustos 1995 tarihlerinde yayınlanan "Türkiye'de Özelleştirme" raporunda da aynen yer aldı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 9.2.1998 tarihli raporunda ise, devletin görevleri konusunda köklü bir değişiklik yapılarak, bu bölüm şöyle oldu:

"Özelleştirmenin ana felsefesi, devletin, asli görevleri olan adalet ve güvenliğin sağlanması yolundaki harcamalar ile özel sektör tarafından yüklenilemeyecek altyapı yatırımlarına yönelmesi, ekonominin ise pazar mekanizmaları tarafından yönlendirilmesidir."

Refahiyol Hükümeti'nin 3 Temmuz 1996 günü Parlamento'da okunan programında, devletin görevleri şöyle ele alınıyordu:¹

"Devletin ekonomide ticari ve üretici faaliyetleri yerine asli fonksiyonları olan adalet, güvenlik ve altyapı hizmetlerini etkili bir şekilde yerine getirmesi ve bu sektörlerle ilgili yatırımlara zaman ve kaynak sağlaması amacıyla özelleştirme faaliyetlerine hızla devam edilecektir."

Devletin görevlerinin adalet, güvenlik ve özel sektörün üstlenemediği altyapı hizmetleri ile sınırlandırılması, Anayasa'nın ihlalidir.

Devletin görevleri konusundaki kanışıklık günümüzde sürmektedir. Ulusal, güçlü ve demokratik devletin ana dayanağı olan sosyal hukuk devleti ve güçlü bir kamu sektörü için mücadele eden sendikamız, Devletten bile aynı karşılığı görememektedir. Hükümetlerin ve sermayenin devletin görevleri konusunda izlediği politika, Devletin belirli kesimlerini de bir parça etkilemiş benzemektedir.

Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, 20 Mayıs 1998 günü Petrol-İş Sendikası yöneticilerinin ziyareti sırasında yaptığı konuşmada, özelleştirmeyi savunurken, devletin görevleri konusunda şunları söyledi:²

"Hiç kimse, devletin yeni fonksiyonlarını tayinde devletin ticaret içinde kalmasını savunmamalı. Devlet, savunma, huzurun sağlanması, kanun hakimiyeti, çevre, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik şemsiyesi gibi asli vazifelerini görecektir. Dünya şu kanaate geldi ki, devlet, ticaret yaptığı anda en kötü tüccardır. Türkiye'de kimse özelleştirme cereyanının önünde duramaz... Devlet, bankalar dahil bütün ekonomik işlerin içinden çıkacaktır... Devletin ekonomideki fonksiyonlarını yaşatmak mümkün değil. Dünyanın da, Türkiye'nin de gidişatı budur. Devletin yürütülen hizmetlerde dünya ile rekabet şansı yoktur. 1970-80'li yıllar geride kaldı."

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi ulusal, güçlü ve demokratik devletten yanadır; onun için de sosyal devleti ve güçlü bir kamu kesimini savunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği, bu anlayışa sahip çıkılmasına bağlıdır. Sosyal devleti yokedecek özelleştirme uygulamaları, aynı zamanda ulusal devleti de zayıflatmakta ve ulusötesi sermayenin günümüzdeki politikalarına alet olmaktadır.

1 54'üncü Hükümet Programı, 3.7.1996, Ankara, 1996, s. 22.

2 Cumhuriyet, 21.5.1998.

Düvel-i muazzama'nın kapitülasyonlarından, MAI'ye değişen hiç bir şey yok.

Çokuluslu şirketlerin birleşmeleri sonuçta demokrasiyi de mi yutacak?

Sinan VARGİ

TÜRK-İŞ Tesisleri Uzmanı

Düvel-i muazzama'nın, Osmanlı'nın elinde bulunan petrol yataklarını eline geçirmek daha doğru bir deyimle **"küreselleştirmek"** için Osmanlı'yı **"hasta adam"** ilan edip parçalaması ile başlayan süreç henüz bitmedi. Osmanlı İmparatorluğu'nun, daha Kanuni devrinde, Fransa'ya tanıdığı bir "lütuften" ortaya çıkan kapitülasyonlar, daha sonra 19. yüzyılda başlayan Osmanlı'nın çöküş devrinde Avrupa ülkelerine verilen gerçek ekonomik tavizlere dönüşmüştü. Osmanlı, kendi ülkesinde bırakınız demiryolu döşemeyi, okul açmak için bile dış ülkelere izin alır hale getirilmişti.

Milli mücadelenin yürütüldüğü yıllarda Amerikan mandacıları ile, İngilizlerin egemenliğine boyun eğmeyi halka propaganda yolu ile benimsetmek amacı ile başta Padişah Vahdettin, Damat Ferit Paşa, Dahiliye Nazırı Ali Kemal ve Sait Molla adlı bir din adamı ile İngiliz ajanı Rahip Frew tarafından kurulan **İngiliz Muhipler Cemiyeti** gibi örgütler, aslında siyasi ve ekonomik bağımsızlığımızın engellenmesi için çalışmışlardı. İngiliz ajanlarının, Düzce dağlarında bir kaç çapulcuyla Kuvay-i Milliye kılığına sokup köy bastırarak, kuvvacıları birer soyguncu gibi göstermek istemeleri Atatürk'ün Söylev'inde de yer almaktadır. Sait Molla ile Derneğin aslında gizlice başkanlığını yürüten Rahip Frew arasındaki menfaat ilişkisi günümüzde de geçerlidir. Olaya tarihsel süreç içinde, her türlü propagandadan uzak kalarak bakabildiğimiz takdirde aslında değişen çok az şeyin olduğunu görebiliriz. Amaç ve ilkeler aynı olmasına rağmen, yol ve yöntemler değişik adlarla karşımıza çıkmaktadır.

Sevr Antlaşması iyi incelendiğinde aslında bir sınır anlaşması gibi görünse de, kapitülasyonların yani sömürgecilik zihniyeti-

nin 20. yüzyıla hazırlanan yeni bir sıçramaya hazırlandığı görülecektir. Bu sıçrama 20. yüzyılda yaşanan iki dünya savaşı sonrası, özel sektörün güçlendirilmesi, çok uluslu şirketlerin sayılarının artırılması ve globalleşme çağı adı altında, aslında ana vatanları genellikle ABD olan bazı İngiliz, Alman, Fransız ve Japon çok uluslu şirketlerinin dünyayı parçalamaya başlamaları ile sürmektedir. Şimdi bu sıçramaya yeni bir ivme kazandıracak yeni bir kavram ortaya atılmaktadır. MAI.. Kısaca çok taraflı yatırım anlaşması..

ŞİMDİ TEKRAR GERİYE GİDELİM. 1925, 1926 YILLARINA..

Atatürk ve İsmet Paşa'nın çabaları ile Lozan Antlaşması ile kapitülasyon belasından kurtulan genç Türkiye Cumhuriyeti'nin başlatmış olduğu milli kalkınma hamlesini ulusça birbirine dayanarak, dış bankalardan ve bazı büyük ülkelere kredi almadan gerçekleştirmeye çalışmaları bazılarını oldukça kızdırmaktaydı. Düvel-i Muazzama'nın ekonomik temsilcileri, Türkiye'nin devlet eliyle kalkındırılmasını çekemiyorlar, adeta kapitülasyonları özler hale geliyorlardı. İşte bunu gösteren en önemli belgeler, 1926, 1927 ve 1929 yıllarında yayınlanan The Economist dergileridir. Bu dergilerde yer alan makalelerde, Türkiye'nin Milli kalkınma hamlesinin gereksiz ve yer-siz olduğu vurgulanarak, Türkiye'nin buğday, arpa ve sebze meyve yetiştirmesinin daha iyi olduğu, devlet eliyle gerçekleştirilen kalkınma hamlesinde özel sektöre yer olmadığı, kurulan KİT'lerin ekonomik amaçlı olmaktan öteye sosyal amaçlı birer kuruluş oldukları öne sürülmekteydi. 1929 yılındaki dergilerde ise, Türkiye'nin bu **"inatçı gururunu"** bir kenara bırakıp, ya-

banacı sermayeyi ülkesinde davet edip, dış bankalardan kredi alıp kalkınma hamlesine devam etmesini ve yabancı yatırımcılara özel bazı haklar sağlayacak yeni bazı kanuni düzenlemelere gitmesi gerektiği ifade ediliyordu. Yani; yeni kapitülasyonlara..

Türkiye'yi o dönemde Atlantik sermayesi olarak da adlandırılan bu yabancı yatırım tuzağından bir bakıma Sovyetler Birliği'nin yayılmacı politikasına karşı koyma isteği kurtardı. Çok uluslulaşmaya başlayan şirketler, satın alacak yeni fabrikalar, yeni tüketiciler aramaya başladıklarında, Türkiye'nin korumacı politikalarından yakınlık olarak bunun kaldırılması için hükümetlerine baskı yapmaya başladılar.

Türkiye'nin 1950 yılından sonra gerçekleştirdiği yatırımlar ve alınan dış borçlarla gerçekleştirdiği kalkınma hamlesi öz varlıklar ile yapılan bir kalkınma hamlesi idi. Dış yatırım ülkeye gelmişti, ancak dış yatırımcı da ülkenin kurallarına ve kanunlarına göre oynamayı öğrenmişti. Türkiye'de Türkiye'nin kanunlarının geçerli olduğunu iyi biliyordu.

1970'li yılların başlarında yalnızca Amerikalı iş adamları için çıkartılan bir derginin Türkiye ile ilgili gizli bir raporunda, KİT'lerin mutlaka özelleştirilmesi gerektiği KİT'lerin ekonomik değil sosyal kuruluşlar olarak görev yaptığı ve Türkiye'nin çok uluslu sermayeye daha fazla açılması ve çok uluslu sermayeye daha geniş imkanlar tanıyacak sermaye transferine imkan verecek yeni yasal düzenlemeler yapması için ABD yönetiminin Türkiye hükümetleri üzerinden baskı tesis ettirmesi gerektiği ortaya konmuştu. (Oysa o tarihlerde KİT'ler, milletvekillerin oy deposu olmaya yeni yeni başlamıştı. Özelleştirme dinine tapınanların sayısı gayet az olduğu için bile bile zarar ettirilerek bir an önce kamuoyunun gözünden düşürülerek yok pahasına satılmalan için propagandalar yapılmıyordu. Raporu 1970'li yıllarda bir gazete ele geçirdi ve yayınladı. Bir çok köşe yazarı da raporun zihniyetini eleştirmenin de ötesinde yerden yere vurdular. Ancak gerek raporun varlığı gerekse rapora yönelik ağır eleştiriler kesinlikle tektzip edilmedi.)

1980 sonrası ise meydana. Özelleştirmenin sermayenin tabana yayılmasına çalışacağı, rekabeti körükleyerek mal ve hizmet piyasalarında fiyatı aşağı çekeceği, buna karşın kaliteyi arttıracacağı söylenmesine karşın, bu gerçekleşemedi. Ama özelle-

Özelleştirmeden tüketici daha fazla zam, daha kötü hizmetten başka bir şey anlayamadı.

tirmenin propaganda unsuru o kadar iyi kurgulanmıştı ki, Türk halkı başına ne geldiğini daha anlayamadı. Özelleştirmede bir tek Karabük örneği dışında bir kaç yatırım adlarının "mafia" olduğu söylentisi gazetelerde yer alan bazı gruplara, bazıları da sonradan dış sermayeye satılmak üzere bazı yerli işbitiricilere satılıverdi. Özelleştirmeden tüketici daha fazla zam, daha kötü hizmetten başka bir şey anlayamadı.

"HERŞEYE RAĞMEN SERMAYEMİZE KÜRESEL ÖZGÜRLÜK İSTERİZ"

Kapitülasyonların yeni bir görüntüsü, dünyada günlük 1 trilyon dolar olan dolaşan sermayenin önündeki engellerin azaltılması gerektiğini öne sürerek, dünyayı çok uluslu şirketlerin yönetebilmesi için yeni bir tezgah daha hazırlandı. MAI.. OECD'de üye ülkelerin bir çoğunun "çekince" koydukları için tıkanan MAI anlaşması, IMF'nin anasözleşmesine ekleniverdi. Yani IMF'den kredi almak isterseniz, MAI'nın ağır şartlarını kabul etmek zorundasınız.

MAI olarak da adlandırılan, çok taraflı yatırım anlaşması ile dünyanın en gelişmiş sanayi ülkeleri, kendi çok uluslu tekellerine daha da güç verecek bir dış yatırım anlaşmasının üzerinde görüşüyorlar. Bu anlaşmayı imzalayan ülkeler özetle;

1. **Tüm ekonomilerini yabancı yatırımlara açmak,**
2. **Yabancı şirketlere, yerli şirketlere davrandıkları gibi davranmak ve**
3. **Yabancı yatırımcıların, özel uluslararası mahkemelerde yeni haklar kazanmalarına boyun eğmek, durumunda kalacaklardır.**

MAI, bu haliyle Çok Uluslu Şirketlere daha fazla serbesti tanınmasının genel bir kılıfı durumunda. Ya da MAI kanalı ile Çok Uluslu Şirketler dolaylı bir hükümlanlık, ev sahibi ülkelerin yatırım siyaseti ve mevzuatı üzerinde hatırı sayılır bir nüfuz elde edebilecekler. Bunun ötesinde genel bir düşün-

Devlet burada küreselleşme süreci içinde piyasa ekonomisi kurallarının işletilmesi için bir araç haline geliyor ve global kurallara göre, sermayenin önündeki engellerin kaldırılması için çalışacak bir kurum haline getiriliyor.

ceye göre de, dünya sermayesinin eski hareketliliğini kaybetmesi yani, gelişmiş ülkelerden çıkan sermaye sonra tekrar anayurduna dönüyor, bu paranın hem giden hem de gelen ülkelerde yarattığı sosyal ve ekonomik huzursuzlukların ortadan kaldırılabilmesi için, mevcut sermayeye yeni bir takım kanallar açmak gerekiyor. MAİ ile yapılmak istenen aslında sıkıntılarla karşılaşan kapitalizmin yeni bir ekonomik düzene geçerek, sıkıntıların kaynağı olan milli sınırları ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemelere başlangıç olabilecek kafa yapısını yaratamamak. Bu aşamada önemli olan devletin tanımı. Devlet burada küreselleşme süreci içinde piyasa ekonomisi kurallarının işletilmesi için bir araç haline geliyor ve global kurallara göre, sermayenin önündeki engellerin kaldırılması için çalışacak bir kurum haline getiriliyor. (*Dünya Bankası Raporu, Değişen Dünyada Devlet 1997*) Sonra, devletin etkisi kısıtlanarak ve çok uluslu şirketlerin dünyayı yönettiği yeni bir sisteme doğru yelken açılacak. Sosyal ve ekonomik haklar, milli gelir hakça bölüşümü gibi kavramların da bu sistem içinde ne derece de önemi kalacak işte bunu da şimdiden kestirmek gayet kolay. Bunlarda serbest rekabet içinde yorumlanacak. Bir atasözümüz gibi, ölen ölür kalan sağlar bizizdir mantığı, kıran kırana rekabet içinde serbest globalleşme uğruna yeni bir takım sosyal patlamalara gebe olan bir dünya yaratacak...

PARA DEVLETLERDEN, ŞİRKETLERE SÜRATLE KAYIYOR

Şu anda dünyanın en büyük 100 kapital birikimi birimi içinde devletlerin sayısı

giderek düşüyor. 1995 yılında, Fortune Der-gisi tarafından yapılan sıralama da, dünyada 100 kapital birikimi içinde ancak 49 ülke yer alırken, 51 tane de şirket listeyi tamamlıyor. Mesela General Motors, hem Danimarka'dan, hem Tayland'tan, hem de Türkiye'den daha büyük paraya hükmediyor. (Brüt Milli Hasıla açısından) Wal Mart adlı supermarket zinciri ise İsrail veya Yunanistan'dan bile büyük. Çok Uluslulaşma süreci aslında burada verdiğimiz örneklerden daha farklı yerlerde şimdi. Örneğin Daimler-Benz ile Chrysler birleşmesi ile yeni bir şirket daha ortaya çıkarken belki başka bir ülke örneğin Çekoslovakya listenin dışına atılıverdi. Şirket evlenmeleri rekabet "durağan" bir hale gelene dek sürecektir. Pekiyi gerçekten bu şirketler çok uluslulaşmayı başarabildiler mi? Birçok ekonomiste göre hayır! Gerek sermaye yapılan, gerekse sistemin egemen devletlerinin güdümünde olmaları bakımından bu şirketler henüz uluslarüstü davranacak bir olgunluğa erişmemişlerdir.

Burada önemli olan kapitalist sistemin baş gücü olan Amerika Birleşik Devletleri ulus-devletinin yapısıdır. Bugün doğu bloğunun dağılması ve Japon-Uzak Doğu sermayesinin krizi ve Avrupa Birliğinin henüz tutarlı ekonomik bir güç şeklinde toparlanamaması nedeniyle ABD kökenli çok uluslu şirketlerinin hegemonyaları artacaktır. Bu şirketlerin ekonomik bakımdan daha küçük ve güçsüz devletler üzerindeki etkisini, şirketin kaynak ülkesinin (**ekonomik, politik, militarist**) çıkarlarından soyutlamak mümkün değildir. Bu da güçsüz devletin daha da küçültülmesi ile ekonomik bağımsızlığını etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkacaktır.

Pekiyi demokrasi nereye gidecek? Bu şirketlerin yönetimdeki karar alma sürecinin demokratik olmadığını hiyerarşik bir yapıda karar alındığını biliyoruz. Kendi kâr maksimizasyonu anayasaları içinde alınan kararları yine kendi çıkarlarına, ülkelerle, insanlarla, sosyal sıkıntılarla ilgilenmeden, dünyayı kendi amaçları uğruna kendi oluşturdıkları yolda, kendi verdikleri kararlarla yönetmeye başlamışlardır bile.. Çevre, insan hakları, tüketiciler gibi temel kavramlar ya da ülkede milli gelir dağılımı bozukluğu nedeniyle sosyal patlamaların sınırında olduğu gibi kavramların, tek amacı kâr olan bir çok uluslu şirketi etkilemesi beklenebilir mi? Bu gerçekleri kamuoyuna anlatacak bir basın ve yayın organı bile bulmanın bile çok uluslulaşma sürecine gi-

**Pekiye demokrasi nereye
gidecek? Bu şirketlerin
yönetimdeki karar alma
sürecinin demokratik
olmadığını hiyerarşik bir
yapıda karar alındığını
biliyoruz.**

rilmesi nedeniyle güçleştiği bir ortamda, insanlar tüketen ve çevreyi kirleten bireyler olarak şeklen demokratik karar alma süreçlerinde oyunları önceden yazılmış figüranlar olarak rol alacaklardır.

IMF HEMEN ANASÖZLEŞMESİNE EKLEDİ

MAI, çoktan IMF anasözleşmesine eklendi. IMF'nin 13-17 Nisan tarihlerinde yaptığı Bahar Toplantılarında, IMF'nin borç verdiği ülkelerde **"sermaye akımlarında kayıt ve düzenleme yasağı"** getirmesi benimsendi. Türkiye'de IMF'nin anasözleşmesinde yapılacak bu yeni düzenlemeyi uygun! buldu. Yani Türkiye IMF'den kredi aldığı durumda, otomatikman daha henüz netleşmemiş bir uluslararası antlaşmayı da kabul etmiş durumda olacak. IMF burada, MAI'nin fedailiğini yüklenirken, yabancı sermaye istediği ülkeye girecek, istediği alana yatırım yapacak ve istediği zaman da çekip gidecek. Ulusal devletler buna karışamayacakları gibi, her hangi bir kanuni düzenleme de yapamayacaklar. Günümüzde Çin, Şili gibi ülkeler, yabancı sermayeye karşı ithalat, ihracat kotaları, istihdam ve belirli bir süreden önce ülkeyi terkedeme gibi yükümlülükler getirmelerine karşın, bundan böyle IMF ile bağlantılı MAI nedeniyle bu ulusal karar verme özgürlüklerinden mahrum kalacaklar.

Oysa Kanada'nın 17, Fransa'nın 13, İtalya'nın 7, Almanya'nın 6 noktada karşı çıktığı (çekince koyduğu) MAI anlaşması konusunda uluslararası çevreler halen bir çok konuda tereddüt içinde olduklarını bildiriyorlar.

Ülkemizde değerlendirme yapmak için daha erken diyerek, Türkiye'nin bu oyuna pek de kolay düşmeyeceğinin sinyallerini vermesi umut verici. Ancak IMF'nin kendi

anasözleşmesinde yaptığı değişiklik de ortada duruyor. Kredi aldın mı, MAI'yi önüne koyacaklar. MAI'nin OECD de de tıkanması, hem OECD üyesi hem de IMF'den kredi alan Türkiye gibi ülkelerin durumunu içinden çıkılmaz hale getiriyor.

MAI'nin durumu işte bu. Türkiye açısından yabancı sermayeyi davet etmenin ve ona karışmamanın yanı sıra, Türkiye'nin yabancı yatırımcı olarak gelişmiş ülkelere gitme şansını da düşünmek gerekli. Bir çok müteahhitlik hizmetlerimiz var, ancak bunlar ihale ile alınan işler. Türkiye'nin dış ülkelerde kayda değer bir yabancı yatırımı varmıdır?..

İşte MAI'de dünyanın karşı çıktığı önemli noktalar.

1. Yatırımın tanımı : Yatırım "Bir yatırımcı tarafından sahip olunan veya doğrudan kontrol edilen her türlü varlık" şeklinde tanımlanan MAI tipi yatırım da, bizim algıladığımız fabrika, tesis tipi yatırım dışında, hisse senedi, tahvil, kültürel ve sanatsal mülkiyet hakları ve imtiyazlar da yatırımın içine dahil ediliyor. Yani bir hükümetin yaptığı ve tüm bu varlıkları etkileyen her şeye MAI'ye dayanılarak itiraz edilebilecek.

Pratikte ise, herhangi bir ülkede şirket alan satan, yatırım yapan yabancı yatırımcı bir kuraldan olumsuz etkilendiğinde, ilgili ülkenin yasalarını geçersiz kılmak için MAI'yi kullanabilecek. Fransa ve Kanada, kültürel hizmetlerin MAI kapsamı dışında tutulmasını istedikleri için bu maddeye itiraz ediyorlar.

2. Eşit muammele : MAI anlaşmasını imzalayan ülke, yabancı yatırımcılara *"en az benzer koşullarda kendi yatırımcılarına yaptığı muammele kadar iyi bir muammele gösterecektir"* ilkesini de kabul etmek zorunda.

Pratikte ise bazı ülkelerin yatırımların ulusal çıkarlara uygun olup olmadığını gözlemledikleri ve basın-yayın sektöründe yabancı mülkiyetleri yasakladıkları göz önünde bulundurulduğunda sıkıntı çıkacak. *"En az ve benzer koşullar"* ilkesi yeterince açık olmadığı için, bu tür davranış MAI'ye göre yasadışı sayılacak.

3. Büyük Biradere gideceğiz : *"Taraf ülkeler arasında bu anlaşmayla ilgili herhangi bir anlaşmazlık anlaşmazlığa taraf olan herhangi bir taraf ülkenin isteği ile..."*

bağlayıcı karara bağlanmak üzere hakem mahkemesine götürülecektir" kararı ile yatırımcı bir ülkeyi uluslararası mahkemeye (hakeme) götürebilecektir.

Pratikte ise her iki ülkenin vatandaşlarının uluslararası alanda söz söylemeye hakları yoktur. Ancak hakemlik kapalı bir oturma ortamında anlaşmazlığı dinleyen bir kaç ticaret uzmanından oluşacak ve ortada bir ihlal var ise, mahkeme hükümlerine yasalarını değiştirmelerini tavsiye edip, yatırımcı veya ülke lehine tazminata hükmedebilir.

4. Yurttaş hakları : MAI'ye göre

MAI'ye göre yurttaş hakkı diye bir şey yok. Bir başka deyişle herhangi bir şirketin yatırım yaptığından bundan etkilenen bir dizi insanın, çiftçinin, balıkçının bulunması, şirketin çalıştırdığı işçilere yaptığı muamele nedeniyle yatırımcı uluslararası mahkemeye götürülemez. Pratikte ise MAI tek yanlı sadece yatırımcının çıkarlarını dayatmak için kullanılabilen yurttaşları dışlayıcı bir sistem yaratmaktadır.

5. Asıl hedef Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler mi? : MAI'ye göre "MAI'yi imzalamış ülkeler, Nihai sözleşmeyi imzalamamış ilgili ülkelerle görüşmeler yürütecek ve onların da taraf ülke olma yeterliliği hakkında kararlar verecektir."

Pratikte ne olacak. MAI bilindiği gibi zengin 29 ülkeden oluşan OECD ülkeleri arasında görüşülüyor. Plana göre, anlaşma OECD içinde nihai şeklini alacak ve ardından da gelişmekte olan ülkeler anlaşmaya davet edilecek. Gelişmekte olan bir çok ülkeye yabancı yatırımlara açılması için baskı yapılacaktır.

6. Bir kez girdin mi bir daha çıkmak yok : MAI diyor ki, "Bu anlaşmanın bir taraf ülke için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde o taraf ülke... anlaşmadan çekileceğine dair yazılı bir istekte bulunabilir. Bu anlaşmanın hükümleri, çekilme isteğinin verildiği tarihten itibaren (15) yıl süre boyunca geçerli olmaya devam edecektir."

Pratikte ise bu madde tam bir kapitülasyon örneği. Diyelimki bir ülke bu yıl MAI'yi onaylıyor. Ülkenin yönetimi daha sonra değişiyor, yeni yönetim MAI boyunduruğundan 2003 yılına dek kurtulamıyor. Ancak bu kadar da değil, ülkede bulunan yabancı şirketler 2013 yılına dek MAI'nin

tanıdığı özel haklardan yararlanabilecekler. Ülke tüm bunlara rağmen yasalarını değiştirdiği takdirde, yabancı şirketlere tazminat ödemek zorunda kalacak..

MAI anlaşmasına Avusturalya, gayrimenkul, basın-yayın ve balıkçılık dahil doğal kaynakların kullanımı konusunda çekince koyuyor. Fransa ve Kanada ise, kültürel hizmetlerin MAI kapsamı dışında tutulmasını istiyorlar. Avrupa Birliği ise anlaşmanın çevre politikaları ve işgücü konusunda yetersiz olduğunu vurguluyor.

İŞÇİ SINIFI AÇISINDAN DURUM NE?

İşçi sınıfı ve sendikalar açısından olacak olan ise şu. Yabancı sermaye giderek daha fazla miktarda gelişmekte olan ülkelere yönelecek. MAI şirketlerle ücretlerin yüksek olduğu ülkeleri terketmelerini sağlayacak daha çok özgüven vererek, onların ucuz emek arayışlarına yardımcı olacak. Ancak bu durumda gelişmiş ülkelerdeki işçilerde kendi fabrikalarının kapanmasından ötürü işsiz kalacaklar.

İşte yeni dünya düzenini "MAI" dayatmacası bundan başka bir şey değil. Kapitülasyonlar ve özelleştirmeden sonra 21. yüzyılda sermayenin yeni gündemi MAI'nin arka yüzü bundan başka bir şey değil. Küresel düşün yerel yaşa, hatta istersen töresel yaşa denilecek, etnik ve dinsel ayrılıkların pompalanması, ulusal kültürler yerine, yerel kültürlerin öne çıkarılması, glocalisation (küresel-yerelleşme) adı altında medya ile de kitlelere yutturulmaya çalışılan bu afyon, son beş yılda uyutulanlarla birlikte yeni yeni kitleleri uyutacak yeni bir boyut.

Çünkü etnik ve yerel kültürlerin pompalanması ulus-devletlerin ortadan kaldırılması için çok iyi bir yöntem. Küreselleşme uğruna kimin etnik kamı ağnyorsa oraya bir yumruk, ardından afyon verip uyutma..

Türkiye aslında bu afyonu çok iyi tanıyor. Kapitülasyonlardan, İngiliz ve Amerikan Mandacılığı taraftarlarından ve bunları sağlamak için kurulan cemiyetlerinden beri biz bu afyonu çok iyi tanıyoruz. Tanıyoruz da içmemeyi bir türlü öğrenmiyoruz.

KAYNAKÇA:

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Söylev, Kısaltarak basıma hazırlayan Ord. Prof. Dr. H. V. Velidedeoğlu, 5. Baskı, Çağdaş Yayınları, 1980 İstanbul.

YENİ BOYUTLARIYLA İSTİHDAM - İŞSİZLİK SORUNU VE TÜRKİYE GERÇEĞİ (I)

ŞEYMA İPEK

TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

GİRİŞ

20. yüzyılın son yıllarına girerken istihdam ilişkisi yapılanmalar ve bağlı olarak işsizlik olgusu gelişme seviyeleri ne olursa olsun, dünyanın hemen tüm ülkelerinde var olan en önemli toplumsal sorunların başında gelmektedir. Özellikle son on yılda, artan bir yoğunluk ve hızla yaşanan küreselleşme sürecinin de etkisiyle işsizlik ivme kazanmış, dramatik bir düzeye ulaşmıştır. Uzunca bir dönemdir yüksek oranlarda seyreden işsizlik, özellikle kalifiye olmayan gençler açısından giderek ağırlaşmaktadır. İşsizliğin böylesi boyutlarda ağırlaşması, çözüm konusundaki aciliyeti ve ciddiyeti de çarpıcı biçimde hissettirmektedir.

Yazımızın bu sayıdaki yayınlanan bölümünde özellikle işsizlik kavramı üzerinde durulmakta, işsizlik ve azaltılması konusunda OECD, G-8 ve AB'ndeki yaklaşım ve politikalar tartışılmaktadır. Önümüzdeki sayıda da konu, Türkiye gerçeği özelinde ele alınacaktır.

İŞSİZLİK KAVRAMI

İşsizlik en basit tanımlamayla, çalışma istek ve gücüne sahip olanların, işgücü piyasasında cari ücret seviyesine ve öteki çalışma şartlarına razı olmalarına rağmen, iş bulamamalarını ifade etmektedir.

İşsizliğin uluslararası standart tanımı (ILO, 1983) üç kriterle dayanmaktadır: iş olmama, işbaşı yapmaya hazır ve iş arıyor olması. Bu yaklaşıma göre kişinin işsiz kabul edilebilmesi için sözkonusu kriterlerin üçünün de var olması gerekmektedir.

Açık işsizlik kavramı için yapılan bu tanım yanında, onun kadar önem taşıyan ve

bazen açık işsizliğin de önünde giden, gizli işsizlik de bulunmaktadır. Her iki işsizlik kavramı kendi içerisinde çeşitlenirken, son yıllarda özellikle uzun süreli işsizliğin olması, kendi içinde "ümidi kırılmış işsizler" adı verilen bir kategoriye de ortaya çıkarmıştır. Bu kategori, işe başlamaya hazır olduğu halde, iş bulabileceğine inanmadığı için aramaktan vazgeçmiş, işi olmayan kişileri kapsamaktadır. Dolayısıyla zaten işsizlik nedeniyle zor durumda olan bu insanların, bir de umutlarını yitimeleri son derece ciddi bir sosyal sorunu da beraberinde getirmektedir.

İŞSİZLİĞİN NEDENLERİ ÜZERİNE

İşsizlik, içinde bulunduğumuz toplumsal sistemin yapısından kaynaklanmaktadır. Ancak son yıllarda görülen, beklenen veya olması "normal" olarak değerlendirilenin oldukça üzerinde oranlara çıkmıştır.

Yeni liberalizm bir ekonomik model olarak yaygınlaşır, "refah toplumu", "sosyal devlet" ilkesi geride bırakılırken işsizlik de tırmanışa geçmiştir. Bu süreç içinde "küreselleşme" adı altında rekabet adına sermayenin çıkarları için feda edilemeyecek hiç bir şey yoktur ve başta istihdam olmak üzere çalışanların her açıdan mağdur olmaları bir kader olarak getirilmiştir. Yine bu süreç içinde özelleştirme gibi uygulamalar da işsizliği artırmıştır. Finans sektörünün gücünü artırması ve öne geçmesi ile birlikte, imalat sanayi yatırımlarının hızını ciddi olarak kaybetmesi ve kamu girişimciliğinin "zararlı" ilan edilerek durdurulmak istenmesi de işsizliği artırıcı faktörlerdir.

Açık veya gizli işsizliği yüksek oranlara çıkaran nedenler arasında esnekleşme ve

yine bu bağlamda yeni üretim organizasyon sistemleri de belirtilmelidir. Ayrıca kayıt dışı istihdamın artışı, kölelik koşullarında çalışmaya hazır işçi göçünün tüm dünyayı sarması da gizli-açık işsizliğin nedenleri arasındadır.

Ancak diğer yandan katma değer, genel ölçü olarak Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)'nın dünya geneli istihdama oranla yüksek artışı ise sürmüştür. Örneğin OECD ülkelerinde 1960-1973 dönemi GSYİH her yıl ortalama % 5'e yakın artarken, istihdam artışı ise % 1 dolayında seyretmiştir. (ILO, World Emploment 1996/97). 1974-1995 döneminde ise GSYİH her yıl ortalama % 2.5 orana yakın artarken, istihdam artışı ise oldukça düşük % 0.5 düzeyinde kalmıştır. Benzeri çarpıklık çoğu gelişmekte olan ülke için de aynıdır.

İŞSİZLİĞİN SONUÇLARI ÜZERİNE

İşsizliğin sonuçlarının önde geleni, bireyin en temel hakkı olan çalışma hakkından yoksun bırakılarak insanlık suçunun işlenmesi-dir.

Örneğin yüksek işsizlik oranları gelir dağılımındaki mevcut dengesizliği daha da bozmakta, insan sermayesini tüketmekte, hepsinden önemlisi işsiz kalan insanları çaresizlik içinde bırakarak, intiharlara değin sürüklemektedir.

Başta sosyal adaletsizlik olmak üzere, birçok ekonomik ve toplumsal huzursuzlukların temelini oluşturan işsizliğin diğer yönü ise, sermayenin hareket yeteneğini güçlendirmesi ve genişletmesidir. Buna karşılık sendikaları olumsuz yönde etkilemekte ve sendikal hareketi ciddi olarak sınırlayan bir rol oynamaktadır. İşsizlik ve onu pekiştiren iş güvencesinin olmayışının elele gitmesi, çalışanların sömürülmesini, çok az bir ücretle çalışmaya razı işçilerle tehdit edilmelerini ve gerçek haklarını aramalarını engellemeyi getirmektedir. İşsizlik ve onun getirdiği baskı, kadının işgücü açısından, erkekler göre daha ağır olarak yaşanmaktadır.

İŞSİZLİĞİN ULAŞTIĞI BOYUTLAR

- Gelişmekte Olan Ülkelerde İşsizlik

Sorunun gündeme getirilişinde yetersiz kalınması ve sayısal verilerin geçerlilik ve güvenilirliklerinin tartışılır olmasından bu ülkelerdeki işsizlik sorunu, gündemde gereği önemde yer alamamaktadır. Oysa işsizlik bu ülkelerde gelişmiş ülkelere göre çok daha ciddi boyuttadır ve çoğunda işsizlik ödentisi gibi sosyal destekten de yoksundurlar.

Herşeyden önce krizin gelişmekte olan ülkelere yansımaları, gelişmiş ülkelere göre daha ağırdır. Bu ülkelerde görülen kayıt dışı sektör ise işsizlerin açlıkla savaştıkları bir alandır.

Bugün dünyada kayıtlara geçen 120 milyon açık işsiz sayısına, bir de sayılan 700 milyonu bulan tarımda eksik istihdam da eklenmelidir. Yine tam istihdamda olmayan, sosyal güvenlikten yoksun kayıt dışı sektörde çalışan sayısı da 700 milyondur (ICFTU ve IFBWW).

- OECD ve AB Ülkelerinde İşsizlik Sorunu

OECD ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin hemen tümünde geçen 10 yıldır işsizlik oranlarında çarpıcı yükselmeler gözlemlenmektedir. Örneğin son dört yıldır OECD ülkelerinde işsiz sayısı 1983'ün rekor seviyesi olan, 30 milyonun üzerinde olup bu sayılar 1994'te 37.6 milyon, 1995'de 36.4 milyon, 1996'da 36.3 milyon, 1997'de 35.7 milyondur (OECD Economic Outlook, Haziran 1997). İşsizlik oranları da aynı yıllar sırasıyla % 7.9, % 7.6, % 7.5, ve % 7.3 olarak bir seyir izlemektedir. Standart işsizlik oranları daha yüksek, % 8'e çıkmaktadır. OECD ülkelerindeki istihdam artışı 1996 yılında 0.6 düzeyine gerilemiş ve 1997'de yeniden yaklaşık yüzde 1 düzeyine çıkması beklenmektedir. Bu ülkelerde sürekli yüksek oranlı işsizlik, uzun süreli işsiz olanların sayısının sürekli yüksek kalmasıyla birlikte gitmiştir. Belçika, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz, İspanya ve İngiltere gibi ülkelerde işsizlerin yüzde 40'ı veya daha fazlası, en azından bir yıldır iş aramaktadır.

İşsizlik oranının yüzde 22.9'dan (1995) yüzde 22'ye düştüğü İspanya'da bir işte çalışan işçilerin üçte biri geçici hizmet akitleriyle istihdam edilmekte olup, işsizlerin yalnızca yansı, işsizlik yardımıyla yararlanabilmektedir. (ETUI, Collective Bargaining in Western Europe 1996-1997).

Dikkati çeken bir diğer konu, ekonomik güç, bütünleşme yoğunluğu ve nüfus çokluğu bakımından en büyük ve en eski bütünleşme hareketi içinde olan AB ülkelerinin, işsizlik sorunundan en fazla etkileniyor olmalarıdır. Örneğin 1996'da işsiz sayısı bu ülkelerde 18.7 milyondur. 1995 yılında gelişme kaydetmeyen Avrupa işgücü piyasası, 1996'da 600 bin kadar yeni iş yaratabilmiştir. Tarım ve sanayi gibi geleneksel sektörler sürekli bir zayıflama içinde olmuştur. 1996 yılında işsizlik oranı yüzde 11'lik düzeyini korumuştur. 1997 ortası itibarıyla, işsizlik düzeyi endişe verici ölçüde yüksek olmaya devam

etmektedir (yüzde 10.8). Birlik işgücünün yüzde 5'den fazlası, en az bir yıldan beri işsizdir. Gençler arasındaki ortalama işsizlik oranı, hala yüzde 20'nin üzerindedir. 1996'da yaratılan işlerin hemen yarısı yarım gün işler olup, tüm çalışanların yüzde 17'si artık yarım gün çalışmaktadır. Özellikle kadınlar, gençler ve özürliüler açısından son derece yüksek işsizlik oranları devam etmektedir (Avrupa'da İstihdam Raporu, 1997).

Batı Avrupa ülkelerinde, ABD ve Japonya'da işsizlik oranlarına ilişkin 1996 yılı gerçekleşme rakamları ile 1997 tahminleri aşağıdaki tablodan izlenilebilir:

Ülke	İşsizlik (%)	
	1996	1997
Avusturya	4.1	4.3
Belçika	9.9	9.9
Danimarka	6.2	6.0
Finlandiya	16.0	14.9
Fransa	12.3	12.4
Almanya	9.0	9.1
Yunanistan	9.1	9.0
İrlanda	12.3	12.0
İtalya	12.5	12.3
Lüksemburg	3.1	3.0
Hollanda	6.8	6.3
Norveç	4.2	3.9
Portekiz	7.3	7.1
İspanya	22.0	21.5
İsveç	9.8	9.4
İsviçre	4.6	4.8
İngiltere	8.3	7.8
15 Avrupa Ülkesi	10.9	11.0
ABD	5.4	5.4
Japonya	3.3	3.2

Kaynak : ETUI, Collective Bargaining in Western Europe 1996-97, s. 18.

İŞSİZLİĞİN SORUMLUSU: "KATI İŞGÜCÜ PİYASASI"MI?

İstihdam ve işsizliğin bugünkü kompozisyonunun yüksek işsizlik biçiminde var oluşunu, özellikle 1980 sonrasında izlenen politikalarda aramak gerekmektedir. Bu ekonomi politikaların adı da, kapitalizmin günümüz aşaması olan yeni liberalizmdir. Bu dönemin bir eseri olarak temelleri 1970'lere dayanan, 1980'ler de yaşadığı önemli dönemeçten sonra, 1990'larda yoğunluğu ve hızı artan bugünkü anlamda "küreselleşme"nin getirdiği sonuçların başında işsizlik gelmektedir. Tüm ekonomik ve bağlı olarak sosyal faaliyetlerin rekabete bağlandığı bu süreç, yal-

nızca sermayenin çıkarı üzerine temellendirilmiştir.

Neo-liberal ya da yeni liberalizm şeklinde adlandırılan söz konusu serbest piyasa ekonomisi ve bağlı olarak küreselleşme eksenli politikaların temel nedeni, kapitalizmin 1970'lerin ortasında bu yana içinde bulunduğu kriz, doğru bir ifadeyle kriz oranlarındaki düşüştür. Krizden çıkış noktası olarak ise, çalışanların kazanımlarını önce geriletmek, sonra da ortadan kaldırma getirilmektedir. Açık bir ifadeyle, "sendikasılaştırma"dır.

İşsizlik oranlarında rekor yükselişler olurken, işsizlerin işsizlik ödentisi veya asgari geçim garantisi sağlama gibi kazanılmış haklarına da saldırılmaktadır. "Yapısal işsizlik" kavramı ise bir kader gibi getirilirken, uluslararası sermayenin temsilcisi finans kuruluşlarının "yapısal uyum projeleri" aracılığıyla da işsizliğin toplumdaki kabulü sağlanmaya çalışılmaktadır.

Artan işsizlik ve istihdam sorunlarının nedeni olarak yeni-liberalcilerin ileri sürdüğü görüş, devletin işgücü piyasasına müdahalesi biçimindedir. Yine bu görüşe göre işsizliğin, devletin müdahalesi yanında, işgücü piyasasının katı yapısından kaynaklandığıdır. Bugünkü yapısal işsizliğin nedenini işgücü piyasasındaki katı yapının işsizleri ise yerleştirememesi olarak getiren bu yeni liberal görüş çözüm olarak da esnekleşmeyi sunmaktadır. Burada katı yapı ya da kayıtlamalar ile kastedilen; asgari ücret, sosyal güvenlik katkıları, katı çalışma saatleri, işsizlik sigortası, işten atma tazminatı v.b. gibi mevzuat ve uygulamalar olarak kazanılmış haklardır. Sorumlu işgücü piyasasının katı yapısı olarak tutulurken, her nedense asıl nedenlerden örneğin yarıtmısızlıktan söz bile edilmemektedir. İşin ilginç yanı, piyasa ağırlıklı politika ve yaklaşım ile esneklik konusundaki mevcut uygulamalara rağmen işsiz sayısı artışının önüne geçilememesidir. Gerçekten de izlenen bu yöndeki politikalarla birlikte istihdam ve işsizlikteki olumsuz durum ve koşullar giderek daha da kötüleşmektedir. Örneğin 1998 yılında işsiz sayısının 1997'nin de üzerine çıkacağı tahminleri söylenmektedir (TÜBA, İş ve İşçi Bülteni, S. 1174, Dünyadan Haberler).

Aslında yaşanan son durum, tarihsel olarak bize yabancı değildi...

KURAMSAL YAKLAŞIMLARA TARİHSEL BİR BAKIŞ

1930'lara gelinceye kadar egemen olan

klasik ya da liberal ekonomi politikalarının istihdam ve işsizlik yaklaşımı, genel denge konusundaki görüşlerin bir uzantısıydı. Buna göre, ekonomi her zaman kendiliğinden tam istihdam düzeyinde bulunacağından, bütün ekonomiyi etkileyici genel ve yaygın bir işsizliğin doğması olanaksızdı. İşgücü piyasasının kendiliğinden dengeye ulaşacağını, kısa dönemde talep yetersizliğinden kaynaklanan işsizlik olsa bile bunun geçici olduğunu öngören ve kabul eden klasiklere göre işsizliğin nedeni, işgücü piyasasının bu serbest işleyişini aksatan davranışlardır. Örnek olarak ücretlerin yüksekliği, asgari ücret, sendikalar ileri sürülmekteydi. Ancak 1930'larda yaşanan ekonomik bunalım ve beraberindeki geniş işsiz kitleleri klasik görüşün geçersizliğini ortaya koyarken, diğer taraftan da Keynes'ci ekonomi politikalarının önemini gündeme getirmiştir. Klasiklerin tersine, ekonominin kendiliğinden dengeye ulaşamayacağını, işsizliğin esas nedeninin mal ve hizmetlere duyulan gerçek talebin yetersizliği ve istikrarsızlığı olduğunu savunan ve çözümün de devletin müdahalesi ile olacağını belirleyen Keynes'ci politikalar, ücret artışlarının işsizliğin nedeni olarak gösterilmesindeki isabetsizliği açık ve kesin bir şekilde ortaya koymuştur (Cahit Talas, Sosyal Ekonomi, Sevinç Matbaası, Ankara 1979, s. 102).

1970'lere kadar uygulanan Keynes'ci politikalar, ekonomik büyüme ve istihdam açısından kendine göre bir dönem yaratmış, istihdam hacminde artış yaşanmıştır. Bu dönemde gelişmiş ülkelerde istihdam ve işsizlik sorunu günümüz ölçülerine göre daha az sayı oranlarında olurken, gelişmekte olan ülkeler açısından ise yüksek oran ve sayılarda görülmüştür.

Ancak 1970'lerdeki kriz, beraberindeki enflasyon ve durgunluk (stagflasyon) işsizlik karşısında yeni kuram ve doktrin arayışlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Söz konusu fikirlerin bileşkesi Keynes öncesi bakıştı. Yeni liberalizm başlığı altındaki bu politikalar ile birlikte klasiklerin can damarı olan piyasa tahta oturtulmuş ve klasik düşünce ile ilgili uygun gelime stratejileri gündeme getirilmiştir. Sermayenin uluslararası temsilcilerinden Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların direktifleriyle de desteklenen ve doğrudan uygulattırılan söz konusu politikaların bugüne değin gelinen sonucu ise, daha yaygın, derin bir işsizlik sorununun ortaya çıkışıdır.

Diğer yandan ise yeni liberal yaklaşımın savunduğu piyasa temelli ekonomi sistemi, bugüne kadar ki uygulamasında, bundan

kazançlı çıkan bir azınlık için çok iyi işledi. Örneğin Birleşmiş Milletler UNDP'nin 1996 İnsanlığın Gemişmesi Raporu'na göre 358 kişinin geliri, dünya nüfusunun % 45'inin geliri-ne eşittir.

Bu arada rekabetin altın bir anahtar pozisyonuna getirildiği, buna karşılık "sosyal" diye bir kavramın gündeme bile getirilmediği ortamda, sosyal devlet ciddi bir tehdit altında bırakıldı ve bırakılmakta.

İŞSİZLİK ÜZERİNE ULUSLARARASI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

OECD'nin Önerisi

Yukarıda geçmişe yaptığımız yolculuktaki saptamalar ve yaşanan gerçekler tamamiyle bir tarafa bırakılarak sermaye odaklı çözüm konusunda, yalnızca piyasa mekanizmaları eksenine oturtulan politikalar önerilmektedirler.

OECD'nin bu yeni yaklaşım ve politikalarının ortak noktası, piyasa güçleridir. OECD tarafından işsizliğin çözümünde tavsiye edilen bu yeni liberal yaklaşım, yapısal reformlara ağırlık verilmesi biçimindedir. Söz konusu yapısal program, işgücü piyasasındaki gereksiz kontrollerin kaldırılması, küçük ve orta ölçekli işletmelerin teşviki, esnek çalışma saatleri, özellikle vasıfsız işgücünün istihdam edildiği alanlarda ücretleri arttırıcı ilave maliyetlerin kaldırılması, iş hakkının feshedilmesi konusunun gözden geçirilmesi, yaşam sürecince öğrenme anlamında eğitim sisteminin iyileştirilmesi ve işsizlik parası ödenmesi yerine işsizlerin iş piyasasına intibakı çerçevesinde "Aktif İş Piyasası Politikası"dır (Yüksel Birinci, "Globalleşen Dünyada Emek Piyasası", İktisat Dergisi, Temmuz 1997, s. 7).

Bu yaklaşım, sermayenin rekabette tutunabilmek için üretim sürecindeki yeni paradigması olan "esneklik" anlayışını içermektedir.

G-8 İSTİHDAM ZİRVESİ

İşsizlikte çözüm arayışlarının bir boyutu, Grup-7'ye Rusya'nın da katılımıyla oluşan G-8 ülkelerinin gerçekleştirdikleri İstihdam Konferansı'dır. 23 Şubat 1998 tarihli hazırlık toplantısı, işsizliğin azaltılması ve istihdam arttırıcı önlemler üzerinde prensip kararları alınması nedeniyle önem taşımaktadır. Söz konusu kararlar; enflasyonist baskılardan arındırılmış ekonomik büyümenin gerçekleştirilmesi için etkili makro ekonomik politikaların belirlenmesi gereğini ve Gruba üye ülkelerin

çoğunda işsizliğin aşağı çekilebilmesinde, sermaye, imalat ve istihdam pazarlarının düzenli bir biçimde işlemesi için yapısal reformlara gidilmesini getirmektedir (Dünya, 24.2.1998).

Sözkonusu yapısal reformlar ile esnekliğe özellikle atıfta bulunulmakta ve dolayısıyla işgücü piyasasının kayıtlamalardan kaldırılması vurgulanmaktadır.

AB İSTİHDAM POLİTİKALARINDA SON YAKLAŞIMLAR

İşçiler açısından köklü bir sosyal koruma, endüstri ilişkiler kazanım ve sistemine sahip olan, yaşam ve çalışma koşullarının Birlik ve ulusal mevzuat düzeyinde iyileştirilmesinin sürekli gündemde tutulduğu AB'nde, istihdam ilişkisi gelişmeler ve işsizlik, yüzyılın bitimine doğru Birlik önünde duran en önemli sorunların başında gelmektedir.

Bugün AB'nde işsiz kitlesinin 19 milyona varması, uzun süreli işsizliğin baş göstermesi ve her dört genç bir tanesinin işsiz olması karşısında eskisine göre çok daha fazla önem ve ivedilikte çözüm önerileri ve programları gündeme gelmiştir. Konuya ilişkin aşağıda son iki gelişme özetlenmektedir.

- Amsterdam Anlaşması ve İstihdam

16-17 Haziran 1997 tarihlerinde AB üyesi onbeş ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanlarının Amsterdam'da yaptıkları zirve toplantısında hazırladıkları "Amsterdam Anlaşması", istihdam alanında yeni bir süreç öngörmektedir. Anlaşmada istihdam, dört ana hedeften biri olarak belirlemiştir. Anlaşmaya göre, istihdam politikalarını kararlaştırma ve uygulama konusunda temel sorumluluk üye devletlere ait olmaya devam ederken, koordine ortak eylemin AB düzeyinde gerçekleştirilmesi öngörülmekte, yüksek düzeyde istihdam hedefinin Topluluk politikaları ve faaliyetlerinin belirlenmesi ve uygulanmasında dikkate alınacağı yer almaktadır. (Güncel Avrupa, AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği Dergisi, Kasım-Aralık 1997, s. 6.)

Amsterdam'da rekabet gücü, istihdam yaratma ve esneklik ile birlikte, iş güvencesinin günün en önemli konuları olduğu vurgulanmakta ve Avrupa sosyal modelinin korunması bunlara bağlı tutulmaktadır (Avrupa İçin Yeni Bir Anlaşma, Yurttaş Kılavuzu, Avrupa Topluluğu Resmi Yayınlar Bürosu, Ankara 1997, s. 7).

- AB 1998 Yılı İstihdam Politikası

Amsterdam ile getirilen bir diğer yenilik,

ortak (koordine) istihdam stratejisinin araçlarından biri olarak her yıl devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla zirve toplantılarının düzenlenmesidir. İlki, 1997 yılının 20-21 Kasım tarihlerinde gerçekleşen Avrupa Konseyi'nin İstihdam Zirvesi'nde, birleştirilmiş istihdam politikası dört ana eylem alanı çerçevesinde geliştirilmiştir. Bunlar;

- 1- AB'nde yeni bir istihdam edilebilirlik kültürü yaratmak,
- 2- Yeni bir girişimcilik kültürünü geliştirmek,
- 3- Pasif tedbirlerden aktif tedbirlere geçmek,
- 4- Uygulanabilirliği geliştirmek ve teşvik etmek ile fırsat eşitliği politikalarını güçlendirmektir.

Yeni bir istihdam edilebilirlik kültürü çerçevesinde "genç işsizliği"ni ve "uzun dönem işsizliği"ni ortadan kaldırmak olmak üzere iki amaç ortaya konmuştur. İşsiz kalma süresi altı aya ulaşmadan önce her genç işsize mutlaka bir mesleki teknik eğitim, yeniden eğitim, çalışma pratiği ve başka bir işe istihdam edilebilirliği yeni bir başlangıç fırsatı olarak sunma, işsiz kalma süresi oniki aya ulaşmadan önce de her işsiz yetişkine yeni bir başlangıç fırsatı sunma öngörülmektedir.

Yeni bir istihdam edilebilirlik kültürünün geliştirilmesi açısından önemli olan bir konu, üye ülkelerin ulusal eğitim sistemlerinin kalitelerini arttırmaları ve son dönemlerde sayıları giderek artan "erken okul bırakmalarını" önüne geçilmesini sağlama olarak belirlenmiştir. Bu noktada, özellikle öğrencilerin teknolojik ve sosyo-ekonomik değişikliklere ayak uydurmaları ve emek piyasasının gerektirdiği nitelikleri edinebilmeleri için çıraklık sistemlerini yeniden gözden geçirip gündeme uyum sağlamaları kararlaştırılmıştır.

Yeni bir girişimcilik kültürü geliştirmek çerçevesinde, esas olan yeni iş kurma yolunda girişimciliğin özendirilmesi için açık, tahmin edilebilir ve kalıcı (stabil) kurallar bütünü oluşturma ifade edilmektedir.

İstihdam olanaklarının artırılmasında, istihdam yaratılmasında işsizlik sorununu sınırlamaya ya da önlemeye yönelik aktif istihdam politikalarına, bu noktada sınırlayıcı bir tedbir (restrictive) olarak eğitim ve yeniden eğitime özel bir önem verilmektedir.

Uygulanabilirliği geliştirmek ve teşvik etmek prensibi adı altında ise, aktif nüfusun iş koşullarına uyumlu hale getirilmesi ve işin örgütlenmesinin modernleştirilmesi öngörülmektedir.

mektedir. İşin örgütlenmesinin modernleştirilmesi için ise öncelikle sosyal taraflara, işletmeleri üretken ve rekabetçi kılmak ve esneklik ile iş güvencesi arasında dengeyi kurmak amacıyla, uygun düzeylerde özellikle büyük yapısal değişim geçirmekte olan ekonomik sektörlerde uygun olduğu takdirde çalışma süresinde indirimler dahil örgütlenmesi ve esnek çalışma düzenlemeleri konusunda görüşmeleri hedeflenmektedir. Burada dikkati çeken esnek çalışma ile çalışma hakkının korunması arasında bir denge sağlanma vurgusudur.

Fırsat eşitliği politikalarının güçlendirilmesi ilkesi ile ise, üye devletler, işsizlik sorununun çözülmesinde önemli bir engel durumunda olan cinsiyet ayrımcılığının yok edilmesini, kadınların daha fazla istihdamını aktif biçimde destekleyerek kadınlar ve erkekler arasında istihdam oranlarındaki eşitsizliği azaltmak için tutarlı çabalar sarfetmeyi taahhüt etmektedirler. Yine kadınlar açısından çalışma ve aile hayatının bağdaştırılması ile ailevi nedenlerden dolayı bir süre ayrı kaldıktan sonra ücretli işine geri dönmeyi düşünenlere özel dikkat gösterilmesi üzerinde durulmaktadır (Güncel Avrupa, AB Komisyonu Türkiye Temsilciliği Dergisi, Eylül-Ekim 1997, s. 9-11).

Sonuç olarak, AB'nin yeni istihdam politikaları ile getirilen her ülkenin benimsediği yaklaşımın özüne dokunmadan mesleki ve teknik eğitim ile işgücünün nitelik düzeyinin yükseltilmesi, ağırlıklı istihdam yaratma politikaları geliştirilmesi ve işgücü piyasasının esnekleştirilmesi doğrultusundadır. Ancak yeni yaklaşım ve politikalarındaki dört hareket noktasının yeterli ve sürekli bir mesleki ve teknik eğitim oluşturmak temeline dayalı olarak belirlenmesinden işsizlikle mücadelede AB'nin bu konuya verdiği önem ve öncelik anlaşılmaktadır.

Bu arada, güvenlik ile birlikte ele alınmış olsa da esneklik hedeflerini yenilenmektedir.

Esneklik konusunun önceliklere göre daha fazla önemde gündeme gelmesi, 1 Ocak 1999'da yürürlüğe girmesi kararlaştırılan AB ortak para birimi olan EURO ile aynı bir önem kazanmıştır. EURO, esnekliğin bir başka adla uygulanmasına zemin hazırlamaktadır. Çünkü devalüasyon ve faiz oranlarını ayarlama gibi enstrümanları kaybeden hükümetler, kendi bölgelerine sermayeyi çekebilmek için, ya da ekonomik dalgalanmalara karşı elde olan araçlardan işgücü piyasasının esnekliğini arttırmaya çalışacaklardır. Ancak EURO ile oluşacak yeni piyasa koşul-

larına uyum düzenlemelerinin etkisiyle sanayi sektöründe işçilerin yüzde 5'inin işini kaybedeceği, bunu bankacılık sektörünün izleyeceği tahminleri (Ergin Yıldızoğlu, Cumhuriyet, 27 Nisan 1998) unutulmamalıdır. Kıscası esneklik ile işsizlik sorununun çözümü iddia edildiğinin aksine, asla bağdaşmamaktadır.

SENDİKAL POLİTİKALAR

ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) gibi uluslararası düzeyde veya ETUC (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu) gibi kıtasal sendikal örgütler olsun işsizlik konusu sürekli gündemlerinin üst sıralarında yer almaktadır. İşsizliğe ilişkin ulusal düzeyde olduğu kadar örneğin AB'nde örgütlü olmanın, bir sosyal taraf olarak kendilerini kabul ettirmelerinin, çeşitli organ ve komitelerde temsil edilmelerinin avantajlarında da yararlanarak işsizlik konusunu gündeme getirmekteler ve önerilerini kabule çalışmaktadırlar.

Yukarıda adı geçen ICFTU ve ETUC belgelerinde, işsizliğin çözümü yönünde ulusal ve uluslararası çözüm önerileri bulunmaktadır. ILO, BM, Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kuruluşlarda ilgili politikaların geliştirilmesi ve sözleşmeler oluşturulması yine uğraşları alanındadır.

Bu sendikaların belge ve yayınlarında işsizliğin çözümü yönünde; kamu ve özel olarak yeni yatırımlara gidilmesi, iş alanlarının genişletilmesi ve yeni iş alanlarının oluşturulması, çalışma saatlerinin düşürülmesi, kısmi çalışma (part-time)'nin isteğe bağlı, sendikali ve yeterli ücret karşılığı koşullarda yapılması, iş başı ve iş dışı sürekli eğitimin yapılması, fazla mesailerin yapılmaması, tüm çalışanların kayıt altına alınması, iş bulmada cinsiyet ayrımcılığına son verilmesi, istihdam bürolarının yeterli ve etkin olması, tüm çalışanların sendikalaşmaları, iş güvencesinin mevzuat ile sağlanması, işsizliği önleyici yönde ulusal ve uluslararası mevzuatın geliştirilmesi vb. öneriler üzerinde durulmaktadır.

Esneklik konusunda ise ETUC tarafından sermayenin getirdiğine "negatif esneklik" adı verilirken, kendileri tarafından "pozitif esneklik" adı altında bir uygulama biçimi benimsenmektedir.

Yine ulusal ve uluslararası düzeylerde sendikal hareketin işsizliği önleme yönünde bir dizi eylem programları kabul edilmektedir.

Hükümetin Türk Sosyal Güvenlik Sistemindeki Reforma İlişkin Kanun Taslağının İrdelenmesi

Ahmet ŞEN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

"Konrad Adenauer Vakfı ile Türk Demokrasi Vakfı tarafından 18-19 Aralık 1997 tarihlerinde Ankara-Hilton Oteli'nde düzenlenen "TÜRKİYE'DE ve ALMANYA'DA SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMLERİNİN REFORMU" konulu Uluslararası Sempozyuma TÜRK-İŞ adına Sosyal Güvenlik Uzmanı Ahmet ŞEN katılmıştır. Sistemleri genellikle teknik yönlerden ele alan ve esas bakımından inceleyen uzmanımızın bu sempozyumda yaptığı konuşmayı aynen sütunlarımıza alıyoruz"

Sayın Başkan, değerli katılımcılar hepinize saygılar sunuyorum.

Mevcut Hükümetin gündemindeki kanun tasarıları hakkında görüşlerimizi belirtmeden önce ülkemizdeki sosyal sigorta uygulamaları ile ilgili kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

Bilindiği gibi Batı Ülkelerinde sosyal sigorta uygulamaları genellikle sigorta kolaları itibariyle bir ayırım ve tasnife tabi tutulmakta teşkilatlarda buna göre oluşturulmaktadır. Bizim Ülkemizde ise istihdam durumu ve sınıflar itibariyle bir ayırım ve tasnife tabi tutularak:

- İşçi sınıfında çalışanlar,
- Memur durumunda çalışanlar,
- Kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar,

olmak üzere üç ayak üstüne oturtulmuş ve teşkilat olarak yine bu üç ayak durumunda uygun olarak bütün sigorta kollarını birlikte uygulamak üzere üç ayrı büyük kurum ihdas edilmiştir, yani bu hususu şöyle de ifade edebiliriz.

* Hizmet akdi ile çalışan işçi sınıfına de-

miş ki siz işçisiniz sizin sosyal sigorta ile ilgili uygulamalarınızı SOSYAL SİGORTALAR KURUMU yapacak.

* Memurlara demişizki siz memur olduğunuz için T.C. EMEKLİ SANDIĞI'na gideceksiniz.

* Kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlara da demişizki sizde hiç kimseye bağımlı çalışmadığınız için BAĞ-KUR'a gideceksiniz.

Sosyal güvenlikleriniz bu kurumlar vasıtası ile sağlanacaktır. Yani bidayette sosyal sigorta uygulamalarını sınıflar itibariyle bir güzel dağıtmışız. Tabi bu kurumların mevzuatları arasında hiçbir standart ve norm birliği bulunmadığı için haklarda ve şartlarda sınıflar arasında ayrıcalıklar ve haksızlıklar başgöstermiş dolayısıyla yakınmalar bir hayli çoğalmıştır. Bu durumlardan en çok etkilenenlerde politik müdahalelerin en fazla yapıldığı işçi sınıfı yani Sosyal Sigortalar Kurumu olmuştur.

Bilindiği gibi Sosyal Sigortalar Kurumu 1945 yılında 4792 sayılı Kanunla İşçi Sigortaları Kurumu olarak kurulmuş bilahare 1965 yılında ismi Sosyal Sigortalar Kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu kurum 1978 yılı-

na gelinceye kadar çok mükemmel bir yapısı ve istikrarlı bir idaresi vardı, hiçbir sıkıntısı yoktu, mali yönden çok kuvvetli idi ve işçilerimize de memnuniyet verici bir düzeyde hizmet sunabiliyordu.

Ancak 1978 yılından itibaren Sosyal Sigortalar Kurumuna Politika girdi bu hususu biz TÜRK-İŞ olarakta devamlı konu ettik yalnız politika girdide nasıl girdi gayet tabii politikacılar gelip bu Kurumun başına geçmediler yani milletvekilleri oturupta Sosyal Sigortalar Kurumunu idare etmediler fakat Kurumun yönetimine doğrudan etkili olmak üzere ve her değişik politika kendi zihniyetini hakim kılmak suretiyle Kurumun istikrarını bozdular.

Burada bir hususu açıklayalım.

Sosyal Sigortalar Kurumunun kuruluş yasasının 1'nci maddesi bu Kurumun özel hukuk hükümlerine tabi olarak mali ve idari bakımdan özerk bir kuruluş olduğunu vurgular Türk hukukunda "ÖZERK"liğin anlamı idare edilenlerin kendi idarelerinde söz sahibi olmaları demektir. Bu Kurum işçi sınıfına hizmet vermek üzere kurulmuş olduğuna göre ve tamamen işçilerle ilgili işlemleri yürüttüğüne nazaran idare edilenler de işçiler olup idarede söz sahibi olması gerekenlerinde yine madde gereği işçilerin olması lazımdır. 1979 yılına gelinceye kadar Kurum yönetiminde bu özerklik kısmen mevcuttu bu gün ise hiç yoktur.

Konuyu açıklığa kavuşturmak üzere sizlere Sosyal Sigortalar Kurumunun Yönetim Kurulunun yapısı ile ilgili bir bilgi sunmak istiyorum.

Sosyal Sigortalar Kurumunun 1945 yılındaki ilk Yönetim Kurulu 7 kişidir, halen mevcut son yönetim Kurulu'da 7 kişidir.

Ancak ilk Yönetim Kurulunda atanmışların sayısı 5, seçilmişlerin sayısı 2 kişi idi. Son Yönetim Kurulunda ise atanmışların sayısı 4 seçilmişlerin sayısı 3 kişidir. Seçilenler bakımından ilk Yönetim Kurulunda 1 işçi 1 işveren temsilcisi son Yönetim Kurulunda da 1 işçi 1 işveren ve 1 emekliler temsilcisi vardır.

İşte tahribat burada başlıyor TÜRK-İŞ olarak da biz bunu devamlı dile getirdik. Zira işçilere hizmet veren bir kuruluşun yönetiminde işçi temsilcisi sayı bakımından yeterli olacak etkinlikte değildir. Ayrıca ilk Yönetim Kurulunda Genel Müdür Yönetim

Kurulunun Başkanı olamazdı çünkü Genel Müdürler icranın başıdır, halbuki son Yönetim Kurulunda Genel Müdürler Yönetim Kurulunun da tabii olarak Başkanı olduğu gibi 1.12.1993 tarihinden itibaren 3918 sayılı Kanunla İcrada görevli bir de Genel Müdür Muavini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi olarak Yönetim Kuruluna dahil edilmiştir.

Şimdi dikkatlerinize arz ediyorum.

Sosyal Sigortalar Kurumunda Yönetim Kurulu yasa gereği en yüksek karar organı olup Kurumun bütün işlerini yönetmekle görevlidir. Şu anda toplantımızda bulunan Sayın Kubilay ATASAYAR ve Sayın Kemal OKTAR beyler Yönetim Kurulu üyesi olup bu hususu tabii ki çok iyi biliyorlar, ama bakın 4 kişilik atamayla gelen Yönetim Kurulu üyelerinin iki tanesi zaten icradır. O halde emir verende emir alanda kendisidir. Yani Sosyal Sigortalar Kurumunun Yönetim Kurulu hem emir veren durumda ve hem de emir yapan durumdadır. Benzetmek gerekirse aynı anda hem Savcı ve hem de Hakimdir.

Görülüyorki Sosyal Sigortalar Kurumunun yönetiminde yönetim ile icra birbirine karışmış olup, işte politika yönetiminin bu yapısı ile Sosyal Sigortalar Kurumunda dileği gibi tasarrufları yapma imkanına kavuşmuştur. Şahısları hiç konu etmiyoruz Sosyal Sigortalar Kurumunun Yönetim Kurulu'ndakilerin hepsi bizim büyüklerimiz ağabeylerimizdir. Şahıs olarak onlar çok iyi insanlar hiç birine saygı ve hürmette kusur etmeyiz, ancak Yönetime bu şekilde gelen kimseler kendilerini atayan politikanın görüş ve isteklerini devamlı yansıttılar dolayısıyla Yönetim Kurulu görevini yapamaz hale geldi.

TÜRK-İŞ olarak bütün talebimiz şu: Dedik ki, Sosyal Sigortalar Kurumunu düzeltmek için mutlaka ve mutlaka özerklik şarttır. Bunun tahakkuk etmesi içinde Yönetim Kurulunda icra ile Yönetimin mutlaka birbirinden ayrılması lazımdır.

Emir veren ayrı, bu emri yerine getiren ayrı olması lazımdır.

Şimdi birde SSK'nın mevzuatına bakalım ve toplantı konumuz olan tasarı hakkındaki görüşlerimizi açıklayalım. Başlangıçta belirttiğim üç sosyal güvenlik kurumunun mevzuatları yapılandırma itibarıyla de biraz farklıdır, bunlardan Emekli Sandı-

ğı ve BAĞ-KUR da hem teşkilat ve hem uygulama tek bir yasanın altında toplanmış olduğu halde Sosyal Sigortalar Kurumunda teşkilat yasası ile 4792, uygulama yasası 506 sayılı Kanun ayrı ayrıdır. Bunlardan 1965 yılında yürürlüğe giren 506 sayılı Kanunda 36 ayrı kanunla değişiklik yapıldı, 37'nci değişiklik tasarısı da sosyal tarafların katılımı ile hazırlandı ve halen TBMM'sinin gündemindedir.

Burada bir hususu hatırlatmakta fayda görüyorum:

Bir defa sosyal güvenlik yasalarında kalıcılık esas olup, sık aralıklarla değişikliğe tahammülleri olmaz, bununla birlikte teknolojiye, gelişmelere ve ihtiyaçlara uygun olarak kanunlarda zaman zaman değişiklik yapılması da gayet normaldir. Bütün müesseselerde bu böyledir. Ancak çıkarılan her yeni kanunda maksat iyileştirme ve bir haksızlığı giderme olması esastır. Halbuki Sosyal Sigortalar Kanununda yapılan her değişiklik iyileştirme yerine sistemleri devamlı kötüleştirmiş işçilere de illa bir hak getirilmediği gibi diğer üç kurum arasında da en mağdur duruma sokulmuştur. Kuruluşu Sosyal Sigortalar Kurumu ile aynı yıllara rastlayan TC. Emekli Sandığı mevzuatında da nerde ise 100'e yakın değişiklik olmasına rağmen her değişiklik bu kurumu zenginleştirmiş mensuplarına bir hak verilebilmiştir. 506 sayılı Kanundaki değişikliklerde bu kanunu iyileştirse hakikaten güzel olabilirdi ancak sadece politik anlayışlara endeksli değişiklik cihetine gidildiği için yapılan değişikliklerin hepsi işçilerin genelde haklarını kısıt kurumu da tahrip etti gele gele 1992 yılından itibaren bu kötü tasarrufların sonucu o kadar net bir şekilde açığa çıktı ki Sosyal Sigortalar Kurumu tavanda ve tabanda sıkışmaya başladı.

- Tavanda sıkıştı çünkü Kurumun açıkları Genel Bütçeyi etkiler boyutlara ulaştı.

- Tabanda sıkıştı çünkü sağlık ve idari tesislerinde işçilerimize memnuniyet verici bir düzeyde hizmet sunamaz hale geldi,

Bu durumda acilen tedbir alınması kaçınılmaz oldu bunun içinde 1996 yılında sosyal tarafların katılımı ile bir çalışma başlatıldı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında yapılan bu çalışmaların hemen tamamlanma TÜRK-İŞ adına bende katıldım, ancak Sosyal Güvenlik Reformu diye kamuoyuna açıklanan yasa taslağı

esasinda gerçek anlamda reform olmayıp belki SSK'yı iyileştirme yasa taslağı dememiz daha uygun olur çünkü reform olabilmesi için işçilerimizin haklarının iyileştirilmesi ve sosyal sigorta uygulamalarını daha mükemmel zeminlere oturtarak haksızlık ve ayrıcalıkların giderilmesi şarttır. Halbuki bu yasa taslağında bunlar yoktur, sadece ve sadece Sosyal Sigortalar Kurumunu mali sıkıntılardan kurtarma hedeflenmektedir. Bu yapılrkende işçilerin kazanılmış haklarının ellerinden alınması söz konusu olmaktadır.

İyide Sosyal Sigortalar Kurumunu

- İşçiler mi bu hale getirdiki, düzeltilmesinde fatura onlara kesilsin,

- Yahut sistemlerin bozulmasına ve yetersizliğine işçiler mi sebep oldukları onlardan fedakarlık istensin.

Buna rağmen TÜRK-İŞ olarak bizim talebimiz daima şu oldu:

Kurumun özerkliğini temin edersek tabandaki daralma ortadan kalkacak kendi idaresinde söz sahibi olacak işçi, kendi kesimine memnuniyet verici hizmet sunabilecek düzenlemeleri de rahatlıkla yapabileceklerdir.

Kaçak işçiliği önlersek bozulan aktif/pasif sigortalı dengesi kendiliğinden ve başka alternatifler aramaya hacet kalmadan düzelecek Kurumun açıkları yani tabandaki daralmada sona erecektir.

Burada kaçak işçi tabiri üzerinde biraz durmak istiyorum:

TÜRK sosyal güvenlik hukukunda kaçak işçi diye bir terim yoktur. Sigortasız çalışma ve çalıştırma tabirleri vardır, ancak bu iki terim kaçak işçi olarak isimlendirilmekte olduğu için bizde devamlı bu tabiri kullanır olduk. 1996 yılı Kurumun istatistik kayıtlarına nazaran 4.624.330 aktif sigortalısı vardır, yetkililerin beyanlarına göre 4.5 milyon kadar da sigortasız çalışan vardır bu durumda Sosyal Sigortalar Kurumunun % 50 açıkları çalıştığı sabittir. Bu bakımdan kaçak çalışan kesimi sistemin içine dahil ettiğimiz zaman Kurumun açığı kendiliğinden kapanacak geliri giderini karşılayacak duruma gelebilecektir.

Kaldı ki, TÜRK-İŞ olarak biz kaçak işçiliğin önlenmesi illa Sosyal Sigortalar Kurumu açıklarının kapatılması yönünde prim

kaynağı olarak görmüyoruz. Sosyal bir hakkın yaygınlaştırılmasını ve bu kesimin zorunlu sigortalılık prensibinin neticesi olarak sistemin içine çekerek hem kendilerine ve hem de aile efradlarına sosyal sigorta yardımlarının götürülmesini savunuyoruz.

Ayrıca halen Sosyal Sigortalar Kurumundan aylık alanların sayısı 2.5 milyon civarında olup, aktif sigortalı ile oran 1.80 civarındadır ve yine Malullük, Yaşlılık ve Ölüm sigortalı primi % 20 olup, aylık bağlama oranı da % 60 olduğu için asgari seviyede bu oranın 3 olması gerekir, yani sisteme prim ödeyen üç kişiye karşılık bir emekliye Sosyal Sigortalar Kurumu denk bir bütçe ile cevap verebilir. Kaçak çalışanları sistemin içine çektiğimiz zaman bu aktif ve pasif dengesi kendiliğinden kurulacak tavandaki sıkışmalarda sona erecektir.

Halbuki Hükümet tarafında olanlar sürekli önümüze şunu getirdiler:

- Efendim Sosyal Sigortalar Kurumundaki hizmetleri özel kesime bırakalım,
- Kurumu yeni bir modelle yapılandıralım,
- Prim oranlarını artıralım,
- Emeklilik yaşını daha yukarılara çekelim,
- Prim ödeme gün sayılarını yükselte lim,

Bunların hiç birisi TÜRK-İŞ açısından kabul edilebilir yaklaşımlar değildir, zira:

* ILO'nun 102 sayılı Sözleşmesinde kabul edilen sosyal sigortaların uygulaması hemen hemen bütün dünyada kamu ağırlıklıdır. Bizim anayasamızda resmi olmasını emreder. Buna aykırı bir davranış yanlıştır. Zaten sosyal sigorta Devlet eliyle uygulanan sistemlerdir, bu sigortalar özel olunca sosyal sigortanın anlamı kalmaz.

* Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yapısını değiştirmek hiç bir sorunu halledemez, tıkanıklığa bu kurumun sistemleri sebep olmaktadır.

* Sigortalılar açısından prim oranları zaten % 14 olarak çok fazladır, bu miktar daha fazla artırılamaz, işsizlik sigortasından dolayı 2 puan daha ilave edersek, % 16'ya çıkacaktır ki, çok fazladır. Devletin katkısı işçi yönünde olması ve bu miktarın daha

da aşağılara çekilmesi gerekir. Tasarrufları Teşvik Yasasından dolayı kesilen % 2'lerin prim oranlarına ilave edilmesinde işçinin bir kaybı olmadığı mantığına katılmıyoruz.

* Her ülkenin ekonomik imkanları ve istihdam şartları değişiktir. Ülkemizde ürkütücü boyutlarda bir işsizlik vardır. İşçilerimizin de 55 yaşından sonra çalışma imkanları hemen hemen yok gibidir. O halde dünya ölçülerini baz alınarak yaşı yukarılara çekemeyiz.

* Türkiye şartlarında yaşlılık aylığına hak kazanmak için 5000 gün işçi rejiminde en doğru olanıdır. İş emniyeti bulunmayan bir ortamda daha fazla bir günü özel kesimde çalışan işçiler katıyken ve kolay kolay 50 yaşından önce dolduramazlar.

TÜRK-İŞ olarak bu gerçekleri çok iyi bildiğimiz için gerçekleri ortaya koyduk ve ülkemiz şartları neyi gerektiriyor ise tasarıya konulmasına gayret gösterdik, şu anda dünyadaki Şili veya benzeri modelleri de kendimize örnek alamayız. Eğer bir yenilenme söz konusu olursa sadece işçi rejimini değil memur ve bağımsız çalışanların sistemlerini de birlikte ele almak lazımdır.

Tasarının maddeleri üzerinde TÜRK-İŞ'in yaklaşımlarını da bilgilerinize sunmak istiyorum:

Kaçak işçiliği acaba nasıl önleriz.

Bunun için tasarıya bazı hükümler konuldu, örneğin sigortalılar işe başladıklarını 30 gün içinde bildirmeleri gerekeceği gibi, toplu sözleşme düzeyinde olmayan işyerlerinde de 30 günden az çalışma halinde bunun işveren tarafından belgelenmesi istenecektir. TİSK temsilcisi buna katılmıyor, diyor ki, orta kesim nasıl verecek işçi 10 gün çalışıyorsa bunu nasıl belgeleyecek.

Sonra işçinin kendi kendini sigortaya bildirmesi de yadırganabilir. Ancak 15-20 sene çalışan bir işçi Kurumun kapısına geldiği zaman sadece 3-4 yıl bazan daha az hizmeti çıkabilmektedir. İşçiler bunun kontrolüne sahip olamıyorlar, mağdur oluyorlar belki uygulamada sıkıntı olsa bile hiç değilse bir denge olacaktır. O halde diyoruz ki eğer hakikaten 30 günden daha az bir işçiyi çalıştırdın ise bunu mutlaka Toplu İş Sözleşmesi yani sendikali olmayan yerlerde işverenler belgesin ve yine

dedik ki işçiler işe başladıktan sonra 30 gün içinde kendilerini bildirsınler güzel bir yaklaşım değilmi bu hüküm neden konuldu işçiler sigortasız çalışıyorum diye bir şikayette bulunursalar işten atılma rizikoları çok fazla idi, sen durup dururken bizi niye şikayet ettin diye işverenin baskısı ile karşılaşmaları her zaman mümkündür bunu önlemek için işçiler kendinizi bildirin haklarınızı arayalım şeklinde bir formül bulundu.

Burada bir hususu daha vurgulamak istiyorum.

Biz sosyal taraflar olarak 506 sayılı Kanunu değiştiren tasarı üzerinde bir mutabakata vardık ama bu tasarının bütün hükümlerini aynen kabul ettik anlamı da çıkmasın bunları şöyle özetleyebiliriz.

- Hastalık sigortası uygulamalarında asgari ücretin 3 katını geçmemek üzere Protez Araç ve Gereç bedellerinin % 20'si sigortalılardan alınacaktır, eskiden sigortalılara bu yoktu. Efendim bilindiği üzere primli sigorta sisteminde sosyal sigorta giderlerini karşılamak için sigortalılardan prim alınır halen hastalık sigortasında % 11'dir. Yani primin alınma maksadı giderleri karşılamak içindir. Madem ki siz sigortalıdan sağlık giderleri için prim alıyorsunuz. Ayrıca bir bedel daha istenmesini kanunun kendi içinde çelişkili buluyoruz. Kaldı ki, ilaç bedelleri çok fahiş olup, asgari ücrette devamlı yükselen bir rakam olduğu için sigortalılarımıza büyük meblağları ödeme mecburiyeti getirecek sosyal sigortanın anlamı kalmayacaktır.

- Sosyal Sigortalar Kurumunda primler, memur maaş katsayısı ile yürürlükte olan en düşük ve en yüksek gösterge rakamlarına göre bulunacak taban ve tavan sınırları arasındaki ücretler üzerinden alınmakta sigorta yardımlarında yine taban ve tavan sınırları arasında kalan rakamlardan yapılmaktadır. Tasarıdaki 78. madde değişikliği ile tavan tesbiti asgari ücretin katlarına bağlanmış ancak yardımlar eskisi gibi bırakılmıştır. Yani işçilerden fazladan prim alınacak fakat bu fazlalık yardımlara yansımayacaktır. Yani Kurumun açıkları işçilere kapatılacaktır. Bu Kurumun iflasına işçiler mi sebep olduğu böyle yapılıyor, bunu kabul edemeyiz.

- Kurum primleri alırken umumi sistemlerin içinde kalıyor, fakat aylıkları verirken miktarlar Yönetim Kurulu kararına bağla-

nıyor. Bu çifte standart uygulamasının emekliler yönünden mağduriyete sebep olacağı kanatindeyiz.

- Sosyal yardım zammının dondurulması gündeme geldi. Bu mevzuda dünkü toplantılarda değerli Alman dostlarımızın sosyal güvenlikte verilen bir hakkın geri alınamayacağını vurgulamak üzere pek güzel bir macun misali verdiler, dediler ki macun sıkıldıktan sonra tekrar geri girmez.

Üzülerek ifade edeyim ki işçi sınıfı bakımından bizim sosyal sigorta uygulamalarımız tam bir macun tüpüne benziyor veriyoruz, sonra alıyoruz. 506 sayılı Kanunda bir hayli macun maddesi vardır.

İşte 506 sayılı Kanundaki sosyal yardım zammı verilmesi ile ilgili madde de macun maddelerinden biridir. 1977 yılından beri 20 senedir verilen bir hak şimdi geri alınmak isteniyor. Neymiş efendim prim karşılığı değilmiş, yeni mi anlaşıldı bunun prim karşılığı olmadığı verilen bu hak 1995 yılında 4.690.000.- TL. olarak donduruldu. Şimdide 1997 ölçülerine göre % 70 oranı baz alınarak gösterge rakamlarına dahil edilip kaldırılmak isteniyor eğer bu mutlaka yapılacaksa 1995 yılının ölçülerinin baz alınması ve % 50 oranında aylık alan kimselere de aynı miktarın verilmesini temin edecek şekilde bir düzenleme yapılması gerekir. Bundan dolayı TÜRK-İŞ olarak sosyal yardım zamlarının enflasyon oranında artırılarak ödenmesine ve tutarlarının Hazine tarafından karşılanmasında ısrar ediyoruz. Bu uygulamaya yeni bir düzenleme verilmesi de iki göstergenin birleştirilmesi esnasında ele alınmasını uygun buluyoruz.

Sonuç olarak şunu söyleyebilirim.

Ülkemizdeki sosyal güvenlik uygulamaları hem sigortacılık, hem teşkilat ve hem de sunulan hizmetler yönünden mutlaka reform bir anlayışla ele alınması kaçınılmazdır. Biz bunun bilincindeyiz. Ancak bu yapılırken Almanya'daki sistemlerden yararlanmak doğru bir yaklaşım olmakla beraber kendi coğrafi ekonomik ve kültürel şartlarımızın da gözönünde tutulması ve mevcut sosyal güvenlik kurumlarının da tahrip edilmeden muhafaza edilmesi gereklidir.

Efendim, hepinize saygılar sunuyorum. Bu organizasyonu yapan Konrad Adenauer Vakfı'na teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

AHMET KURT

Yıldırım KOÇ

Genel Başkan Danışmanı

Liman-İş Sendikası'nın eski genel başkanlarından Ahmet Kurt ile, 27 Şubat 1998 günü İzmir'de TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliğinde konuştum.

Ahmet Kurt 1926 yılında İzmir'de doğdu. Babası Erzurumluydu. Bakü'de ve Rusya'da ticaretle uğraşıyordu. Erzurum'da 60-70 dönem arazisi vardı. Anlaşıldığı kadıyla, Birinci Dünya Savaşı çıktığında Rusya'dan doğrudan doğruya İstanbul'a gitmiş, asker olmuş. Oradan Bulgar cephesine gönderilmiş. Daha sonra da İzmir'e gelmiş. İzmir 1919 yılında işgal edildiğinde oradaymış. Uzun yıllar memleketle bağı kopmuş. İzmir'de yol yapımında müteahhitlik yapmış. Fırını olmuş. İşhanı satın almış. Daha sonra da İzmir'deki tüm malını mülkünü satıp memlekete geri dönmüş. Erzurum'da dört yıl kalmış; elindeki parayı bitirmiş. Tutunamayınca da İzmir'e geri dönmüş.

Ahmet Kurt İzmir'de ilkokulu okuduktan sonra, ailenin maddi koşullarının yetersizliği nedeniyle çalışma hayatına atılmış. İlk işine 1940 yılı sonbaharında, 14 yaşındayken girmiş. Karabük'e bir ortaokulun inşaatında 2 ay çalışmış. Daha sonra, hemşehrileri aracılığıyla madende işe girmiş. İşte postalar halinde çalışılmış. Ahmet Kurt'u da postaya almışlar. Zonguldak'ta Çaydamar Ocağında 7 ay işçilik yapmış. Kömür çıkarılan ayakta çalışmış; ustaya yardım edermiş.

"Pavyonlarda yatardık. Pavyonları devlet yaptırmıştı. Çok güzeldi, ancak çok kalabalıktı. Yemekhanelerde yemek verdik. Savaş yıllarındaydı. Karneyle ekmek verilirdi. Ağır iş yapan işçilere A tipi, yani 600 gram ekmek verilirdi günde. Hafif iş yapan işçilere ise her gün 500 gramlık B tipi ekmek verilirdi. Ayrıca bir kepçe de böğrölce çorbası çıkardı. Ekmek için para verilmezdi. Yevmiye ayrıca alınırdı. 90 kuruş yevmiyeyle işe baş-

ladım. Yabancılar, yani Zonguldaklı olmayan işçiler, 90-110 kuruş arası yevmiye alırlardı. Taş ustalarının yevmiyesi ise 2,5 lira ile 3,5 lira arasında değişirdi. Zonguldaklılara kıvrıcık denirdi. Kıvrıcıklar çalışmaya mecburdu, ama iki katımız para alırlardı. Türkiye'nin o günkü şartlarında çok iyi para verirdi Zonguldaklılara. Ancak tehlike olunca yabancıları ocaktan dışarı alır, kıvrıcıkları öne sürerlerdi. Para da onlaraydı, ölüm de. Bir keresinde meydana gelen göçükte iki işçi öldü. Onları gördüm. Moralem bozuldu. Yarabbim, rızkımı başka yerde ver, dedim. Ayrılmamak için ikna etmeye çalıştılar ama ayrıldım."

"Daha sonra Çaydamar'a yakın bir yerde demiryolu tüneli açılıyordu. 3,5 ay orada çalıştım. Yevmiyem 110 kuruştı. İşyerinde değişik ücretler uygulanırdı. Bu arada 6,5 lira kadar bir para biriktirmiştim. Parayı çorabımın içinde saklıyordum. Ancak İstanbul'a gitmek için vapur parasını bir türlü biriktiremiyordum. Hedefim, İstanbul'dan da İzmir'e gitmekti. Birgün Kadeş Vapuru geldi. Vapur açıkta demirledi. Yolcuları taşıyan motorcuya 50 kuruş verdim. Beni gizlice ambara soktu. Kaçak yolcuydum. Bilet kontrolü sırasında yakalandım. Param yok, dedim. Adres tespit edip bırakıldılar. O yıllarda denizlerde pasif koruma vardı. İstanbul'da 70 gün kaldım. Vapur bekledim. Bazı günler çalışıyordum, bazı günler idare ediyordum. Daha sonra İzmir'e gitmek için Tırhan Vapuruna gizlice girdim. Vapura girerken gördüler, arkamdan koştular ama yetişemediler. Sonra yine yakalandım. Nüfus cüzdanımı aldılar. Vapur gündüzleri seyahat ediyor, geceleri

de duruyordu. İzmir'e varınca kaptan yanı-
na çağırıldı; nasihat etti, sonra serbest bırak-
tı."

"İzmir'de fırnlarda çalışmaya başladım.
Çıraklık yapıyordum. Yevmiyem 100 kuruş-
tu. Ayrıca günde bir de ekmek veriliyordu."

"Bu arada Tekel'in Çamaltı Tuzlası'na işçi
aranıyordu. Çamaltı Tuzlası'nın 800 - 1000
kişilik bir daimi kadrosu vardı. Çalışma mev-
siminde ise işçi sayısı 2000 ile 4000 arasında
değişirdi. 1942 yılı sonlarında işbaşı yaptım.
1944 yılı başlarına kadar çalıştım. Tuzları
karada ambarlara istifledik. İngiliz gemileri-
ne de açıkta tuz yükledik. Gündüz çalıştı-
ğında yevmiyem 240 kuruştı. Ancak gece-
leri yüklerle yaptığımızda saat başına 2,5 li-
ra alırdık.

"Çamaltı Tuzlasındaki işçilerin çoğu Sivas
Divriği'den, Çankırı'dan ve Karadeniz yöre-
sindendi. Gruplar halinde davranırlardı.
Çok koğuş vardı. Çalışma mevsiminde ko-
ğuşlar çok kalabalık olurdu. Diğer dönem-
lerde ise rahattı. Koğuşlarda tuvalet ve ha-
mam vardı. Türkiye'nin o günkü şartlarında
iyiydi. Devlet yaptırdığı için iyiydi. Günde
bir öğün yemek verilirdi. Ayrıca ekmek de
olurdu. Memurların sayısı azdı. Memurlar
amirlik yapardı. İşçi arasında gruplaşmalar
vardı. Mevsimlik çalışanlar, mevsim sona
erdiğinde memleketlerine geri dönerlerdi.
Çıkışlarda tazminat verilmezdi.

"Bu işyerinde hiç direniş olmamıştı. Ben
çalışırken de olmadı. İşletmenin yönetiminde
eski askerler vardı. Kafanı kaldıramaz-
dın. Gözünün yaşına bakmadan atarlardı.
Bir keresinde işyerinde kavga çıktı. Ben kav-
gayı girmedim, ama orada bulunan herke-
sin iş akdini feshettiler. O yıllarda 3008 sayılı
İş Kanununun filan bilmezdik. Ayrıca, mümessil
işçi seçildiğini de hatırlamıyorum.

"Çamaltı Tuzlasından çıkınca, Mene-
men'de Gediz Nehri üzerinde köprü ve civar-
da sulama kanalları inşaatına girdim. Bu
ihaleyi bir Alman-Macar ortaklığı almıştı.
Ancak Almanlar savaşta yenilmeye başla-
yınca, Alman işverenler kaçmışlardı. Bunun
ardından da işi Türk müteahhitler devral-
mıştı. İşyerinde 3008 sayılı İş Kanunu uygu-
lanmazdı. Yevmiyeler 3 - 3,5 lira civarındaydı.
Ancak çalışma süreleri çok uzundu. Ba-
rakalarda yatardık. Yemek yoktu. 3-4 ay
kadar bir süre çalıştım. Daha sonra ihtilaf
nedeniyle işe mola verilince işten ayrıldım.

"Ardından Torbalı'da Tiryanda veya Ka-
zım Dirik Çiftliği olarak bilinen çiftlikte çalış-
maya başladım. Çiftlikte, mevsimine göre,
500-700 civarında erkek işçi çalışırdı. Kadın-
ların sayısı daha da fazlaydı; kıyamet gibi

kadın olurdu. Yevmiyem 2,5 liraydı. Ayrıca,
bir öğün yemek ve ekmek verilirdi. Çiftlikte
herşey ekilirdi. Çiftliğin mülkiyeti Kazım Di-
rik'inmiş. Yürütememiş. Devlet de alıp daha
sonra köylüye dağıtmış. Arazi 2-3 bin dö-
nümünden fazlaydı. Adı da daha sonra Tir-
yanda Çiftliği olmuştu. 1945 yılında Mayıs-
Temmuz döneminde burada çalıştım.

"Daha sonra askerlik yoklamam geldi.
Askerlik yoklamasından sonra 6-7 ay fırn-
larda yardımcılık yaptım. Geçici işlerdi. 5
Mayıs 1946 günü de asker oldum. 27 ay as-
kerlik yaptım. Ankara'da Cumhurbaşkanlığı
Muhafız Alayı'nda görevliydim.

"1948 Ağustos'unda terhis olduktan sonra
İzmir'e döndüm. Türkiye Denizcilik İşletmele-
rine işe başvurdum. 1948 yılı sonlarından iti-
baren alınan Marshall yardımı sayesinde li-
manlarda bir hareketlilik başlamıştı. Ancak
yapılan iş hammallık diye kime işe girmek
istemiyordu. 1 Ocak 1949 itibarıyla işbaşı
yaptırıldılar. İşyerinde örgütlü bir sendika
vardı. İşe başlamamın üzerinden bir ay geç-
meden, işçi mümessili seçtiler. İşyerinde
olumlu bir intiba bırakmıştım. Ataktım.

"İşyerinde örgütlü bulunan sendika, İzmir
Deniz İşçileri Sendikası idi. Ben işçi mümessili
seçildiğimde Sendika Başkanı Adil Boğakap-
tan idi. Bu sendika 1947 yılında kurulmuş.
İlk başkan, Ahmet Serficeli imiş, kurucular
arasında ayrıca Reşat Kunter, Yakup Candi-
ler, Asker Ahmet varmış. Sendikanın kurulu-
şundan kısa bir süre sonra da Adil Boğakap-
tan sendika başkanlığına seçilmiş.

"Adil Boğakaptan Adapazarlı Çerkezdi.
CHP'liydi. Adil Boğakaptan bir süre sonra İz-
mir Deniz İşçileri Sendikası başkanlığından
alındı. Bunun üzerine Körfez Deniz İşçileri
Sendikası'nı kurdu. İşyerinde uzun süre iki
sendika faaliyet gösterdi. Araları kötüydü.
Uzun süre mahkemeliktiler. Mahkemeyi İz-
mir Deniz İşçileri Sendikası kazandı. Daha
sonra da tek bir sendikada birleşildi. Adil Bo-
ğakaptan ise 1959 yılı Mayıs ayında gemi-
de düşerek beyin kanamasından öldü. İri
yarıydı, 100-120 kilo civarındaydı.

"Bu yıllarda işçi çekingendi, sigortaya bi-
le dirsek çeviriyordu. 1963 öncesinde işçi
menfaat görmeden sendikaya girmiyordu.

"Ben 1950-1951 yıllarında yapılan genel
kurulda, İzmir Deniz İşçileri Sendikası'nın yö-
netim kurulu üyeliğine seçildim. O günlerde
sendikanın genel başkanı Adil Boğakaptan-
dı. Bu yıllarda birçok sendikal çekişme ya-
şandı. Ben bir müddet İzmir Deniz İşçileri
Sendikası'nda kaldım. Daha sonra Körfez De-
niz İşçileri Sendikası'nı destekledim. Bu ara-

da İzmir Deniz İşçileri Sendikası zayıfladı. Ayrıca, sendikalara politika girdi.

"Adil Boğakaptan'ın ölümünden sonra onun sekreteri olan Yakup Candiler'i başkan yaptık. Ben de başkan vekiliydim. İş ihtilaf-ları vardı. İtiraz süresini geçirmiş. Bunun üze-rine Yakup'u sendikadan attılar. Ben de 1959 yılı sonunda Körfez Deniz İşçileri Sendi-kası Başkanı oldum.

"Bu yıllarda önemli bir direniş yaşadık. Bu, 1953-1955 döneminde yaşanan bir mü-cadelenin sonucuydu. Adil Boğakaptan 1953 yılında 3008 sayılı İş Kanunu uyarınca toplulukla iş ihtilafı çıkarmak için işçilerden imza topladı. Ama imza toplamasının sebe-bi gerçekte bu değilmiş. Bu imzaları topladıktan sonra Türkiye Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürü'ne gitmiş, limandaki yük-le-me boşaltma işinin müteahhide verilmesini istemiş. Bu imzaları da, bu isteğin bütün işçi-lerce paylaşıldığının kanıtı olarak göstermiş. Böylece işin Osman Gürtan isimli bir mü-teahhide verilmesini sağlamış. Burhanettin Asutay, bu müteahhit adına bizimle pazar-lık yapmaya geldi. Adil Boğakaptan da, müteahhidin adamı olarak işin başına geçti. Bu dönemde sendikası da geriledi. Yazıha-nesinde oturup acentelik yapıyorlardı. Mü-teahhidin işi almasının ikinci yılında, yani 1955'te 8-10 günlük bir direniş yaparak, mü-teahhidi devreden çıkarttık. Direnişte sendi-ka ayrımı olmadı. İşçinin hepsi çalışmayı durdurdu. Müteahhit işçiyi sömürüyordu. Açtık. Direniş başlayınca bizleri nezarete al-dılar. Kürt Ferit Ağa vardı. Nezarette, sizi kim teşvik etti, diye sordular. Kürt Ferit Ağa da, 4 çocuk, anam, babam aç; bana grevi onlar yaptırttı, dedi. 10 kişi hakkında 10'er li-ra para cezası verildi. Onu da tecil ettiler. Serbest bıraktılar. Direniş sırasında işyerinde 1000-1200 işçi vardı. Ege'nin tüm vilayetleri-nin polisini İzmir'e toplamışlar. 1200 polis geldi. Direniş sırasında İzmir'deki diğer sendi-kalardan bir destek görmedik.

"Bu yıllarda İzmir limanında beş sendika vardı: Mavnacılar Sendikası, Ambarlama İş-çileri Sendikası (Bu sendikada Konyalılar örgütlüydü; kalabalıktılar, ayrı sendika kurdu-lar), Kömür İşçileri Sendikası, eskiden beri devam eden İzmir Deniz İşçileri Sendikası ve Adil Boğakaptan'ın daha sonra kurduğu Körfez Deniz İşçileri Sendikası. Aynı işyerin-de faaliyet gösteren bu sendikalar daha sonrdaki kendilerini feshedip, Ege Ulaş-İş'e dö-nüştü. Beni de Ege Ulaş-İş'in genel başkan-lığı görevine getirdiler. Ben 1960 yılına kadar sendika organlarında muhasip, sekreter ve başkan vekili olarak görev yapmışım. 1949-1950 yıllarının en güçlü sendikası, İz-mir Deniz İşçileri Sendikası idi.

"İşyerindeki işçilerin çoğu DP'liydi. 27 Ma-yıs sonrasında muhtelif yerlerde tek tük ihbar-lar oldu. Ancak fazla bir baskıdan söz edile-mez.

"Bu yıllarda İzmir'de bir bölge Federasyo-nu ve Birlik vardı. Ancak bunlara tepki du-yuyorduk. Benim bunlarla bir ilgim olmadı.

"Ulaş-İş Federasyonu Denizcilik Şirketi li-manlarında oluştu. 1960-1961 yıllarında top-lulukla iş uyuşmazlığı çıkardım. İzmir liman-ında, iş verilmeyen günlerde işçiye günde 11,5 lira tazminat aldım. Daha önceden, uy-gulanan işyeri yönetmeliğine göre, işçi sa-bah limana gelirdi. İş verilirse verilir. Ken-disine iş verilmezse, bir para da ödenmezdi. Akşam saat 5'te yine gelirdi. İş yoksa yine giderdi. Kendisine iş verilmeyen ücretsiz izin-li sayılırdı. Para alamazdı. İş verilmeyen günlerde 11,5 lira alınca, kimse inanmadı. Para alınca kadar inanmadılar. İzmir Li-manında attığımız bu adım benim yıldızımı parlattı.

"1963 yılında 274 ve 275 sayılı Yasalar çıktı. İşkolları Yönetmeliği çıktı. İşkolları fark-lılaştınca, 1963 yılında Ulaş-İş Federasyo-nu'ndan ayrıldık. Ege Ulaş-İş Sendikası fes-hedildi. Likat-İş Sendikası, merkezi İstan-bul'da olacak biçimde, 1963 yılı Ağustos ayında kuruldu. İlk genel başkanlığa Meh-met Ali Sarı getirildi. Ben de hem İzmir Şube Başkanı, hem de Genel Başkan Vekili ol-dum. 1963 yılında profesyonel sendikacılığa geçtim.

"Denizcilik Bankası İşyerleri İç Yönetmeli-ği 1945'lerde çıkmıştı. İşçi lehine hiçbirşey yoktu. Nalıncı keseri gibi hep işverene yon-tardı. 1964 yılında toplu sözleşme görüşme-leri başladığında, varılanabileceğimiz bir yönetmelik yoktu. Taslağı, işyerindeki tecrü-beyle hazırladım. İş bir toplu iş sözleşmesi imzalandı.

"İlk başta birbirini tanımayan insanlar-dık. Ahlak ve fazilet mücadelesi verdim. Bir ara tek başıma kaldım. Ancak haklı bildi-ğim yolda mücadelemi sürdürdüm.

"Mehmet Ali Sarı 1963-1971 döneminde Likat-İş Genel Başkanlığı görevini sürdürdü. 1966 yılında yapılan kongrede genel mali sekreter olduk. Ancak sendikanın muhase-besini bulamadık. Evraklar çuvallardaydı. Sendikayı 7 ay devredemediler. 1967 yılın-da genel merkezi Ankara'ya aldık. 1971 yı-lında da Mehmet Ali Sarı'nın karşısında aday oldum; genel başkanlığa seçildim. 1971-1989 döneminde aralıksız 18 yıl Likat-İş Sendikası Genel Başkanlığı yaptım. 1989 ge-nel kurulunda aday olmadan çekildim."

Anadolu Dernekler Birliği üyelerinden MERAL'e anlamlı ziyaret

Merkezi Kocaeli'nde bulunan ve Ağrı, Erzurum, Ardahan, Erzincan, Kars, Iğdır ve Sivas Dayanışma Derneklerinin oluşturdukları Anadolu Dernekleri Birliği Platformu yöneticileri yaklaşık 40 kişilik bir heyet 22 Haziran 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'i ziyaret ederek bir plaket sundular.

Platform adına bir konuşma yapan Onursal Başkan Bilal Dündar, amaçlarının ülkenin birliğini ve bütünlüğünü korumak, demokratik, laik sosyal hukuk devletini yaşama geçirmek olduğunu söyledi. Dündar bu amaçlar için mücadele veren Bayram Meral'i takdirle izlediklerini ve yörelerinin insanı olarak gurur duyduklarını belirtti.

Bayram Meral de yaptığı konuşmada ülkemizin birçok sorunu olduğunu, halkımızın sıkıntılar çektiğini ancak Anadolu insanının engin hoşgörüsü ve sabrı ile bu sorunlara göğüs gerdiğini anlattı.

Meral, dünyanın hiçbir ülkesinde, devletine, vatanına bağlı böyle bir halkın bulunmadığını söyledi.

Ziyaret sırasında şair Seyfettin Kayalı'nın Bayram Meral'e yazdığı şiirini okuması duygulu anlar yaşanmasına neden oldu.

BAYRAM MERAL

*Birinci ikinci Boğaz Köprüsü,
Keban Barajı ve Gap Projesi,
Bunların mimarı O Türk işçisi,
İşçinin önderi siz Bayram MERAL.*

*Alın terleriyle çalışanların,
Teknoloji ile yarıncıların,
Haklarını yemeğe uğraşanların,
Karşısında duran siz Bayram MERAL.*

*Mimar Sinan'ların torunlarının,
Bu günlerinin ve yarınlarının,
Onların eşleri ve çocuklarının,
Güvence kaynağı siz Bayram MERAL.*

*İşte bu güvenin devamı için,
Bir Mayıs'larda olmamalı kin,
Beklediği budur sizden her Türk'ün,
Adın gibi bayram yap, Bayram MERAL.*

*Anadolu Dernekleri Bilal DÜNDAR'la,
Ziyarete geldi bunca liderle,
ATA'mın yolunda dev adımlarla,
KAYALI'yla bile git Bayram MERAL.*

Saygılarımızla
22.06.1998

Anadolu Dernekler Birliği Platformu
adına

Şair Seyfettin KAYALI

Elli yılı aşkın bir süredir çalışma hayatının içindeyim. Bu sürenin kırk yıldan fazlası sendikacılık ve siyaset hayatının içinde geçti. Emegün kutsal bir değer olduğunu söylemekten bile bizi uzaklaştırmaya çalışan siyaset adamlarını gördüm. Onlarla çok çetin mücadeleler içinde bir ömür geçirdim. Tabiri caizse yorgun savaşçıya döndüm! Bu beyanlarım sanılmasın ki yalnız benim içindir. Kendilerini yakından tanıdığım işçi liderlerinin önemli bir kesimi de çıkar çevrelerinin temsilcileriyle ya da onların sözcüleriyle emek mücadelesini sürdürdüler ve bazen yenik düşmelerine rağmen çoğunlukla hakkı teslim ettirmeyi de başardılar.

1950 - 1960 arası Toplu İş Sözleşmesi Grev haklarının istenmesi ve yoğun toplantılarla geçti. Ankara'da Kızılay solanlarında yapılan bir semineri boykot ettiğimiz günün akşamı Çalışma Bakanı Hayrettin Erkmen'in odasına Polis zoru ile götürüldüğümüz günü hiç unutmam! Sayın Bakanla yaptığımız zorlu tartışmaların sözcülüğü bu satırların yazarına nasib olmuştu. Boykot sebebinin açıkça anlaşılması üzerine getirildiğimiz gibi polis kordonu altında geri gönderilmiş ve azat edilmiştik. Muhalefette Toplu İş Sözleşmesi ve Grev hakkının savunuculuğunu yapan Demokrat Parti'ki mensubu olduğumuz parti idi- iktidarda sözlerini unutmuşu benziyordu. Tersine iktidarda iken bu hakları vermeye yanaşmayan halkçıları ise muhalefette tam tersini yaparak hakların elde edilmesinde adeta öncülük yapıyorlardı.

Ankara Sendikalar Birliği Başkanı olarak makamlarıma kabul edildiğim, Müsteşar Merhum Ahmet Salih Korur'un ilgilerilede bir kaç defa özel olarak görüştürüldü-

SIYASETÇİLER VE SENDİKACILAR

güm Başbakan Merhum Adnan menderes son derece zarif bir insandı ve toprak ağası olmasına rağmen EMEĞE saygılı bir politikacı idi. "Sayın Başkan" o muhterem zatın ilk hitabı olarak

kulaklarımda çınlar, enflasyon ve Stagflasyon sözcüklerini ondan duymuş ve mahcub olmamak için Samuelson ve Prof. Feridun Ergin'in iktisat kitaplarını ezberlemiştim.

Merhum Mümtaz Tarhana 56'nın sonu 57'nin başı Toplu Sözleşme Grev haklarına gebedir konuşmasını biz yaptırmıştık bu beyan Cumhuriyet Gazetesinde manşetten verilmişti. Meclise girdiğimiz ilk günlerde Adalet Partisi Yüksek Disiplin Kurulu Başkanı merhum Tekin Ererle yaptığımız sert tartışmalar bu gün bile hatırlardadır. İYAK tekliflerini arkadaşlarımızla birlikte verince bizi Proleterya diktatörlüğü getirmek istemekle suçlamıştı. Gruptaki tartışmalara Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem ve Başbakan Süleyman Demirel bizden yana tavır koyarak tartışmayı sözüm ona tatlıya bağlamışlardı. Ama İYAK hala gerçekleşemedi! Oniki Eylül'den sonra kırılan kısılan işçi hakları üzerinde yapılan büyük çalışmalara Kızılay meydanlarını dolduran yüzbinlerce işçinin eylemlerine rağmen elde edilen sonuç maalesef hüznün vericidir. Emek kesimi ne zaman kendisinin farkına varıyor ve üretimden gelen gücünü kullanmaya karar veriyorsa siyasetin kirli eli sendikaların iç işlerine uzanıyor. 1967'deki ideolojik bölünmeyi günümüzde siyasi kamplaşmalar alıyor. Teşkilatlanma konusunda kendilerini örnek aldığımız Almanya'da olduğu gibi bağımsız hüviyetine rağmen siyasete ağırlığını sendikaların koymaları en azından hak kaybını önler ve gücünü korumada etkin olur. Belki bir gün eteklerdeki taşların atıldığı ve siyasete ağırlık koyma konusunda fikir birliği edildiğini göreceğiz! Dilerim ki çok geç kalmış olmayalım...

ENERJİ İŞÇİSİNDEN ÖZELLEŞTİRME PROTESTOSU

Tes-İş Sendikası üyesi işçiler, enerji iş kolundaki özelleştirme uygulamalarını protesto etti. İşçiler, "Şalter inecek hükümet gidecek" sloganlarıyla tepkilerini dile getirdi.

Tes-İş Sendikası Ankara Şubeleri'nde örgütlü işçiler, 6 Mayıs 1998 günü saat 11.00'den itibaren TÜRK-İŞ Genel Merkezi önünde toplanmaya başladı. İşçiler sık sık, "KIT'ler bizimdir, satılamaz", "İşçi memur elele genel greve", "İşçilerin birliği semmayeyi yenecek" ve "Şalter inecek şirketler gidecek" sloganları attı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, burada yaptığı konuşmada, işçilerin ücret artışı talebiyle değil ülkenin değerlerinin, birilerine peşkeş çekilmesine dur demek için toplandıklarını anlattı. Meral, "nerede özelleştirme varsa, orada işçi kıyımı, yağma ve talan olmuştur. Bugüne kadar binlerce işçi özelleştirme nedeniyle işinden oldu. Özelleştirmeden, 110 trilyon liralık gelir elde edilirken, 108 trilyon liralık da masraf yapıldı" dedi.

Enflasyonu aşağı çekmeyen, işsizliği azaltmayan ve göçü durdurmayan her hükümete tepki göstereceklerini belirten Meral, "Hükümet isterse babamın oğlu olsun mücadele edeceğiz" diye konuştu. Meral, Tes-İş yönetiminin kayyuma devredilmesini de, "Yargı tarihine kara bir leke olarak geçecek" sözleri ile değerlendirdi.

Tes-İş Genel Başkanı Mahmut Özönur ise, sendikaya kayyum getirilmesini güdümlü bir demokrasi ve güdümlü bir sendikacılık zihniyeti olarak değerlendirdi. Özelleştirme uygulamalarını da eleştiren Özönur, Türkiye'de vergi ve sigorta yüzsüzlerine özelleştirme yüzsüzlerinin de eklendiğini söyleyerek, "Özelleştirmeye karşı çıkmak, vatanseverliktir" dedi. Tes-İş Ankara 2 No.lu Şube Başkanı Necdet Gördü de yaptığı konuşmada, enerji santrallerinin değerinin çok altında satıldığını vurguladı.

Konuşmaların ardından, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarla KESK'e bağlı Enerji Yapı Yol-Sen üyelerinin de destek verdiği grup, sloganlarla Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. binası önüne kadar yürüdü. İşçiler, burada istiklal marşını söyledikten sonra dağıldı.

TÜRK-İŞ'E TÜKETİCİ ÖDÜLÜ

TÜRK-İŞ, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bu yıl ilk kez verilen 1. Tüketici Ödülünü kazandı.

Ödül TÜRK-İŞ'e "Tüketici Kanunu'nun Uygulanmasında Başarılı Kuruluş" kategorisinde verildi.

20 Mart 1998 günü Ankara Hilton Otel'de yapılan ödül töreninde ödülü TÜRK-İŞ adına Genel Başkanı Bayram Meral aldı.

Deniz İşkolunda İş Güvenliği

TÜRK-İŞ ile Denizciler Sendikası'nın ortaklaşa düzenlediği "Deniz İşkolunda Sağlık ve Güvenlik Sorunları Semineri" 18-20 Mayıs 1998 tarihlerinde İzmir Seferihisar'da yapıldı.

200 civarında Denizciler Sendikası üyesinin katıldığı seminerin açılış konuşmalarını TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Denizciler Sendikası Genel Başkanı Turhan Uzun tarafından yapıldı.

KARAKOYUNLU'DAN SENDİKACILIĞA BAKIŞ

MESS Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Karakoyunlu MESS'in 36. Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma da sendikacılığa karşı birçok işverenin aksine çağdaş bir bakışla yaklaştığını gösterdi.

25 Nisan 1998 günü yapılan genel kurulda konuşan Karakoyunlu:

"İçinde sendika bulunan bir işyeri olmak, başşanya ve rekabete engel değildir. MESS, sendikalarından kurtulmak için değil, çağdaş sendikacılığın yerleşmesi ve gelişmesi için gayret göstermektedir. Sendikanın mevcudiyeti başarısızlık nedeni değildir. Tersine, başşanda, işyerindeki işçi-işveren ilişkilerinin çağdaş bir anlayışla düzenlenmesinin büyük payı olduğu gerçektir. Böyle bir ortamda işverenlerle çalışanlar ve onların kuruluğu olan sendikalar ortak hedefe başşarı ile yürüyebilirler" dedi.

Sendikasızlaşdırmanın olabildiğine yoğunlaştığı günlerde Karakoyunlu'nun bu konuşması sendikal çevrelerde takdir topladı.

Başşoğlu'ndan basın toplantısı

Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başşoğlu 30 Nisan 1998 günü düzenlediği bir basın toplantısı ile hükümetten memur sayılmayan kamu çalışanlarının işçilik haklarından yararlanılmalarını istedi.

Başşoğlu "çalışma hayatımızda yaklaşık 60 yıldan beri çözüme kavuşturulamayan konuların başşında işçi-memur ayrımı gelmektedir. Kamu hizmetlerinde gördüğümüz işin niteliği bakımından işçi sayılması gerekenlerin memur statüsünde ve T.C. Emekli Sandığına bağlı olarak çalıştırılmaları bu sonucu meydana getirmektedir. Hükümet bu sorunu biran önce çözmelidir" dedi.

Harb-İş'ten işten atılmalara tepki

Konfederasyonumuza bağlı Harb-İş Sendikası, İstanbul Dikimevi'nden 8 üyelerinin işten atılmalarını protesto etmek amacıyla 9 Mayıs 1998 günü Ankara'da bir yürüyüş ve miting düzenledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral mitingde yaptığı konuşmada; özelleştirme politikalarını ve işten atılmaları kınayarak, sendikal hareketin güçsüzleştirilmeye çalışıldığını ve bu amaçla TÜRK-İŞ'i töllemek istendiğini söyledi.

T. Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin ise; "Yasa ve hukuk tanımaz yöntemlerle sendikasızlaşdırma politikaları uygulanırken, kamu kurum ve kuruluşları yerli ve yabancı tekelere yok fiyatına satılmak isteniyor" dedi.

TÜKETİCİ EĞİTİMLERİ SÜRÜYOR

TÜRK-İŞ'in bu yıl ki eğitim faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen tüketici eğitimi seminerlerinden biri de Eskişehir Tüketiciler Derneği ile ortaklaşa gerçekleştirildi. Geçtiğimiz yıl TÜRK-İŞ öncülüğünde kurulan Eskişehir Tüketiciler Derneği, Eskişehir'de TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri ile diğer işçi, memur ve emeklilere yönelik olarak şikayetlerin giderilmesi ve eğitim faaliyetleri yürütüyor.

Eskişehir'de geçtiğimiz ay yapılan seminerde, TÜRK-İŞ Teşkilatlanma ve Tüketici Sorunları uzmanı Sinan Varğı, Dernek Başkanı Fahrettin Ersalman ve Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi, Doç. Dr. Ali Atıf Bir konuşmacı olarak görev yaptılar. Seminere dernek üyeleri ve ailelerinden oluşan 90 kişilik bir kursiyer grubu katıldı.

Tüketici Eğitimleri, yaz ayları içinde Adana, Sivas ve İzmir'de de sürdürülecek.

HAZİRAN'98 GIDA HARCAMASI...

- Haziran'98 ayında dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı yüzde 2,4 artışla 62 milyon 550 bin liraya ulaştı.
- 55. Hükümetin birinci yılında mutfakta yıllık enflasyon oranı yüzde 95,2.
- Fiyat artışları nedeniyle mutfığa gelen yıllık ek yük 30,5 milyon lira... Oysa aynı dönemde net asgari ücret sadece 13 milyon lira arttı.

Geçtiğimiz yıl bu günlerde ülkemizde 55'inci hükümetin kurulma çalışmaları devam ederken, dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı 32 milyon lira olarak hesaplanmıştı. Uygulanan ekonomik programın temel amacı "enflasyonla kararlı bir şekilde mücadele etmek ve fiyat istikrarını sağlamak" olarak açıklanmasına karşın, özellikle gıda maddelerinde süregelen fiyat artışları aile bütçesini olumsuz etkiledi ve Haziran'98 ayı itibariyle dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı 62,5 milyon liraya ulaştı.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından her ay düzenli olarak yapılan "gıda harcaması" çalışmasının sonuçlarına göre:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarı Haziran 1998 ayında 62 milyon 550 bin lira olarak hesaplandı. Gıda harcaması tutarı bir önceki aya göre yüzde 2,4 oranında artış gösterdi. Haziran 1997 ayındaki artış oranı ise yüzde 4,9 olarak gerçekleşmişti.

- Gıda harcaması tutarı son bir yıl itibariyle yüzde 95,2 oranında artış gösterdi. Bir önceki yıl gıda için 32 milyon 37 bin lira harcanması gerekiyordu ve bir yıllık artış oranı yüzde 74,5 olarak hesaplanmıştı. Böylece gıda ürünleri fiyatlarında

gerçekleşen artışların aile bütçesine getirdiği ek yüz 30 milyon 530 bin oldu.

- İlk altı ay itibariyle gıda harcaması tutarındaki artış oranı 1997 yılında yüzde 35,5 iken, 1998 yılında yüzde 23,6 olarak gerçekleşti.

55 inci HÜKÜMET DÖNEMİ

Gıda Maddeleri (TL/Ay)	Haziran 1997	Haziran 1998	Artış Yüzdesi
Ekmek	100.000.-	140.000.-	40.0
Et (kayma)	600.000	1.250.000.-	108.3
B. Peynir	490.000.-	1.040.000.-	112.4
Kuru Fasulye	176.000.-	488.000.-	177.3
Margarin	240.000.-	524.000.-	118.3
Pirinç	192.000.-	431.000.-	124.5
Çiçek yağı	239.000.-	480.000.-	100.8
Çay	399.000.-	1.125.000.-	181.9
Gıda Harcaması (TL/Ay)	32.037.000.-	62.550.000.-	95.2
Net Asgari Ücret (TL/Ay)	11.422.152.-	24.518.025.-	114.7

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI (TL/AY)

	Haziran'97	Aralık'97	Mayıs'98	Haziran'98
Yetişkin işçi	8.922.000.-	13.913.000.-	16.689.000.-	17.080.000.-
Yetişkin kadın	7.415.000.-	11.579.000.-	14.177.000.-	14.484.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	9.405.000.-	14.891.000.-	17.948.000.-	18.445.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	6.295.000.-	10.240.000.-	12.244.000.-	12.541.000.-
	32.037.000.-	50.623.000.-	61.058.000.-	62.550.000.-

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ		Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel: 433 31 35 (4 hat) Fax: 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60	18	DOK GEMİ-İŞ	14	
1	TARIM-İŞ	Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sokak No. 10 Tel: 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax: 419 38 47	01	19	TÜRKİYE YOL-İŞ	15
2	ORMAN-İŞ	Genel Bşk.: SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenisehir / ANKARA Fax: 434 12 67	01	20	TES-İŞ	16
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ	Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	02	21	TEZKOOP-İŞ	17
4	GENEL MADEN-İŞ	Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax: 253 66 35	02	22	TÜRK KOOP-İŞ	17
5	PETROL-İŞ	Genel Bşk.: BAYRAM YILDIRIM Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Tel: (216) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax: 391 66 78	03	23	TÜMTİS	18
6	TEKGIDA-İŞ	Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax: 278 95 34	04	24	DEMİRYOL-İŞ	19
7	ŞEKER-İŞ	Genel Bşk.: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 425 92 58	05	25	TÜRKİYE DENİZCİLER	20
8	TEKSİF	Genel Bşk.: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 425 78 26	06	26	HAVA-İŞ	21
9	DERİ-İŞ	Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 528 62 07 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	07	27	LİMAN-İŞ	22
10	AĞAÇ-İŞ	Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Fax: 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA	08	28	TÜRKİYE HABER-İŞ	23
11	SELÜLOZ-İŞ	Genel Bşk.: DAVUT BOZKAN Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: (262) 321 18 99 İZMİR Fax: 321 34 51	09	29	SAĞLIK-İŞ	24
12	BASIN-İŞ	Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Fax: 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA	10	30	TOLEYİS	25
13	BASİSEN	Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	11	31	TÜRK HARB-İŞ	26
14	BASS	Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay - ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 Fax: (312) 231 67 30	11	32	TGS	27
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ	Genel Bşk.: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Tel: 419 58 30 - 34 Fax: 425 13 35 Küçükesat / ANKARA	12	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ	28
16	KRİSTAL-İŞ	Genel Bşk.: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağacırağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax: 251 95 79	12	34	TÜRK-SEN	
17	TÜRK-METAL	Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1 km. Söğütözü / ANKARA Tel: 284 40 10 - 17 Fax: 284 40 18	13	35	HÜR-İŞ	

